

1 WAMUME'U AWER

Ànàw izuapyapyr wà

¹ Heta amo Ànàw ta'yr Xet her ma'e izupe a'e. Heta amo Xet ta'yr Enok her ma'e izupe a'e. Heta amo Enok ta'yr Kàinà her ma'e izupe a'e.

² Heta amo Kàinà ta'yr Maararew her ma'e izupe a'e. Heta amo Maararew ta'yr Zare her ma'e izupe.

³ Heta amo Zare ta'yr Enok her ma'e izupe. Heta amo Enok ta'yr Matuzarez her ma'e izupe. Heta amo Matuzarez ta'yr Aramek her ma'e izupe.

⁴ Heta amo Aramek ta'yr Noe her ma'e izupe. Heta na'iruz ta'yr Noe pe: Xem, Kàm, Zape waner romo wà.

Noe ta'yr wazuapyapyr wà

⁵ Zape ta'yr waner wà: Komer, Makok, Manaz, Zàwà, Tumaw, Mezek, Xiraz. Pitàitàigatu wiko teko tetea'u wanu romo wà. Wazuapyapyr wereko u her pitàitàigatu wà no.

⁶ Na'aw Komer izuapyapyr waner xe wà kury: Akenaz, Hipat, Togarimà.

⁷ Na'aw Zàwà izuapyapyr waner xe wà: Eriza, Epàn ywy rehe har wà, Xip ywy rehe har wà, Hoz ywy rehe har wà.

⁸ Na'aw Kàm izuapyapyr waner xe wà kury: Kuxi, Ezit, Irim, Kànàà.

⁹ Wazuapyapyr wereko u her wà no. Na'aw Kuxi izuapyapyr waner xe wà kury: Xewa, Awira, Xawita, Hama, Xatek. Wazuapyapyr weraha u her wà no. Na'aw Hama izuapyapyr waner xe wà

kury: Zawa, Nenà. Wazuapyapyr weraha u her wà no.

¹⁰ Heta amo Kuxi ta'yr Nihoz her ma'e izupe. Niniroz wiko ywy tetea'u rehe har wanuwihaw romo a'e, wanuwihaw waneityk pà a'e.

¹¹ Na'aw Ezit izuapyapyr waner xe wà kury: Irim, Anam, Ereaw, Napitu,

¹² Paturu, Kaziru, Kereta. (Piri ywy rehe har wiko Kereta izuapyapyr romo a'e wà).

¹³ Na'aw Kànàà izuapyapyr waner xe wà kury: Xitom tyky'yr romo hekon. Ete wiko tywyr romo. Wazuapyapyr weraha u her wà no.

¹⁴ Kànàà wiko teko tetea'u waipy romo a'e. Na'aw a'e teko waner xe wà kury: Zepu izuapyapyr wà, Amohe ywy rehe har wà, Zirikaze izuapyapyr wà,

¹⁵ Ewe izuapyapyr wà, Araki izuapyapyr wà, Xine izuapyapyr wà,

¹⁶ Ariwaxi izuapyapyr wà, Zemar izuapyapyr wà, Amat izuapyapyr wà.

¹⁷ Na'aw Xem ta'yr waner xe wà kury: Eràw, Axur, Arapaxaz, Iruz, Àrà, Uz, Ur, Zeter, Mezek. Wazuapyapyr weraha u her wà no.

¹⁸ Heta Arapaxaz ta'yr Xera her ma'e izupe. Heta amo Xera ta'yr Emer her ma'e izupe a'e.

¹⁹ Heta mokoz ta'yr Emer pe wà: Pereg tyky'yr her romo a'e, ta'e i'ar rehe teko ywy rehe har uzemuza'aza'ak kar a'e wà xe. Zemuza'aza'ak kar haw i'i her zaneze'eg rupi. Zokità tywyr her romo a'e.

²⁰ Na'aw Zokità izuapyapyr waner xe wà: Awmona, Xerew, Azar-Mawe, Zer,

²¹ Anoniràw, Uzaw, Nikira,

22 Omaw, Amimaew, Xama,

23 Opir, Awira, Zoaw.

Xem izuapyapyr wà

24 Àmàràw wiko Xem izuapyr romo a'e. Na'aw izuapyapyr waner xe wà: Heta amo Xem ta'yr Arapaxaz her ma'e izupe a'e. Heta amo Arapaxaz ta'yr Xera her ma'e izupe a'e.

25 Heta amo Xera ta'yr Emer her ma'e izupe a'e. Heta amo Emer ta'yr Pereg her ma'e izupe a'e. Heta amo Pereg ta'yr Heu her ma'e izupe a'e.

26 Heta amo Heu ta'yr Xeru her ma'e izupe a'e. Heta amo Xerug ta'yr Naor her ma'e izupe a'e. Heta amo Naor ta'yr Ter her ma'e izupe a'e.

27 Heta amo Ter ta'yr Àmàrààw her ma'e izupe a'e.

Izimaew izuapyapyr wà

28 Heta mokoz ta'yr Àmàrààw pe wà. Izak, Izimaew waner romo wà.

29-31 Heta 12 ta'yr Izimaew pe wà. Heta tetea'u wazuapyr Izimaew ta'yr wanupe wà. Na'aw amo waner xe wà: Nemaïot (wanyky'yr her romo a'e), Kenar, Animeew, Miwizàw, Mizima, Numa, Maxa, Anaz, Tema, Zetur, Napi, Kenema.

32 Àmàrààw wereko amo wemirekoagaw Ketur her ma'e a'e. Omono 6 ta'yr izupe wà. Na'aw waner xe wà: Zinihà, Zokizà, Menà, Minià, Izimak, Xu. Heta mokoz ta'yr Zokixà pe wà: Xama, Nenà waner romo wà. Heta 5 ta'yr Minià pe wà.

33 Na'aw waner xe wà: Ewa, Eper, Enok, Amina, Ewna.

Ezau izuapyapyr wà

³⁴ Heta mokoz ta'yr Àmàrààw ta'yr pe wà: Ezau, Zako.

³⁵ Na'aw Ezau ta'yr waner xe wà: Eripaz, Hewew, Zeuz, Zàrà, Kora.

³⁶ Heta teko Eripaz pe izuapyapyr romo wà. Na'aw waner xe wà: Temà, Omar, Zewo, Kàetà, Kenaz, Ximina, Amarek.

³⁷ Heta 4 teko Hewew pe izuapyapyr romo wà: Naat, Zera, Xama, Miza.

Enom ywy rehe wikuwe ma'e izypy mehe arer wà

³⁸⁻⁴² Xeir izuapyapyr wiko Enom ywy rehe har waipy romo a'e wà. Na'aw waner xe wà: Irutà wiko Ori waipy romo a'e. Wiko Umà waipy romo a'e no. (Heta amo Irotà heinyr. Ximina her romo a'e.) Xomaw wiko amo teko waipy romo a'e. Na'aw waner xe wà: Àriwà, Manat, Ewaw, Xewo, Onà. Heta mokoz ta'yr Zimeàw pe wà: Aiaz, Ana waner romo wà. Heta amo Ana ta'yr Nixom her ma'e izupe. Heta 4 teko Nizom pe izuapyapyr romo wà: Ànàràw wà, Ezimà wà, Ixirà wà, Kerà wà. Ezer wiko na'iruz teko waipy romo a'e. Mirà wà, Zawa wà, Zààkà wà. Zizà wiko mokoz teko waipy romo. Uz wà, Àrà wà.

Enom ywy rehe har wanuwihawete wà

⁴³⁻⁵⁰ Amo awa wiko Enom ywy rehe har wanuwihawete romo a'e, Izaew wanupe tuwihawete heta 'ym mehe we a'e. Wyzài tuwihaw imàno re amo wiko tuwihawete romo a'e. Na'aw waner xe wà: Mera Meor ta'yr Ninaw tawhu pe har wanuwihaw. Zoaw Zera ta'yr Mozira tawhu pe har wanuwihaw. Uzà Temà ywy rehe har wanuwihaw. Anaz Menaz ta'yr

Awit tawhu pe har wanuwihaw. Anaz weityk Minià izuapyapyr zeàmàtyry'ymawhu pe Moaw ywy rehe a'e wà: Xamira Mazrek tawhu pe har wanuwihaw. Xau Heomot Ewparat yrykawhu izywy har wanuwihaw. Maw-Ànà Akimor ta'yr. Anaz Pau tawhu pe har wanuwihaw. (Meetamew Materez imemyr Mezaw hemiàiro wiko Anaz hemireko romo a'e.)

⁵¹⁻⁵⁴ Enom izuapyapyr uzemuza'aza'ak 11 teko romo wiko pà wà. Na'aw waner xe wà kury: Ximina, Awa, Zeter, Ooriam, Era, Pinom, Kenaz, Temà, Miwzar, Maniew, Iràw.

2

Zuta izuapyapyr wà

¹ Zako heta 12 ta'yr wà: Humen, Ximeàw, Erewi, Zuta, Ixakar, Zemuròm,

² Nà, Zuze, Mezàmi, Napitari, Kaz, Azer.

³ Zuta heta 5 ta'yr wà no. Hemireko Kànàà izuapyr Mate-Xuwa her ma'e omono na'iruz ta'yr izupe wà: Er, Onà, Xera. Wanyky'yr Er iaiw tuwe a'e. A'e rupi Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e uzuka a'e.

⁴ Tamar Zuta ta'ytaty umur mokoz ta'yr izupe wà no: Perez, Zera.

⁵ Perez heta mokoz wà: Ezerom, Amu.

⁶ Zera heta 5 ta'yr wà: Ziniri, Età, Emà, Kawkow, Nar.

⁷ Akar Karomi ta'yr Zera izuapyr werur iaiw haw Izaew wanupe a'e. Izaew upyhyk ma'e tetea'u teko wemityk kwer wanuwi wà. Omono a'e ma'e Tupàn pe wà. Akar upyhyk ma'e Tupàn

pe imono pyrer uzeupe a'e. A'e rupi umur kar iaiw haw Izaew wanupe.

⁸ Heta amo Età ta'yr Azari her ma'e izupe a'e.

Tawi tàmuzgwer wà

⁹ Ezerom heta na'iruz ta'yr wà: Zerameew, Hàw, Karew.

¹⁰ Hàw wiko Aminanaw tu romo a'e. Heta amo Aminanaw ta'yr Nazom her ma'e izupe. Nazom wiko amo Zuta izuapyapyr wanuwihaw romo a'e.

¹¹ Heta amo Nazom ta'yr Xawma her ma'e izupe a'e. Heta amo Xawma ta'yr Moaz her ma'e izupe a'e.

¹² Heta amo Moaz ta'yr Omez her ma'e izupe a'e. Heta amo Owez ta'yr Zexe her ma'e izupe a'e.

¹³⁻¹⁵ Zexe heta 7 ta'yr wà: Na'aw waner xe wà: Amume'u putar itua'u wera'u ma'e her izypy mehe ihe nehe. Eriaw, Aminanaw, Xemez, Netanew, Hanaz, Ozem, Tawi.

¹⁶ Zexe heta mokoz tazyr wà no: Zeruz, Amigaiw. Heta na'iruz Zeruz imemyr kwarer wà: Amizaz, Zoaw, Azaew.

¹⁷ Amigaiw wereko Zeter umen romo: wiko Izimaew izuapyr romo a'e. Heta amo Zeter ta'yr Amaz her ma'e izupe a'e.

Ezerom izuapyapyr wà

¹⁸ Karew Ezerom ta'yr wereko Azuma a'e. Heta amo ta'yr Zeriot her ma'e no. Heta na'iruz imemyr awa Zeriot a'e: Zezer, Xomaw, Aronon.

¹⁹ Azuma imàno re Karew wereko Eparat wemireko romo. Umur Ur izupe ta'yr romo.

²⁰ Heta amo Ur ta'yr Uri her ma'e a'e. Heta amo Uri ta'yr Mezarew her ma'e no.

²¹ 60 kwarahy hereko mehe Ezerom wereko Makir tazyr Zireaz heinyr wemireko romo. Heta ta'yr Xegu her ma'e.

²² Heta amo ta'yr Xegu pe Zair her ma'e a'e. Zair wiko 23 tawhu pe har wanuwihawete romo Zireaz ywy rehe a'e.

²³ Na'e Zezur izuapyapyr a'e wà, Àrà izuapyapyr a'e wà no, upyhyk 60 tawhu a'e ywy rehe har wà. Upyhyk tawhu Zair hemiruze'eg paw wà. Upyhyk Kenat tawhu wà no. Upyhyk taw a'e taw izywyr har paw rupi wà no. Teko a'e pe har paw wiko Makir Zireaz tu izuapyapyr romo wà.

²⁴ Ezerom imàno re ta'yr Karew wereko Eparat u hemireko kwer wemireko romo kury. Heta pitài ta'yr izupe. Azur her ma'e a'e. Azur uzapo tawhu Tekoa her ma'e a'e.

Zerameew izuapyapyr wà

²⁵ Zerameew Ezerom ta'yr izyppy a'e, heta 5 ta'yr izupe a'e wà: Hàw (wanyky'yr), Muna, Orem, Ozem, Ai.

²⁶⁻²⁷ Heta na'iruz ta'yr Hàw pe wà: Maaza, Zamim, Eker. Zerameew wereko amo kuzà wemireko romo no. Atar her romo a'e. Umur ta'yr Onà her ma'e izupe a'e.

²⁸ Onà heta mokoz ta'yr a'e: Xamaz, Zana. Xamaz heta mokoz ta'yr a'e no: Nanaw, Awizur.

²⁹ Awizur wereko Amiajw wemireko romo. Heta mokoz ta'yr izupe wà: Àmà, Mori.

³⁰ Nanaw heta mokoz ta'yr wà: Xerez, Apai. Xerez umàno wa'yr 'ym pà a'e.

³¹ Heta amo Apai ta'yr Izi her ma'e a'e. Heta amo Izi ta'yr Xezà her ma'e a'e no. Heta amo Xezà ta'yr Arai her ma'e no.

³² Heta mokoz ta'yr Zana Xamaz tywyr pe wà: Zeter, Zonata. Zeter umàno wa'yr 'ym mà a'e.

³³ Heta mokoz ta'yr Zonata pe wà: Peret, Zaza. A'e paw wiko Zerameew izuapyapyr romo wà.

³⁴ Xezà nata'yr kwaw a'e. Xo tazyr zo heta izupe wà. Wereko amo uma'ereko e ma'e Zara her ma'e wemireko romo.

³⁵ Omono pitài wazyr Zara pe hemireko romo. Heta pitài ta'yr izupe. Ataz her romo a'e.

³⁶ Heta amo ta'yr Ataz pe Nàtà her romo a'e. Heta amo Nàtà ta'yr Zawaz her ma'e izupe a'e.

³⁷ Heta amo Ewiraw ta'yr Zawaz her ma'e izupe a'e. Heta amo Ewiraw ta'yr Omez her ma'e izupe a'e.

³⁸ Heta amo Omez ta'yr Zeu her ma'e a'e no. Heta amo Zeu ta'yr Azari her ma'e no.

³⁹ Heta amo Azari ta'yr Ere her ma'e a'e no. Heta amo Ere ta'yr Erez her ma'e izupe a'e.

⁴⁰ Heta amo Erez ta'yr Xizamaz her ma'e no. Heta amo Xizamaz ta'yr Xarum her ma'e a'e.

⁴¹ Heta amo Xarum ta'yr Zekami her ma'e no. Heta amo Zekami ta'yr Erizàm her ma'e no.

Karew izuapyapyr wà

⁴² Karew wiko Zerameew tywyr romo. Karew ta'yr ipy a'e, Mexa her romo a'e. Heta amo Mexa ta'yr Ziw her ma'e izupe a'e. Heta amo Ziw ta'yr Marexa her ma'e izupe a'e. Heta amo Marexa ta'yr Emerom her ma'e izupe a'e.

⁴³ Heta 4 ta'yr Emerom pe a'e wà: Kora, Tapu, Hekem, Xem.

⁴⁴ Heta amo Xem ta'yr Hààw her ma'e izupe a'e. Heta amo Hààw ta'yr Zorokeàw her ma'e izupe a'e. Heta amo Hekem ta'yr Xamaz her ma'e izupe a'e.

⁴⁵ Heta amo Xamaz ta'yr Maom her ma'e izupe a'e. Heta amo Maom ta'yr Mete-Xur her ma'e izupe a'e.

⁴⁶ Karew wereko amo kuzà wemirekoagaw romo. Ewa her romo a'e. Umur na'iruz ta'yr izupe wà: Àrà, Moza, Kazez. Heta pitài ta'yr Àrà pe a'e. Kazez her romo a'e.

⁴⁷ (Heta 6 ta'yr awa Zanaz her ma'e pe a'e: Hezem, Zotàw, Zezà, Peret, Epa, Xap.)

⁴⁸ Karew wereko amo kuzà wemirekoagaw romo no. Maaka her romo a'e. Umur mokoz ta'yr izupe wà: Xewer, Xirana.

⁴⁹ Amo 'ar mehe heta wi mokoz imemyr wà no. Awa wà: Xap, Xewa. Xap uzapo tawhu Maniman her ma'e a'e. Xewa uzapo mokoz tawhu a'e: Maki-men, Zimea. Heta tazyr Akixa her ma'e Karew pe a'e.

⁵⁰ Na'aw amo Karew izuapyapyr waner xe wà no: Ur wiko Karew ta'yr ipy hemireko Eparat imemyr romo a'e. Xomaw Ûr ta'yr uzapo tawhu Kiriati-Zeàri a'e.

⁵¹ Xawma Karew ta'yr mokoz haw a'e, uzapo tawhu Merez a'e. Arew Karew ta'yr na'iruz haw a'e, uzapo tawhu Mete-Zaner a'e.

⁵² Xomaw tawhu Kiriati-Zeàri iapo arer wiko teko Arowe ywy rehe har waipy romo a'e. Wiko teko Menuot pe har tetea'u waipy romo a'e no.

⁵³ Amo teko Kiriati-Zeàri pe har wiko izuapyapyr romo wà no. Na'aw waner xe wà: Ixiri izuapyapyr wà, Pui izuapyapyr wà, Xumat izuapyapyr wà,

Mizira izuapyapyr wà: Teko Zora tawhu pe har wà, Etao tawhu pe har wà no, wiko a'e teko waànàm romo wà no.

⁵⁴ Xawma Merez tawhu iapo arer wiko teko Neto pe har waipy romo, Atarot-Mete-Zoaw pe har waipy romo no, Zore izuapyapyr waipy romo no. Zore izuapyapyr wiko Manate iànàm romo wà.

⁵⁵ (Amo pape kwaw par waànàm wiko Zawez tawhu pe wà. Na'aw waner xe wà: Xirat izuapyapyr wà, Ximeat izuapyapyr wà, Xukat izuapyapyr wà. Paw rupi wiko Kene izuapyapyr romo wà. Wereko Hekaw izuapyapyr wemireko romo wà, umen romo wà.)

3

Tuwihawete Tawi ta'yr wà

¹⁻³ Amo Tawi ta'yr uzexak kar Emerom tawhu pe heko mehe a'e wà. Na'aw waner xe wà: Amume'u putar itua'u wera'u ma'e her ipy ihe nehe. Aminom Aenuà Zezereew parer imemyr, Taniew Amigaiw Karamew tawhu parer imemyr, Àmixàràw Maaka imemyr. Maaka wiko Tawmaz Zezur wanuwihawete tazyr romo a'e. Anoni Azit imemyr, Xepaxi Amitaw imemyr, Ixireàw Egira imemyr.

⁴ Tawi umumaw 7 kwarahy iku'aw har we Emerom tawhu pe tuwihawete romo wiko pà a'e. A'e 6 ta'yr uzexak kar a'e pe a'e kwarahy rehe wà. A'e re umumaw 36 kwarahy Zeruzarez tawhu pe tuwihawete romo wiko pà.

⁵ Ta'yr tetea'u uzexak kar a'e pe wà no. Hemireko Matexewa Amiew tazyr umur 4 ta'yr izupe wà: Xamua, Xomaw, Nàtà, Xàrumàw.

⁶ Heta amo ta'yr Tawi pe wà: Erizu, Eriperet,

⁷ Nog, Nepeg, Zapi,

⁸ Erizàm, Eriaz, Eriperet.

⁹ Heta amo Tawi ta'yr hemirekoagaw pupe arer izupe wà no. Heta amo tazyr izupe no. Tamar her romo a'e.

Tuwihawete Xàrumàw ta'yr wà

¹⁰ Heta amo Xàrumàw ta'yr Homoàw her ma'e izupe a'e. Heta amo Homoàw ta'yr Awi her ma'e izupe a'e. Heta amo Awi ta'yr Az her ma'e izupe a'e. Heta amo Az ta'yr Zuzapa her ma'e izupe a'e.

¹¹ Heta amo Zuzapa ta'yr Zeoràw her ma'e izupe a'e. Heta amo Zeuràw ta'yr Akazi her ma'e izupe a'e. Heta amo Akazi ta'yr Zoaz her ma'e izupe a'e.

¹² Heta amo Zoaz ta'yr Amazi her ma'e izupe a'e. Heta amo Amazi ta'yr Uzi her ma'e izupe a'e. Heta amo Uzi ta'yr Zotàw her ma'e izupe a'e.

¹³ Heta amo Zotàw ta'yr Akaz her ma'e izupe a'e. Heta amo Akaz ta'yr Ezeki her ma'e izupe a'e. Heta amo Ezeki ta'yr Manaxe her ma'e izupe a'e.

¹⁴ Heta amo Manaxe ta'yr Amon her ma'e izupe a'e. Heta amo Amon ta'yr Zuzi her ma'e izupe a'e.

¹⁵ Zuzi heta 4 ta'yr wà: Zuànà, Zeoaki, Zeneki, Zoakaz.

¹⁶ Zeoaki heta mokoz ta'yr no: Zoaki, Zeneki.

Zoaki izuapyapyr wà

¹⁷ Mawiron pe har weraha Zoaki izuapyapyr weko haw pe wà. Na'aw waner xe wà: Heta 7 ta'yr Zoaki pe wà. Xaraxiew,

18 Mawkiràw, Penai, Xenazar, Zekami, Ozàm, Nenawi.

19 Heta mokoz ta'yr Penai pe wà: Zurupapew, Ximez. Heta mokoz ta'yr Zurupapew pe wà: Mexurà, Anani. Heta pitài tazyr izupe no. Xeromit her romo a'e.

20 Zurupapew heta 5 ta'yr wà: Azua, Oew, Mereki, Azazi, Zuzaw-Ezez.

21 Anani heta mokoz ta'yr a'e no: Peraxi, Zezai. Heta amo Zezai ta'yr Hepai her ma'e wà. Heta amo Hepai ta'yr Àrunà her ma'e izupe a'e. Heta amo Àrunà ta'yr Omani her ma'e izupe a'e. Heta amo Omani ta'yr Xekani her ma'e izupe a'e.

22 Heta amo Xekani ta'yr Xemai her ma'e izupe a'e. Heta 5 ta'yr Xemai pe wà: Atuz, Igaw, Wari, Neari, Xawat.

23 Heta na'iruz ta'yr Neari pe wà: Erioenaz, Ezeki, Àzirikà.

24 Heta 7 ta'yr Erioenaz pe wà: Onawi, Eriaziw, Perai, Aku, Zuànà, Nerai, Anani.

4

Zuta izuapyapyr wà

1 Na'aw 7 Zuta izuapyapyr waner xe wà: Per, Ezerom, Karomi, Ur, Xomaw.

2 Heta amo Xomaw ta'yr Heai her ma'e izupe a'e. Heta amo Heai ta'yr Zaat her ma'e izupe a'e. Heta amo Zaat ta'yr Awmaz her ma'e izupe a'e. Heta amo Awmaz ta'yr Araz her ma'e izupe a'e. Awmaz izuapyapyr wiko Zora ywy rehe wà. Araz izuapyapyr wiko a'e ywy rehe wà no.

3-4 Ur wiko Karew ta'yr ipy romo. Eparat wiko Ur ihy romo. Izuapyapyr uzapo Merez tawhu a'e

wà. Heta na'iruz ta'yr Ur pe wà: Età, Penuew, Ezer. Heta na'iruz ta'yr Età pe wà: Zezereew, Izima, Izywa. Heta pitài tazyr Azerewponi her ma'e izupe. Penuew uzapo Zeor tawhu. Ezer uzapo Uza tawhu.

⁵ Azur a'e, Tekoa tawhu iapo arer a'e, heta mokoz hemireko wà: Era, Nara.

⁶ Umuzàg 4 wa'yr Nara rehe we wà: Awzà, Eper, Temeni, Atari.

⁷ Umuzàg na'iruz wa'yr Era rehe we wà: Zeret, Izar, Exinà.

⁸ Heta amo Koz ta'yr Anu her ma'e izupe a'e. Zowew wiko Akarew Aru ta'yr izuapyapyr waipy romo a'e.

⁹ Heta amo awa a'e 'ar rehe a'e. Iànàm uzeruze'egatu wera'u hehe amo wanuwi wà. Ihy omono Zawez izupe her romo a'e, ta'e hahy tetea'u izupe izexak kar mehe a'e xe. Tahy haw i'i her zaneze'eg rupi.

¹⁰ Zawez uze'eg Tupàn Izaew wazar pe. — O Tupàn, emur neze'egatu haw herehe nehe. Emur ywy tetea'u ihewe nehe. Eiko heinuromo nehe. Hemunyryk kar pe wyzài hemuahy kar haw wi nehe, i'i izupe. Tupàn wenu ize'eg mehe. Uzapo hemimutar izupe.

Amo teko waner wà

¹¹ Heta amo Keru ta'yr Meir her ma'e izupe tywyr pe a'e. Heta amo Meir ta'yr Ezotom her ma'e izupe a'e.

¹² Heta na'iruz ta'yr Ezotom pe wà: Mete-Hap, Pabez, Tein. Tein uzapo Naz tawhu. Izuapyapyr wiko Hek pe wà.

¹³ Heta mokoz ta'yr Kenaz pe wà: Otoniew, Xerai. Heta mokoz ta'yr Otoniew pe wà: Atat, Meonotaz.

¹⁴ Heta amo Meonotaz ta'yr Opira her ma'e izupe a'e. Heta amo Xerai ta'yr Zoaw her ma'e izupe a'e. Zoaw ràgypy wiko amo ywy rehe. A'e re awa ma'e iapo har tetea'u wiko a'e pe wà no. Ywyàpyznaw ma'e iapo har waneko haw, i'i teko a'e ywy pe wà.

¹⁵ Heta na'iruz ta'yr Karew Zepone ta'yr pe wà: Iru, Era, Nàà. Heta amo Era ta'yr Kenaz her ma'e izupe a'e.

¹⁶ Heta 4 ta'yr Zearerew pe wà: Zipe, Zipa, Xiri, Azareew.

¹⁷ Heta 4 ta'yr Ezera pe wà: Zeter, Merezi, Eper, Zarom. Merez wereko Mixia Ezit ywy rehe har wanuwihaw tazyr wemireko romo a'e. Umuzàg pitài wazyr Mirià her ma'e. Umuzàg mokoz wa'yr wà: Xamaz, Izywa. Izywa uzapo Etemowa tawhu.

¹⁸ Merezi wereko amo kuzà Zuta izuapyr wemireko romo. Umuzàg na'iruz wa'yr wà: Zerez Zenor tawhu iapo arer, Emer Xoko tawhu iapo arer, Zekuxiew Zanowa tawhu iapo arer.

¹⁹ Onia wereko Nàà heinyr wemireko romo. Karomi wainuinuromo uzeànàànàm ma'e kwer, i'i teko izuapyapyr wanupe wà. Wiko Keira tawhu pe wà. Maaka wainuinuromo uzeànàànàm ma'e kwer, i'i teko izuapyapyr inugwer wanupe wà. Wiko Etemowa tawhu pe wà.

²⁰ Heta 4 ta'yr Ximàw pe wà: Aminom, Hina, Men-Ànà, Xirom. Heta mokoz ta'yr Izi pe wà: Zoet, Men-Zoet.

Xera izuapyapyr wà

²¹ Xera wiko Zuta ta'yr romo a'e. Er wiko Xera izuapyr romo. Er uzapo Erek tawhu. Araz wiko amo izuapyr romo no. Uzapo Marexa tawhu a'e. Xera izuapyapyr upyahaw irin wà, pàn ikatu ma'e iapo pà wà. Wiko Mete-Azewez tawhu pe wà.

²² Xera wiko Zoki hàmuz romo no. Umuzàg teko Kozew tawhu pe wiko ma'e a'e wà no. Zoaz a'e, Xarap a'e no, wiko izuapyapyr romo a'e wà. Wereko kuzà Moaw izuapyr wemireko romo wà. Merez tawhu parer romo wanekon wà. (A'e ma'e uzeapo kwehe mehe.)

²³ Wiko zapepo iapo har romo wà. Wiko Netaim tawhu pe wà, Zener tawhu pe wà no. Uma'ereko tuwihawete pe wà.

Ximeàw izuapyapyr wà

²⁴ Heta 5 ta'yr Ximeàw pe wà: Nemuew, Zamim, Zariw, Zera, Xau.

²⁵ Heta amo Xau ta'yr Miwizàw her ma'e izupe a'e. Heta amo Miwizàw ta'yr Mizima her ma'e izupe a'e.

²⁶ Heta amo Mizima ta'yr Amuwew her ma'e izupe a'e. Heta amo Amuwew ta'yr Zakur her ma'e izupe a'e. Heta amo Zakur ta'yr Ximez her ma'e izupe a'e.

²⁷ Heta 16 ta'yr Ximez pe wà. Heta 6 tazyr izupe wà no. Nezewe rehe we iànàm na'izuapyapyr kwaw izàwe wà. A'e rupi teko Ximeàw iànàm naheta tetea'u kwaw Zuta iànàm wazàwe wà.

²⁸ Ximeàw izuapyapyr wiko 'aw tawhu pupe wà: Merexewa, Moraz, Azar-Xuwaw,

²⁹ Mira, Ezem, Toraz,

³⁰ Metuwew, Oruma, Zikirak,

31 Mete-Marakamot, Azar-Xuzi, Mete-Miri, Xàràì. Te Tawi tuwihawete romo heko mehe wiko a'e tawhu wapupe wà.

32 Wiko amo 5 tawhu pupe wà no. Età, Àim, Himom, Tokez, Àzà.

33 Wiko taw pixika'i ma'e a'e tawhu waiwyr har pupe wà no. Te Ma'aw tawhu pupe upyta wà no. Amume'u putar a'e teko waner xe ihe wà nehe kury. Amume'u putar waneko haw her xe ihe nehe no.

34-38 Na'aw a'e teko wazemono'ogaw wanuwihaw waner xe wà kury: Mezowaw, Zanerek, Zoza Amazi ta'yr, Zoew, Zeu Zoziwi ta'yr Xerai hemimino Aziew hemimino ta'yr, Erioenaz, Zakowa, Zezoai, Azai, Aniew, Zezimiew, Menai, Ziza. (Heta amo Xamaz ta'yr Xiniri her ma'e izupe a'e. Heta amo Xiniri ta'yr Zenai her ma'e izupe a'e. Heta amo Zenai ta'yr Arom her ma'e izupe a'e. Heta amo Arom ta'yr Xipi her ma'e izupe a'e. Heta amo Xipi ta'yr Ziza her ma'e izupe a'e.) Waànàm heta tetea'u wewer waiko wà.

39 A'e rupi uhàuhàz oho kwarahy heixe haw kutyr wà. Uhem etea'i Zenor tawhu pe wà. A'e tawhu ywyàpyznaw pe tuz. A'e teko opoz weimaw àràpuhàràn waneraha a'e ywyàpyznaw pe wà, tawhu izywyr kwarahy ihemaw kutyr wà.

40 Wexak ka'api'i tetea'u weimaw wanemi'u ràmm romo a'e pe wà. Ipupiruhu a'e ywy. Naheta kwaw xiroahy haw a'e pe. Naheta kwaw zeàmàtry'y maw a'e pe. Kwehe mehe a'e 'ym mehe Kàm izuapyapyr wiko a'e ywy rehe wà.

41 Amumaw amo awa waner imuapykaw kwez ihe kury. Ezeki Zuta wanuwihawete romo heko

mehe a'e awa oho Zerar pe teko wanàpuz imuaiw pà wà. Uzuhazuhaw tàpuzràn wamuhàmuhàz pà wà no. Omono kar teko a'e wi wà. Na'e upyta a'e pe Zerar pe wà, ta'e heta tetea'u ka'api'i waneimaw wanupe a'e pe a'e xe.

⁴² 500 awa Ximeàw izuapyapyr oho Enom pe kwarahy heixe haw kutyr a'e wà. Izi ta'yr wiko wanuwihaw romo wà: Peraxi, Neari, Hepai, Uziw.

⁴³ Amarek ywy rehe har waneityk mehe uzuka teko tetea'u wà. Amo uzàn oho uzepyro pà wà. Izi ta'yr uzuka a'e umàno 'ym ma'e kwer a'e wà kury. Te ko 'ar rehe wiko a'e pe wà.

5

Humen izuapyapyr wà

¹ Na'aw Humen Zako ta'yr ipy izuapyapyr waner xe wà kury: (Humen uker u hemirekoagaw ipuhe a'e. A'e rupi — Hera'yr ipy, ni'i kwaw tu izupe. Zako omono upuner haw Zuze pe.)

² Nezewe rehe we Zuta izuapyapyr upuner wera'u amo Zako ta'yr wazuapyapyr wanuwipaw rupi wà. A'e rupi Zuta izuapyapyr wiko Zako ta'yr wazuapyapyr wanuwihaw romo a'e wà.)

³ Heta 4 ta'yr Humen Zako ta'yr ipy pe wà: Enok, Paru, Ezerom, Karomi.

⁴ Heta Zoew ta'yr Xemai her ma'e izupe a'e. Heta amo Xemai ta'yr Kok her ma'e izupe a'e. Heta amo Kok ta'yr Ximez her ma'e izupe a'e.

⁵ Heta amo Ximez ta'yr Mika her ma'e izupe a'e. Heta amo Mika ta'yr Heai her ma'e izupe a'e. Heta amo Heai ta'yr Ma'aw her ma'e izupe a'e.

⁶ Heta amo Ma'aw ta'yr Meer her ma'e izupe a'e. Meer wiko a'e teko wanuwihaw romo a'e. Xigirat-Pirezer Axir wanuwihawete weraha Meer wemipyhyk kwer romo a'e, uma'ereko e ma'e romo imuigo kar pà a'e.

⁷ Amo umuapyk Humen izuapyapyr wanuwihaw waner pape rehe a'e. Na'aw waner xe wà: Zoew iànàm waner: Zeiew, Zakari,

⁸ Mera Azaz ta'yr Xema hemimino. Amo iànàm wiko Aroer pe wà. Amogwer wiko ywy kwarahy heixe haw awyze har kutyr har rehe wà. Waiwy uhem te Nemo tawhu pe, te Ma'aw-Meom tawhu pe no.

⁹ Heta tetea'u waneimaw Zireaz ywy rehe wà. A'e rupi uhàuhàz ywy kwarahy ihemaw kutyr har rehe wà. Uhem te ywyxiguhu pe wà. A'e ywyxiguhu upaw yrykaw Ewparat pe a'e.

¹⁰ Xau tuwihawete romo heko mehe Humen izuapyapyr uzàmàtyry'ym Agar izuapyapyr oho wà, wazuka pà wà. Uhàz waiwy kwer rehe ipyhyk pà wà, Zireaz kwarahy ihemaw kutyr har rehe wà.

Kaz izuapyapyr wà

¹¹ Kaz izuapyapyr wiko Humen waiwy kupe kutyr wà, kwarahy heixe haw awyze har kutyr wà, Màmà ywy rehe wà, te Xawka tawhu pe kwarahy ihemaw kutyr wà.

¹² Zoew wiko teko ikàg wera'u ma'e wanu romo a'e. Xàpà wiko amo teko ikàg ma'e wanu romo. Zoew izuapyapyr ikàg wera'u Xàpà izuapyapyr wanuwì wà. Zanzaz a'e, Xapa a'e no, wiko amo teko tetea'u Màmà ywy rehe har wanu romo wà no.

13 Inugwer Kaz izuapyapyr uzemuza'aza'ak 7 uzeànànàm ma'e romo wà. Na'aw waner xe wà: Mikaew, Mezurà, Xewa, Zoraz, Zàkà, Zi, Emer.

14 Wiko Amiaiw izuapyapyr romo wà. (Heta amo Muz ta'yr Zano her ma'e izupe a'e. Heta amo Zano ta'yr Mikaew her ma'e izupe a'e. Heta amo Mikaew ta'yr Xireaz her ma'e izupe a'e. Heta amo Xireaz ta'yr Zaro her ma'e izupe a'e. Heta amo Zaro ta'yr Uri her ma'e izupe a'e. Heta amo Uri ta'yr Awiaiw her ma'e izupe a'e.)

15 Ai Aminiew ta'yr Kuni hemimino wiko a'e teko paw wanuwihaw romo a'e.

16 Wiko Màmà ywy rehe wà. Wiko Zireaz ywy rehe wà no. Wiko tawhu a'e ywy rehe har wapupe wà. Wiko Xarom ywy ka'api'i heta haw nànàn wà no.

17 Zotàw Zuta wanuwihawete romo heko mehe, Zeromoàw Izaew wanuwihawete romo heko mehe amo umuapyk a'e teko waner pape rehe paw rupi a'e.

Izaew ta'yr wazuapyapyr kwarahy ihemaw kuty har wà

18 Heta zauxiapekwer tetea'u Humen izuapyapyr wainuinuromo wà, Kaz izuapyapyr wainuinuromo wà no, Manaxe izuapyapyr wainuinuromo wà no. A'e zauxiapekwer ukwaw katu zemimaw pupe puruàmàtyry'ymaw wà. Ukwaw takihepuku pupe puruzuka haw wà no. Ukwaw u'yw pupe puruzuka haw wà no.

19 Uzàmàtyry'ym Agar izuapyapyr oho wà. A'e teko wiko na'iruz tawhu pupe wà: Zetur tawhu pupe, Nawi tawhu pupe, Nonaw tawhu pupe no.

²⁰ — Urepytywà pe nehe, i'i a'e teko Tupàn pe wà. Uzeruzar hehe wà. A'e rupi uwazar waze'eg awer wanupe a'e. Upytywà wà. A'e rupi weityk Agar izuapyapyr wà. Weityk wamyrypar wà no.

²¹ Upyro ma'e tetea'u wàmàtyry'ymar wanuwi wà: 50.000 kawaru kupewa'a wà, 250.000 àràpuhàràn wà, 2.000 zumen wà. Weraha 100.000 teko wemipyhyk kwer romo wà no, uma'ereko e ma'e romo wamuigo kar pà wà no.

²² Uzuka wàmàtyry'ymar tetea'u a'e wà, ta'e Tupàn uputar nezewe haw a'e xe. Upyta a'e ywy rehe wiko pà wà. Xo kwarahy tetea'u paw ire zo amo tuwihaw weraha a'e teko a'e ywy wi wà.

Manaxe izuapyapyr kwarahy ihemaw kutyr har wà

²³ Manaxe izuapyapyr kwarahy ihemaw kutyr har wiko Màxà ywy rehe wà: waiwy oho te Ma'aw-Eremon tawhu pe, Xenir tawhu pe no, Eremon ywytyr pe no, kwarahy heixe haw awyze har kutyr. Heta tetea'u wera'u a'e pe wà.

²⁴ Na'aw wazeànàànàmaw wanuwihaw waner xe wà kury: Eper, Izi, Eriew, Azariew, Zeremi, Onawi, Zaniew. Paw rupi wiko zauxiapekwer ukyze 'ym ma'e romo wà. Teko tetea'u ukwaw waner wà.

Zauxiapekwer weraha kwarahy ihemaw kutyr har wemipyhyk kwer romo wà

²⁵ Nezewe rehe we teko upytu'u Tupàn rehe uzeruzar ire wà. Upuir izuwi heityk pà wà. Umuwete tupàn a'ua'u a'e ywy rehe arer wazar wà. A'e 'ym mehe Tupàn umuhem kar a'e teko a'e ywy wi wà.

²⁶ A'e rupi Tupàn umuixe kar Axir wanuwihaw a'e ywu rehe a'e. Mokok her heta izupe: Pu her ipy romo a'e. Xigirat-Pirezer her inugwer romo. Weraha Humen izuapyapyr uzeupi wà. Weraha Kaz izuapyapyr uzeupi wà no. Weraha Manaxe izuapyapyr kwarahy ihemaw kutyr har uzeupi wà no. Umuigo kar a'e teko paw na'iruz tawhu pupe wà: Ar, Amor, Ar. Umuigo kar yrykawhu Kozà her ma'e izywyr wà no. Wiko a'e pe te ko 'ar rehe wà.

6

Erewi izuapyapyr wà

¹ Heta na'iruz ta'yr Erewi pe wà: Zeroxon, Koat, Merari.

² Heta 4 ta'yr Koat pe wà: Ànàràw, Izar, Emerom, Uziew.

³ Heta mokok ta'yr Ànàràw pe wà: Àràw, Moizez. Umuzàg pitài wazyr no. Mirià her romo a'e. Heta 4 ta'yr Àràw pe wà: Nanaw, Amiu, Erezar, Itamar.

⁴⁻⁵ Heta amo Erezar ta'yr Pinez her ma'e izupe a'e. Heta amo Pinez ta'yr Amizu her ma'e izupe a'e. Heta amo Amizu ta'yr Muki her ma'e izupe a'e. Heta amo Muki ta'yr Uzi her ma'e izupe a'e.

⁶ Heta amo Uzi ta'yr Zerai her ma'e izupe a'e. Heta amo Zerai ta'yr Meraiot her ma'e izupe a'e.

⁷ Heta amo Meraiot ta'yr Amaria her ma'e izupe a'e. Heta amo Amaria ta'yr Aitu her ma'e izupe a'e.

⁸ Heta amo Aitu ta'yr Zanak her ma'e izupe a'e. Heta amo Zanak ta'yr Aima her ma'e izupe a'e.

⁹ Heta amo Aima ta'yr Azari her ma'e izupe a'e. Heta amo Azari ta'yr Zoànà her ma'e izupe a'e.

¹⁰ Heta amo Zoànà ta'yr Azari her ma'e izupe a'e. Azari wiko xaxeto romo Tupàn Hàpuzuhu Zeruzarez pe har pupe a'e. Tuwihawete Xàrumàw uzapo a'e tàpuzuhu a'e xe.

¹¹ Heta amo Azari ta'yr Amaria her ma'e izupe a'e. Heta amo Amaria ta'yr Aitu her ma'e izupe a'e.

¹² Heta amo Aitu ta'yr Zanak her ma'e izupe a'e. Heta amo Zanak ta'yr Xarum her ma'e izupe a'e.

¹³ Heta amo Xarum ta'yr Iwki her ma'e izupe a'e. Heta amo Iwki ta'yr Azari her ma'e izupe a'e.

¹⁴ Heta amo Azari ta'yr Xerai her ma'e izupe a'e. Heta amo Xerai ta'yr Zeozanak her ma'e izupe a'e.

¹⁵ Tupàn weraha kar Zeozanak a'e, tuwihawete Namukononozor pe a'e. Weraha weko haw pe wemipyhyk kwer romo a'e, Zuta ywy rehe har wainuinuromo a'e, Zeruzarez pe har wainuinuromo a'e no.

Amo Erewi izuapyapyr wà

¹⁶ Heta na'iruz ta'yr Erewi pe wà: Zeroxon, Koat, Merari.

¹⁷ Heta mokoz ta'yr Zeroxon pe wà: Irimini, Ximez.

¹⁸ Heta 4 ta'yr Koat pe wà: Ànàràw, Izar, Emerom, Uziew.

¹⁹ Heta mokoz ta'yr Merari pe wà: Mari, Muzi.

²⁰ Heta amo Zeroxon ta'yr Irimini her ma'e izupe a'e. Heta amo Irimini ta'yr Zaat her ma'e izupe a'e. Heta amo Zaat ta'yr Zima her ma'e izupe a'e.

²¹ Heta amo Zima ta'yr Zoa her ma'e izupe a'e. Heta amo Zoa ta'yr Ino her ma'e izupe a'e. Heta amo Ino ta'yr Zera her ma'e izupe a'e. Heta amo Zera ta'yr Zeateraz her ma'e izupe a'e.

22 Heta amo Koat ta'yr Aminanaw her ma'e izupe a'e. Heta amo Aminanaw ta'yr Kora her ma'e izupe a'e. Heta amo Kora ta'yr Axir her ma'e izupe a'e.

23 Heta amo Axir ta'yr Ewkàn her ma'e izupe a'e. Heta amo Ewkàn ta'yr Ewiazaw her ma'e izupe a'e. Heta amo Ewiazaw ta'yr Axir her ma'e izupe a'e.

24 Heta amo Axir ta'yr Taat her ma'e izupe a'e. Heta amo Taat ta'yr Uriew her ma'e izupe a'e. Heta amo Uriew ta'yr Uzi her ma'e izupe a'e. Heta amo Uzi ta'yr Xau her ma'e izupe a'e.

25 Heta mokoz ta'yr Ewkàn pe wà: Amaxaz, Aimot.

26 Heta amo Aimot ta'yr Ewkàn her ma'e izupe a'e. Heta amo Ewkàn ta'yr Zopaz her ma'e izupe a'e. Heta amo Zopaz ta'yr Naat her ma'e izupe a'e.

27 Heta amo Naat ta'yr Eriaw her ma'e izupe a'e. Heta amo Eriaw ta'yr Zeroàw her ma'e izupe a'e. Heta amo Zeroàw ta'yr Ewkàn her ma'e izupe a'e.

28 Heta mokoz ta'yr Xamuew pe wà: Zoew, tywyr Awi no.

29 Heta amo Merari ta'yr Mari her ma'e izupe a'e. Heta amo Mari ta'yr Irimini her ma'e izupe a'e. Heta amo Irimini ta'yr Ximez her ma'e izupe a'e. Heta amo Ximez ta'yr Uza her ma'e izupe a'e.

30 Heta amo Uza ta'yr Ximez her ma'e izupe a'e. Heta amo Ximez ta'yr Azi her ma'e izupe a'e. Heta amo Azi ta'yr Azai her ma'e izupe a'e.

Erewi izuapyapyr zegar haw rehe har wà

31 Tuwihawete Tawi omono kar Tupàn ize'eg hyru hàpuzràn pupe a'e. Na'e umuzekaiw kar amo awa zegar haw rehe a'e wà, Tupàn imuwete katu

haw pe a'e wà. Amume'u putar a'e awa waner xe ihe wà nehe kury.

³² Amo 'ar mehe amo uma'ereko tàpuzràn Tupàn henaw pe wà. Amo ae 'ar mehe amo ae awa uma'ereko a'e pe wà. Tuwihawete Xàrumàw nuzapo kwaw Tupàn Hàpuzuhu a'e 'ar mehe a'e rihi.

³³ Na'aw waner xe wà: Koat iànàm wainuromo har wà: Emà uzegar ma'e ipy wanuwihaw wiko Zoew ta'yr romo a'e. Zoew wiko Xamuew ta'yr romo a'e.

³⁴ Xamuew wiko Ewkàn ta'yr romo. Ewkàn wiko Zeroàw ta'yr romo. Zeroàw wiko Eriew ta'yr romo. Eriew wiko Toa ta'yr romo.

³⁵ Toa wiko Zupe ta'yr romo. Zupe wiko Ewkàn ta'yr romo. Ewkàn wiko Maat ta'yr romo. Maat wiko Amaxaz ta'yr romo.

³⁶ Amaxaz wiko Ewkàn ta'yr romo. Ewkàn wiko Zoew ta'yr romo. Zoew wiko Azari ta'yr romo. Azari wiko Xoponi ta'yr romo.

³⁷ Xoponi wiko Taat ta'yr romo. Taat wiko Axir ta'yr romo. Axir wiko Ewixap ta'yr romo. Ewixap wiko Kora ta'yr romo.

³⁸ Kora wiko Izar ta'yr romo. Izar wiko Koat ta'yr romo. Koat wiko Erewi ta'yr romo. Erewi wiko Zako ta'yr romo.

³⁹ Azap uzegar ma'e inugwer wanuwihaw wiko ta'yr romo a'e. Mereki wiko Ximez ta'yr romo.

⁴⁰ Ximez wiko Mikaew ta'yr romo. Mikaew wiko Mazez ta'yr romo. Mazez wiko Mawki ta'yr romo.

⁴¹ Mawki wiko Exini ta'yr romo. Exini wiko Zera ta'yr romo. Zera wiko Anai ta'yr romo.

⁴² Anai wiko Età ta'yr romo. Età wiko Zima ta'yr romo. Zima wiko Ximez ta'yr romo.

⁴³ Ximez wiko Zaat ta'yr romo. Zaat wiko Zeroxon ta'yr romo. Zeroxon wiko Erewi ta'yr romo.

⁴⁴ Età Merari iànàm wiko uzegar ma'e na'iruz haw wanuwihaw a'e. Età wiko Kizi ta'yr romo. Kizi wiko Amini ta'yr romo. Amini wiko Maruk ta'yr romo.

⁴⁵ Maruk wiko Azawi ta'yr romo. Azawi wiko Amazi ta'yr romo. Amazi wiko Iwki ta'yr romo.

⁴⁶ Iwki wiko Àzi ta'yr romo. Àzi wiko Mani ta'yr romo. Mani wiko Xemer ta'yr romo.

⁴⁷ Xemer wiko Mari ta'yr romo. Mari wiko Muzi ta'yr romo. Muzi wiko Merari ta'yr romo. Merari wiko Erewi ta'yr romo. (Erewi wiko Zako ta'yr romo.)

⁴⁸ Wainuinuromo uma'ereko ma'e Erewi izuapyapyr a'e wà, wiko amogwer ma'ereko haw rehe uzekaiw ma'e romo paw rupi wà. Uzapo uma'ereko haw Tupàn imuwete haw pe Zeruzarez pe wà.

Àràw izuapyapyr wà

⁴⁹ Àràw a'e, ta'yr a'e wà no, wapy yhyk hyàkwegatu ma'e Tupàn henataromo wà. Uzuka ma'ea'yr henataromo wà no. Omono amo temi'u izupe wà no. Wapy tata a'e imono pyrer rehe wà no. Ukaz paw rupi wà. Uzekaiw Tupàn imuwete haw tàpuzràn pupe har ipupyaikaw pyrer ikatuahy ma'e pe har nànnàn wà. Uzekaiw ma'ea'yr Izaew wanemiapo kwer hekuzaromo izuka haw rehe wà no. Kwehe mehe Tupàn umume'u a'e ma'e iapo àwàm Moizez pe a'e. A'e

xaxeto uzapo ma'e a'e ze'eg kwehe arer rupi katete a'e wà.

⁵⁰ Heta amo Àràw ta'yr Ereazar her ma'e izupe a'e. Heta amo Ereazar ta'yr Pinez her ma'e izupe a'e. Heta amo Pinez ta'yr Awizu her ma'e izupe a'e.

⁵¹ Muki wiko Awizu ta'yr romo a'e. Heta amo Muki ta'yr Uzi her ma'e izupe a'e. Heta amo Uzi ta'yr Zerai her ma'e izupe a'e.

⁵² Heta amo Zeraz ta'yr Meraiot her ma'e izupe a'e. Heta amo Meraiot ta'yr Amaria her ma'e izupe a'e. Heta amo Amaria ta'yr Aitu her ma'e izupe a'e.

⁵³ Heta amo Aitu ta'yr Zanok her ma'e izupe a'e. Heta amo Zanok ta'yr Aima her ma'e izupe a'e.

Tawhu Erewi izuapyapyr waneko haw

⁵⁴ Teko omono ywy Àràw izuapyapyr wanupe wà. Koat wiko Àràw izuapyr romo a'e. A'e rupi iànàm upyhyk ywy pehegwer wà. Amume'u putar waiwy xe ihe nehe kury.

⁵⁵ Emerom tawhu Zuta ywy rehe har, ywy ka'api'i heta haw Emerom izywyr har no.

⁵⁶ Omono amogwer ma'etymaw Karew pe wà. Omono taw a'e tawhu izywyr har izupe wà no.

⁵⁷⁻⁵⁹ Omono amo tawhu Àràw izuapyapyr wanupe wà. Na'aw waner xe wà: Emerom (Aze amo uzuka amo, amo izepyk wer hehe. Izuka arer uzàn izuwi. Upuner uzepyro haw rehe a'e tawhu pupe.) Na'aw a'e tawhu waner xe wà: Zaxir, Irimina, Etemowa, Irem, Nemir, Àzà, Mete-Xemez. Omono ywy ka'api'i heta haw a'e tawhu izywyr har Àràw izuapyapyr wanupe wà no.

⁶⁰ Omono amo tawhu Mezàmi ywy rehe har Àràw izuapyapyr wanupe wà. Omono ywy a'e tawhu izywyr har wanupe wà no. Na'aw tawhu waner xe wà: Zema, Aremet, Anatot. Nezewe mehe heta 13 tawhu wanupe wà. Àràw iànàm wazuapyapyr wiko a'e tawhu pupe wà.

⁶¹ Omomor ita'i ma'e papar haw wà, amo 10 tawhu Manaxe kwarahy heixe haw kutyr har wanexanexak pà wà. Omono a'e tawhu Koat iànàm wanupe pitàitàigatu wà no.

⁶² Omono 13 tawhu Zeroxon iànàm wanupe pitàitàigatu wà no. A'e tawhu upyta na'iruz ywy rehe wà. Na'aw a'e ywy waner xe wà: Azer, Napitari, Manaxe kwarahy ihemaw kutyr har Màxà huwake har.

⁶³ Omono 12 tawhu Merari iànàm wanupe pitàitàigatu wà no. A'e tawhu upyta na'iruz ywy rehe wà: Humen, Kaz, Zemuròm.

⁶⁴ Nezewe Izaew omono tawhu Erewi izuapyapyr wanupe waneko àwàm romo wà. Omono ywy a'e tawhu waiwyr har ka'api'i heta haw wà no, waneimaw wamai'u haw romo wà no.

⁶⁵ Omomor ita'i ma'e papar haw hereko har a'e tawhu heremimume'u kwer wanexanexak pà wà no, Erewi izuapyapyr wanupe wamonomono pà pitàitàigatu wà no. Upyta na'iruz ywy rehe wà: Zuta, Ximeàw, Mezàmi.

⁶⁶ Amo Koat iànàm upyhyk amo tawhu Eparai ywy rehe har wà. Upyhyk ywy ka'api'i heta haw a'e tawhu waiwyr har wà no.

⁶⁷ Na'aw waner xe wà: Xikez (tawhu uzuka àràw wi uzàn ma'e uzepyro haw wytyruhu rehe har),

Zezer,

⁶⁸ Zokimeàw, Mete-Orom,

⁶⁹ Aezarom, Kat-Himon.

⁷⁰ Upyhyk mokoz tawhu Manaxe kwarahy heixe haw kutyr har wà: Aner, Mireàw. Upyhyk ywy ka'api'i heta haw a'e tawhu waiwyr har wà no.

⁷¹ Zeroxon iànàm omono amo tawhu wanupe wà. Omono ywy ka'api'i heta haw a'e tawhu waiwyr har wanupe wà no. Na'aw tawhu Manaxe kwarahy ihemaw kutyr har waner xe wà: Korà Mâxà ywy rehe har, Atarot.

⁷² Na'aw tawhu Ixakar ywy rehe har waner xe wà: Kez, Namerat,

⁷³ Hamot, Anem.

⁷⁴ Na'aw tawhu Azer ywy rehe har waner xe wà: Mazaw, Aminom,

⁷⁵ Okok, Heow.

⁷⁶ Na'aw tawhu Napitari ywy rehe har waner xe wà: Kez Karirez ywy rehe har, Amon, Kiriataim.

⁷⁷ Merari iànàm omono amo tawhu wanupe wà. Omono ywy ka'api'i heta haw a'e tawhu waiwyr har wanupe wà no. Na'aw tawhu waner xe wà: Zemurum ywy rehe har wà. Himono, Tamor.

⁷⁸ Humen ywy rehe Zotàw yrykaw izywyr har kwarahy ihemaw kutyr har Zeriko tawhu henataromo har wà: Mezer ywyapyepaw rehe har, Zaza,

⁷⁹ Kenemot, Mepaat.

⁸⁰ Kaz ywy rehe har wà: Hamot Zireaz ywy rehe har, Mânài,

⁸¹ Ezemon, Zazer.

7

Ixakar izuapyapyr wà

¹ Ixakar heta 4 ta'yr a'e wà: Tora, Pua, Zazu, Xinirom.

² Tora heta 6 ta'yr a'e wà no: Uzi, Hepai, Zeriew, Zamaz, Imizàw, Xamuew. Wiko Tora izuapyapyr uzeànàànàm ma'e wanuwihaw romo a'e wà. Wiko zauxiapekwer romo wà. Teko tetea'u ukwaw waner wà. Tawi tuwihawete romo heko mehe heta 22.000 wazuapyapyr wà.

³ Heta amo Uzi ta'yr Izirai her ma'e izupe a'e. Izirai heta 4 ta'yr a'e wà: Mikaew, Omani, Zoew, Ixià. Paw rupi wiko uzuapyapyr wanuwihawete romo wà.

⁴ Heta tetea'u wanemireko wà. Heta tetea'u wazuapyapyr wà no. A'e rupi upuner 36.000 awa wamono kar haw rehe tuwihawete pe zauxiapekwer romo wà.

⁵ Amo umuapyk Ixakar izuapyapyr uzemono'og ma'e kwer waner pape rehe a'e. Upuner 86.000 awa wamono kar haw rehe zauxiapekwer romo tuwihawete pe wà. Mezàmi izuapyapyr wà.

Nà izuapyapyr wà

⁶ Mezàmi heta na'iruz ta'yr a'e wà: Mera, Meker, Zeniaew.

⁷ Mera heta 5 ta'yr wà: Ezemon, Uzi, Uziew, Zerimot, Iri. Wiko uzuapyapyr wanuwihaw romo pitàitàigatu wà. Izuapyapyr upuner 22.034 awa wamono kar haw rehe tuwihawete pe zauxiapekwer romo wà.

⁸ Meker heta 9 ta'yr wà: Zemira, Zoaz, Eriezer, Erioenaz, Oniri, Zerimot, Awi, Anatot, Aremet.

⁹ Izuapyapyr upuner 20.200 awa wamono kar haw rehe tuwihawete pe zauxiapekwer romo wà. Amo umuapyk waner pape rehe wà.

¹⁰ Heta amo Zeniaew ta'yr Mirà her ma'e izupe a'e. Mirà heta 7 ta'yr wà: Zeuz, Mezàmi, Èu, Kenana, Zetà, Tarixi, Aezar.

¹¹ Wiko uzuapyapyr wanuwihaw romo pitàitàigatu wà. Teko tetea'u ukwaw katu waner wà. Izuapyapyr upuner 17.200 awa wamono kar haw rehe tuwihawete pe zauxiapekwer romo wà.

¹² Xupi a'e, Upim a'e no, wiko Zeniaew izuapyr romo wà. Heta amo Nà ta'yr Uzim her ma'e izupe a'e.

Napitari izuapyapyr wà

¹³ Napitari heta 4 ta'yr wà: Zazeew, Kuni, Zezer Xarum. (Wiko Mira izuapyapyr romo wà. Mira wiko Zako hemirekoagaw romo.)

Manaxe izuapyapyr wà

¹⁴ Heta mokoz ta'yr Manaxe pe hemirekoagaw Xiri ywy rehe arer inuinuromo a'e wà: Azariew, Makir. Heta amo Makir ta'yr Zireaz her ma'e izupe a'e.

¹⁵ Makir wekar amo kuzà Upim pe a'e. Wekar amo kuzà Xupi pe no. Wexak wà. Xupi heinyr a'e, Maaka her romo a'e. Makir ta'yr mokoz haw a'e, Zeropez her romo a'e. Xo tazyr zo heta izupe.

¹⁶ Maaka Makir hemireko pe heta mokoz ime-myrr a'e wà. Omono mokoz her wanupe: Perez, Xerez. Heta mokoz ta'yr Perez pe wà: Uràw, Hakem.

17 Heta amo Uràw ta'yr Menà her ma'e izupe a'e. Na'aw Zireaz Makir ta'yr Manaxe hemimino waner xe wà kury:

18 Heta na'iruz imemyr Amoreket Zireaz heinyr pe wà. Na'aw waner xe wà: Izoz, Amiezer, Makira.

19 (Xemi heta 4 ta'yr wà: Àià, Xikez, Iriki, Àniàw.)

Eparai izuapyapyr wà

20 Heta amo Eparai ta'yr Xutera her ma'e izupe a'e. Heta amo Xutera ta'yr Merez her ma'e izupe a'e. Heta amo Merez ta'yr Taat her ma'e izupe a'e. Heta amo Taat ta'yr Erez her ma'e izupe a'e. Heta amo Erez ta'yr Taat her ma'e izupe a'e.

21 Heta amo Tat ta'yr Zamaz her ma'e izupe a'e. Heta amo Zamaz ta'yr Xutera her ma'e izupe a'e. Heta amo mokoz ta'yr Eparai pe wà: Ezer, Erez waner romo wà. Amo 'ar mehe uzeagaw tapi'ak Kat tawhu pe har waneimaw wanehe umunar haw rehe wà. Kaz pe har uzuka Ezer Erez rehe we wà.

22 Wanu Eparai umumaw 'ar tetea'u uzai'o pà wamàno re a'e. Tywyr oho ipyr imurywete kar pà wà.

23 A'e re oho wi wemireko ipuhe kury. Na'e ipuru'a hemireko. Na'e imemyrzexak kar. Kwarer a'e. Omono Meriaz her romo wà. Ta'e iaiw ma'e uzeapo waneko haw rehe a'e xe. Iaiw haw, i'i her zaneze'eg rupi.

24 Heta tazyr Xeera her ma'e Eparai pe a'e. Tazyr uzapo na'iruz tawhu a'e wà: Mete-Orom ywyapypepaw rehe har, Mete-Orom ywytyr rehe har, Uzem-Xeera.

25 Heta amo Eparai ta'yr Hezep her ma'e izupe a'e. Heta amo Hezep ta'yr Tera her ma'e izupe a'e. Heta amo Tera ta'yr Tàà her ma'e izupe a'e.

26 Heta amo Tàà ta'yr Àrànà her ma'e izupe a'e. Heta amo Àrànà ta'yr Amiu her ma'e izupe a'e. Heta amo Amiu ta'yr Erizàm her ma'e izupe a'e.

27 Heta amo Erizàm ta'yr Nu her ma'e izupe a'e. Heta amo Nun ta'yr Zuzue her ma'e izupe a'e.

28 Upyhyk amo ywy a'e wà. Metew tawhu a'e ywy rehe tuz a'e. Taw a'e tawhu izywyr har a'e ywy rehe wanuz a'e wà no. Waiwy oho kwarahy ihemaw kutyr te Nààrà tawhu pe. Upyhyk taw a'e tawhu izywyr har a'e wà no. Oho kwarahy heixe haw kutyr te Zezer tawhu pe. Upyhyk taw a'e tawhu izywyr har a'e wà no. Xikez tawhu a'e ywy rehe tuz a'e. Aia tawhu a'e ywy rehe tuz a'e no. Upyhyk taw a'e tawhu izywyr har a'e wà no.

29 Manaxe izuapyapyr wiko 4 tawhu wazar romo wà: Mete-Xà, Tanak, Mezin, Nor. Wiko taw a'e tawhu waiwyr har wazar romo wà no. Amume'u a'e tawhu waner paw kwez xe ihe kury. Zuze Zako ta'yr izuapyapyr wikuwe a'e tawhu pupe wà.

Azer izuapyapyr wà

30 Na'aw Azer izuapyapyr waner xe wà kury: Heta 4 ta'yr izupe wà. Imina, Izywa, Iziwi, Meri. Heta pitài tazyr Xera her ma'e izupe no.

31 Meri heta mokoz ta'yr wà: Emer, Mawkiew. Mawkiew uzapo Mirizawit tawhu.

32 Emer heta na'iruz ta'yr wà: Zapiret, Xomer, Otàw. Heta pitài tazyr izupe no. Xuwa her romo a'e.

³³ Zapiret heta na'iruz ta'yr wà no: Pazak, Mima, Aziwat.

³⁴ Xomer tywyr heta na'iruz ta'yr wà: Hoga, Zeuma, Àrà.

³⁵ Tywyr Otàw Heta 4 ta'yr a'e: Zopa, Imina, Xerez, Amaw.

³⁶ Na'aw Zopa izuapyapyr waner xe wà kury: Xuwa, Araneper, Xuwaw, Meri, Iniha,

³⁷ Mezer, One, Xama, Xiwza, Ixirà, Meera.

³⁸ Na'aw Zeter izuapyapyr waner xe wà kury: Zepone, Pizipa, Àrà.

³⁹ Na'aw Ura izuapyapyr waner xe wà kury: Àrà, Aniew, Hizia.

⁴⁰ A'e paw wiko Azer izuapyapyr romo wà. Wiko wànàm wanuwihaw romo wà. Wiko zauxiapekwer ikwaw katu pyrer romo wà no. Wiko tuwihaw ikàg ma'e romo wà. Izuapyapyr wainuromo heta 26.000 awa zauxiapekwer romo tuwihawete pe imono pyràm wà.

8

Mezàmi izuapyapyr wà

¹⁻² Heta 5 ta'yr Mezàmi pe wà. Na'aw waner watua'u haw rupi wà: Mera, Azimew, Aara, Noa, Hapa.

³ Na'aw Mera izuapyapyr waner xe wà: Anar, Zer, Amiu,

⁴ Amizu, Nààmà, Aoa,

⁵ Zer, Xepupà, Urà.

⁶⁻⁷ Na'aw Èu izuapyapyr waner xe wà: Nààmà, Aiaz, Zera. Wiko wànàm wanuwihaw romo wà. Izypy mehe wiko Zema tawhu pupe wà. Amo 'ar mehe amo teko umuhem kar a'e wi a'e wà. A'e rupi

oho Manate tawhu pupe wiko pà wà. Zera Uza tu Aiu tu wiko wanuwihaw romo a'e tawhu pe waho mehe a'e.

⁸⁻⁹ Xaarai wereko mokoz kuzà wemireko romo wà. Uzim, Mara waner romo wà. Na'e weityk wà. Amo kwarahy ipaw ire, Moaw ywy rehe wiko mehe, wereko Onez wemireko romo. Umuzàg 7 wa'yr hehe we wà: Zoaw, Zimia, Mexa, Mawkà,

¹⁰ Zeuz, Xaki, Mirima. Ta'yr paw wiko uzuapyapyr wanuwihaw romo wà.

¹¹ Heta mokoz ta'yr Xari pe hemireko Uzim her ma'e rehe we wà: Amitu, Ewpaaw.

¹² Ewpaaw heta na'iruz ta'yr wà: Emer, Mizà, Xemez. Xemez uzapo mokoz tawhu: Ono, Iroz. Uzapo taw a'e tawhu waiwyr har wà no. Mezàmi izuapyapyr

Kat tawhu pe har wà, Aezarom tawhu pe har wà no

¹³ Weri a'e, Xema a'e no, wiko teko Aezarom tawhu pupe wiko ma'e wanuwihaw romo wà. Umuhem kar Kat tawhu pe har waneko haw wi wà no.

¹⁴ Weri izuapyapyr wainuromo wiko wà. Na'aw amo waner xe wà: Aio, Xazak, Zeremot,

¹⁵ Zemani, Araz, Ener,

¹⁶ Mikaew, Izipa, Zoa.

Mezàmi izuapyapyr Zeruzarez pe har wà

¹⁷ Heta teko Ewpaw pe izuapyapyr romo wà. Na'aw amo waner xe wà: Zemani, Mezurà, Izeki, Emer,

¹⁸ Izemeraz, Iziri, Zomaw.

¹⁹ Heta teko Ximez pe izuapyapyr romo wà. Na'aw amo waner xe wà: Zaki, Zikiri, Zamini,

20 Erienaz, Ziretaz, Eriew,

21 Anai, Merai, Xinihat.

22 Heta teko Xazak pe izuapyapyr romo wà.
Na'aw amo waner xe wà: Izipà, Emer, Ereiw,

23 Aminom, Zikiri, Ànà,

24 Anani, Eràw, Àtoxi,

25 Ipinez, Penuew.

26 Heta teko Zeroàw pe izuapyapyr romo wà.
Na'aw amo waner xe wà: Xàzeraz, Xeari, Atari,

27 Zaarezi, Eri, Zikiri.

28 A'e awa wiko teko Zeruzarez tawhu pe wiko
ma'e izypy mehe har wanuwihaw romo wà. Wiko
wazuapyapyr ikwaw katu wera'u pyrer romo wà.

*Mezàmi izuapyapyr Zimeàw tawhu pe har wà,
Zeruzarez tawhu pe har wà no*

29 Zeiew uzapo Zimeàw tawhu a'e. Wikuwe a'e
pe no. Maaka hemireko her romo a'e.

30 Aminom ta'yr ipy her romo a'e. Na'aw in-
ugwer ta'yr waner xe wà: Zur, Ki, Ma'aw, Ner,
Nanaw,

31 Zenor, Aio, Zeker,

32 Mikorot Ximez tu. Izuapyapyr wikuwe
Zeruzarez tawhu pupe wà, amogwer wànàm
wanuwake wà.

Tuwihawete Xau iànàm wà

33 Heta amo Ner ta'yr Ki her ma'e izupe a'e.
Tuwihawete Xau wiko Ki ta'yr romo. Xau heta 4
ta'yr wà: Zonata, Mawkizu, Aminanaw, Ezimaaw.

34 Heta amo Zonata ta'yr Meriw-Ma'aw her ma'e
izupe a'e. Heta amo Meriw-Ma'aw ta'yr Mika her
ma'e izupe a'e.

³⁵ Mika heta 4 ta'yr wà: Pitom, Merek, Tarez, Akaz.

³⁶ Heta amo Akaz ta'yr Zeoaz her ma'e izupe a'e. Heta na'iruz ta'yr Zeoaz pe wà: Aremet, Azamawet, Ziniri. Heta amo Ziniri ta'yr Moza her ma'e izupe a'e.

³⁷ Heta amo 3 ta'yr Minea her ma'e izupe Moza pe a'e. Heta amo Minea ta'yr Hapa her ma'e izupe a'e. Heta amo Hapa ta'yr Erez her ma'e izupe a'e. Heta amo Erez ta'yr Azew her ma'e izupe a'e.

³⁸ Azew heta 6 ta'yr wà: Azirikà, Mokuru, Izimaew, Xeari, Omani, Ànà.

³⁹ Heta na'iruz ta'yr Ezek Azew tywyr pe wà: Uràw, Zeu, Eriperet.

⁴⁰ Uràw ta'yr wiko zauxiapekwer ikwaw katu pyrer romo wà. Ukwaw katu puruzuka haw u'yw pupe wà. Aze mo xipapar Uràw ta'yr hemimino wanehe we zane wà, heta mo 150 awa wà. A'e paw wiko Mezàmi izuapyapyr romo wà.

9

Uzepyhyk awer wi uzewyr ma'e kwer wà

¹ Amo umuapyk Izaew ta'yr wazuapyapyr waner pape rehe paw rupi wà. — Izaew wanuwihawete wanemiapo kwer, i'i a'e pape pe wà. Mawiron ywy rehe har weraha Zuta ywy rehe har weko haw pe wemipyhyk kwer romo wà. Tupàn izepyk wer wemiruze'eg wanehe wanemiapo kwer ikatu 'ym ma'e hekuzaromo a'e. A'e rupi weraha kar Mawiron wanuwihawete pe wà.

² Amo kwarahy paw ire umuzewyr kar Zuta ywy rehe wà. Wikuwe weko awer pe wà.

Izypy mehe uzewyr amo teko wà, xaxeto wà no, Erewi izuapyapyr wà no, Tupàn Hàpuzuhu pupe uma'ereko ma'e wà no.

³ Amo teko oho Zeruzarez tawhu pe wiko pà wà: Amo Zuta izuapyapyr wà, Amo Mezàmi izuapyapyr wà, Amo Eparai izuapyapyr wà, Amo Manaxe izuapyapyr wà.

⁴⁻⁶ 690 Zuta izuapyapyr uzeànàànàm ma'e wikuwe Zeruzarez tawhu pe wà. Perez Zuta ta'yr izuapyapyr wanuwihaw a'e, Utaz her romo a'e. Wiko Amiu ta'yr romo Oniri hemimino romo. Iniri wiko waipy romo. Mani wiko waipy romo no. Xera Zuta ta'yr izuapyapyr wanuwihaw a'e, Azai her romo a'e. Wiko wànàm wanuwihaw romo no. Zera Zuta ta'yr izuapyapyr wanuwihaw a'e, Zewew her romo a'e.

⁷⁻⁸ Amo Mezàmi izuapyapyr wikuwe Zeruzarez tawhu pupe wà. Na'aw waner xe wà: Xaru (Heta amo Axenua ta'yr Onawia her ma'e izupe a'e. Heta amo Onawia ta'yr Mezurà her ma'e izupe a'e. Heta amo Mezurà ta'yr Xaru her ma'e izupe a'e), Iminez Zeruàw ta'yr, Era Uzi ta'yr Mikiri hemimino, Mezurà (Heta amo Iwiniza ta'yr Hewew her ma'e izupe a'e. Heta amo Hewew ta'yr Xepaxi her ma'e izupe a'e. Heta amo Xepaxi ta'yr Mezurà her ma'e izupe a'e.)

⁹ 956 Mezàmi izuapyapyr uzeànàànàm ma'e wikuwe Zeruzarez tawhu pupe wà. Awa her xe imuapyk pyrer hereko har paw wiko wànàm wanuwihaw romo wà.

Xaxeto Zeruzarez pe wikuwe ma'e wà

¹⁰⁻¹² Na'aw xaxeto Zeruzarez pe har waner xe wà: Zenai, Zeoariw, Zakim. Azari wiko a'e pe no.

Tupàn Hàpuzuhu rehe uzekaiw ma'e wanuwihaw romo hekon a'e. (Heta amo Aitu ta'yr Meraiot her ma'e izupe a'e. Heta amo Meraiot ta'yr Zanak her ma'e izupe a'e. Heta amo Zanak ta'yr Mezurà her ma'e izupe a'e. Heta amo Mezurà ta'yr Iwki her ma'e izupe a'e. Heta amo Iwki ta'yr Azari her ma'e izupe a'e.) Na'aw amo waner xe wà: Anai (Heta amo Mawki ta'yr Pazur her ma'e izupe a'e. Heta amo Pazur ta'yr Zeràw her ma'e izupe a'e. Heta amo Zeràw ta'yr Anai her ma'e izupe a'e.) Maxaz (Heta amo Imer ta'yr Miziremit her ma'e izupe a'e. Heta amo Miziremit ta'yr Mezurà her ma'e izupe a'e. Heta amo Mezurà ta'yr Zazera her ma'e izupe a'e. Heta amo Zazera ta'yr Aniew her ma'e izupe a'e. Heta amo Aniew ta'yr Maxaz her ma'e izupe a'e.)

¹³ 1.660 xaxeto wikuwe a'e pe wà no. Pitàitàigatu wiko wànàm wanuwihaw romo wà. Ukwaw uma'ereko haw tàpuzuhu pupe har paw iapo haw wà.

Erewi izuapyapyr Zeruzarez pe wikuwe ma'e wà

¹⁴⁻¹⁶ Na'aw Erewi izuapyapyr Zeruzarez pe har waner xe wà: Xemai (Heta amo Azawì ta'yr Azirikà her ma'e izupe a'e. Heta amo Azirikà ta'yr Axu her ma'e izupe a'e. Heta amo Axu ta'yr Xemai her ma'e izupe a'e.) Wiko Merari iànàm romo a'e. Makemakar, Erez, Karar. Matani (Heta amo Azap ta'yr Zikiri her ma'e izupe a'e. Heta amo Zikiri ta'yr Mika her ma'e izupe a'e. Heta amo Mika ta'yr Matani her ma'e izupe a'e.) Omani (Heta amo Zenutum ta'yr Karar her ma'e izupe a'e. Heta amo Karar ta'yr Xemai her ma'e izupe a'e. Heta amo Xemai ta'yr Omani her ma'e izupe a'e.) Mereki Az

ta'yr Ewkàn hemimino. Wikuwe Netop tawhu pe har waiwy rehe a'e.

Zauxiapekwer Tupàn Hàpuzuhu rehe uzekaiw ma'e wà

¹⁷ Amo zauxiapekwer tàpuzuhu rehe ume'egatu ma'e wikuwe Zeruzarez pupe a'e wà no. Na'aw waner xe wà: Xaru, Aku, Tawmon, Aimà. Xaru wiko wanuwihaw romo.

¹⁸ A'e 'ar mehe arer we te ko 'ar rehe wazuapyapyr wiko ukenawhu tuwihawete heixe haw rehe ume'egatu ma'e romo wà. A'e ukenawhu kwarahy ihemaw kutyr hin a'e. Kwehe mehe wiko Erewi izuapyapyr waker haw hukenaw rehe ume'egatu ma'e romo wà.

¹⁹ Xaru Kore ta'yr Ewixap hemimino a'e, iànàm Kora izuapyapyr wainuromo har a'e wà no, wiko Tupàn hàpuzràn heixe haw rehe ume'egatu ma'e romo a'e wà. Izypy mehe waipy wiko Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ipytu'u haw rehe ume'egatu ma'e romo a'e wà no.

²⁰ A'e 'ar mehe Enez Erezar ta'yr wiko wanuwihaw romo a'e. Tuwe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e wiko Pinez rehe we a'e nehe.

²¹ Zakari Mezeremi ta'yr wiko Tupàn hàpuzràn pupe heixe haw rehe ume'egatu ma'e romo a'e no.

²² Wexaexak 212 awa wà, ukenawhu wanehe ume'egatu ma'e romo wamuigo kar pà wà. Amo umuapyk waner pape rehe wà. Umuapyk waneko awer wà no. Tuwihawete Tawi a'e, Tupàn ze'eg imume'u har Xamuew a'e no, wexaexak waipy a'e ma'ereko haw iapo har romo wamuigo kar pà a'e wà.

²³ A'e awa a'e wà, wazuapyapyr a'e wà no, ume'egatu tàpuzuhu hukenaw wanehe a'e wà.

²⁴ Heta 4 ukenawhu wà: kwarahy heixe haw awyze har kutyr har, kwarahy heixe haw kutyr har, kwarahy ihemaw awyze har kutyr har, kwarahy ihemaw kutyr har. Pitàitàigatu ukenaw wanuwake heta hehe ume'egatu ma'e wanuwihaw wà no.

²⁵ A'e ume'egatu ma'e waànàm a'e taw pe har a'e wà, upytywà wànàm a'e wà. Amo uzemono'og hehe ume'egatu pà wà. 7 'ar paw ire amo uzemono'og hehe ume'egatu pà wànàm wamupytu'u kar pà wà.

²⁶ A'e 4 hehe ume'egatu ma'e wanuwihaw wiko Erewi izuapyapyr romo wà. Wiko a'e ma'ereko haw rehe uzekaiw ma'e romo wà. Ume'egatu tàpuzuhu ipupyaikaw pyrer rehe wà no. Ume'egatu ma'e ipupe imonokatu pyrer wanehe wà no.

²⁷ Uker tàpuzuhu huwake wà. Ta'e wiko hehe ume'egatu ma'e romo a'e wà xe. Uwàpytymawok ukenaw tuweharupi ku'em mehe wà.

Amogwer Erewi izuapyapyr wà

²⁸ Amogwer Erewi izuapyapyr wà, uzekaiw ma'e Tupàn imuwete haw rehe har wanehe wà. Aze amo weraha amo ma'e imuwete haw pe, upapar a'e ma'e wà. Upapar herur wi mehe wà no.

²⁹ Amo Erewi izuapyapyr uzekaiw amogwer ma'e Tupàn pe imonokatu pyrer wanehe wà no. Uzekaiw amo ma'e rehe wà no: arozràn imuku'i pyrer, win, uri kawer, yhyk zàwenugar hyàkwegatu ma'e, taz zàwenugar.

³⁰ Xo xaxeto zo umupyràn taz zàwenugar wà.

³¹ Amo Erewi izuapyr Mataxi her ma'e a'e, Xaru ta'yr ipy Kora iànàm a'e, typy'ak Tupàn pe imono pyràm imuàgà'yamar romo hekon a'e.

³² Amo Koat iànàm wainuromo har uzapo typy'ak Tupàn pe imono pyràm mytu'u haw 'ar nànàgatu a'e wà, tàpuzuhu pupe heraha pà a'e wà.

³³ Amo Erewi izuapyapyr uzeànànàm ma'e wiko zegar haw tàpuzuhu pe har rehe uzekaiw ma'e romo wà. Wanuwihaw wiko tàpuzuhu ipupyaikaw pyrer pupe wà. Heta amo ma'ereko haw wanupe no. Uma'ereko tuweharupi wà, pyhaw wà, 'aromo wà no.

³⁴ A'e awa wiko Erewi izuapyapyr uzeànàm ma'e wanuwihaw romo a'e wà. Amuapyk waipy waner xe pitàitàigatu ihe wà. Wiko tuwihaw Zeruzarez pupe wikuwe ma'e romo wà.

Tuwihawete Xau tàmuzgwer wà Izuapyapyr wà no

³⁵ Zeiew uzapo Zimeàw tawhu. Wiko a'e pe. Maaka hemireko her romo.

³⁶⁻³⁷ Ta'yr ipy a'e, Aminom her romo a'e. Na'aw inugwer ta'yr waner xe wà: Zur, Ki, Maw, Ner, Nanaw, Zenor, Aio, Zakari, Mikorot.

³⁸ Heta amo 3 ta'yr Ximez her ma'e izupe Mikorot pe a'e. Izuapyapyr wiko Zeruzarez tawhu pupe wà, amogwer wànàm uzemono'og ma'e kwer wanuwake wà.

³⁹ Heta amo Ner ta'yr Ki her ma'e izupe a'e. Heta amo Ki ta'yr Xau her ma'e izupe a'e. Heta 4 ta'yr Xau pe wà: Zonat, Mawkizu, Aminanaw, Ezimaaw.

⁴⁰ Heta amo Zonata ta'yr Meri-Maw her ma'e izupe a'e. Heta amo Meri-Maw ta'yr Mika her ma'e izupe a'e.

⁴¹ Mika heta 4 ta'yr wà: Pitom, Merek, Tarez, Akaz.

⁴² Heta amo Akaz ta'yr Zaera her ma'e izupe a'e. Heta na'iruz ta'yr Zaera pe wà: Aremet, Azamawet, Ziniri. Heta amo Ziniri ta'yr Moza her ma'e izupe a'e.

⁴³ Heta amo Moza ta'yr Minea her ma'e izupe a'e. Heta amo Minea ta'yr Hepai her ma'e izupe a'e. Heta amo Hepai ta'yr Erez her ma'e izupe a'e. Heta amo Erez ta'yr Azew her ma'e izupe a'e.

⁴⁴ Azew heta 6 ta'yr wà: Azirikà, Mokuru, Iz-imaew, Xeari, Omani, Ànà.

10

Tuwihawete Xau imàno awer

¹ Piri ywy rehe har ur Zimoa ywytyr pe Izaew waàmàtyry'ym pà wà kury. Uzuka Izaew tetea'u a'e pe wà. Amogwer uzàn a'e wi wanuwi wà. Xau a'e, ta'yr a'e wà, wiko uzàn ma'e wainuinuromo a'e wà.

² Nezewe rehe we zauxiapekwer Piri ywy rehe har umàmàn oho waiwy rehe wà. Uzuka Xau ta'yr a'e pe wà: Zonata, Aminanaw, Mawkizu.

³ Zauxiapekwer Xau izywyr har uzàmàtyry'ymahy wà. Na'e amo iàmàtyry'ymar uzywà Xau u'yw pupe wà kury. Ukutuk tuwe wà.

⁴ Na'e Xau uze'eg kwàkwàmo puruzuka haw heraha har pe kury. — Enuhem netakihe puku hezuka pà nehe kury. Nezewe mehe, 'aw Piri ywy rehe har Tupàn rehe uzeruzar 'ym ma'e nuze'eg uryw eteahy kwaw herehe a'e wà nehe: i'i izupe.

Kwàkwàmò ukyze katu a'e. Na'ipuruzuka wer kwaw hehe. A'e rupi Xau upyhyk utakihe puku kury. U'ar hehe uzekutuk pà uezuka pà kury.

⁵ Kwàkwàmò wexak imàno mehe. A'e rupi a'e ae u'ar utakihe puku rehe uzekutuk pà uezuka pà a'e no.

⁶ Nezewe Xau a'e, na'iruz ta'yr a'e wà no, umàno uzeinuinuro mo a'e wà. Ni amo izuapyr nuiko kwaw tuwihawete romo wà.

⁷ Izaew Zezereew ywyàpyznaw rehe wiko ma'e wenu umyrypar zauxiapekwer wazàn awer imume'u haw a'e wà. Wenu Xau imàno awer wà. Wenu ta'yr wamàno awer wà no. A'e rupi uhem weko haw tawhu wanuwi uzàn pà a'e wà kury. Na'e Piri ywy rehe har upyhyk a'e tawhu oho weko haw romo wà kury.

⁸ Wazeàmàtyry'ym ire iku'egwer pe uzewyr Piri ywy rehe har a'e pe wà, umàno ma'e kwer wama'e ikatu ma'e ipyro pà wà. Wexak Xau hetekwer Zimoa ywytyr pe tuz mehe wà. Wexak ta'yr wanetekwer a'e pe wà no.

⁹ Na'e uzakagok Xau wà. Upyhyk puruzuka haw wà no. Na'e omono kar awa uiwy nànnàn wà kury. — Pexak kar iàkàgwer zaneànàm wanupe paw rupi nehe, tupàn a'ua'u zanezar wanupe paw rupi nehe no. Pexak kar ipuruzuka awer wanupe nehe no, i'i wanupe. — Pemume'u Zutew wazuka awer waneityk awer wanupe paw rupi nehe no, i'i wanupe.

¹⁰ Teko omonokatu ipuruzuka awer amo tupàn ua'u hàpuzuhu pupe wà. Umuzaike iàkàg uzar tupàn ua'u Nagom her ma'e pupe wà.

¹¹ Amo umume'u Xau pe iapo pyrer oho Zamez

tawhu Zireaz ywy rehe har pe har wanupe wà kury. — Umuzaike iàkàg Nagom tàpuzuhu pupe wà, i'i wanupe wà.

¹² Na'e a'e pe har ukyze 'ym wera'u ma'e oho ywytyr pe wà. Upyhyk Xau hetekwer wà. Upyhyk ta'yr wanetekwer wà no. Weraha Zamez tawhu pe wà. Uzutym ywyrà kawar her ma'e izypy huwake wà. Umumaw 7 'ar umai'u 'ym pà wà, uzemumikahy haw hexak kar pà wà.

¹³ Xau umàno nezewe a'e, ta'e nuzeruze'eg kwaw Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e rehe a'e xe. Nuweruzar kwaw ize'eg. Upuranu umàno ma'e kwer wanekwe wanehe no.

¹⁴ Nupuranu kwaw Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e rehe. A'e rupi Tupàn uzuka a'e. Umuigo kar Tawi Zexe ta'yr tuwihawete romo Xau hekuzaromo a'e.

11

Tawi wiko Izaew wanuwihawete romo, Zuta wanuwihawete romo no

¹ Izaew izuapyapyr paw oho Emerom tawhu pe Tawi huwàxi pà a'e wà kury. — Uruiko neànàmete romo ure, i'i izupe wà.

² — Xau wiko ureruwihawete romo amo 'ar rehe a'e. A'e 'ar rehe ereiko zauxiapekwer Izaew wanuwihaw romo zeàmàtyry'ymaw pe waneko mehe ne. Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e nezar umume'u wemiruze'eg wapyro har romo nereko àwàm a'e, wanuwihawete romo nereko àwàm a'e, i'i izupe wà.

³ Nezewe Izaew wanuwihaw paw oho Tawi huwàxi pà Emerom pe wà. Tawi uzapokatu uze'eg

wanehe we Tupàn henataromo a'e. Na'e teko uzakook uri kawer hehe uwihawete romo imuigo kar pà wà kury. Wiko Izaew wanuwihawete romo kury. Kwehe mehe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e umume'u kar tuwihawete romo heko àwàm Xam-uew pe a'e. Uzapo ma'e uze'eg awer rupi katete kury.

⁴ Tuwihawete Tawi a'e, Izaew paw a'e wà no, uzàmàtyry'ym Zeruzarez tawhu oho a'e wà kury. A'e 'ar rehe Zepu her romo a'e. Zepu pe har, i'i teko a'e pe har wanupe wà. Wiko a'e ywy rehe har izyppy mehe arer romo wà. Wikuwe a'e pe a'e 'ar rehe wà rihi.

⁵ — Nereixe pixik kwaw tawhu urereko haw pupe nehe, i'i a'e pe har Tawi pe wà. Nezewe rehe we Tawi weityk a'e pe har a'e wà. Wixe a'e pe. Tawhu imuàtà pyrer Xiàw inugwer her romo a'e. Ipyhyk ire teko omono amo her izupe wà kury: Tawhu Tawi heko haw, i'i izupe wà.

⁶ Waàmàtyry'ym 'ym mehe we uze'eg Tawi zauxiapekwer wanupe. — Aze amo ràgypy uzuka Zepu pe har wà nehe, akwez teko wiko putar zauxiapekwer heremiruze'eg wanuwihaw romo a'e nehe, i'i wanupe. Zoaw Zeruz imemyr uzàmàtyry'ym oho amogwer zauxiapekwer wanenataromo a'e. A'e rupi wiko zauxiapekwer wanuwihaw romo.

⁷ A'e rupi Tawi wiko tàpuz imuàtà pyrer pupe kury. A'e rupi — Tawi heko haw, i'i teko a'e tawhu pe wà.

⁸ Tawi uzapo wi tawhu a'e. Heta amo ywy pe-hegwer ipyipyk pyrer Xiàw ywytyr rehe kwarahy ihemaw kutyr. Uzyppyrog tàpuz iapo pà a'e pe.

Zoaw uzapo tawhu ikurer a'e.

⁹ Tuweharupi Tawi wiko upuner wera'u ma'e romo a'e. Ta'e Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ikàg wera'u ma'e wiko hehe we a'e xe.

Tawi hemiruze'eg zauxiapekwer ikwaw katu pyr wà

¹⁰ Amume'u putar zauxiapekwer Tawi hemiruze'eg ikwaw katu wera'u pyrer waner xe wà kury: Upytywà Tawi wà, tuwihawete romo imuigo kar pà wà. Teko upytywà wà no. Kwehe mehe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e umume'u tuwihawete romo imuigo kar àwàm. Uzapo ma'e uze'eg rupi katete. A'e teko paw umukàg kar Tawi tuwihawete romo a'e wà kury.

¹¹ Na'aw waner wanemiapo kwer wanehe we xe wà kury. Zazomeàw Akimoni izuapyapyr inuromo har wiko ipuruzukaiwahy wera'u ma'e romo a'e. Zazomeàw wiko na'iruz zauxiapekwer wanuwihaw romo a'e. Uzàmàtyry'ym 300 awa pitài zeàmàtyry'ymawhu pe wà. Uzuka a'e zauxiapekwer u'ywpuke purukutukaw pupe paw rupi wà.

¹² Erezar Nono ta'yr Aoi izuapyapyr inuromo har wiko ipuruzukaiwahy ma'e romo a'e no.

¹³ Erezar wiko Tawi huwake Piri ywy rehe har waàmàtyry'ym mehe Paz-Nanim pe a'e. Wiko arozràn xewar her ma'e itymaw pe a'e. Izaew uzypyrog uzàn pà Piri ywy rehe har wanuwi wà. Erezar wexak wazàn mehe a'e.

¹⁴ Na'e Erezar a'e kury, hemiruze'eg zauxiapekwer a'e wà no, upyta a'e xewar itymaw myter pe Piri ywy rehe har waàmàtyry'ym pà a'e wà.

Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e upytywà a'e wà. A'e rupi weityk Piri ywy rehe har a'e 'ar mehe wà.

¹⁵ Heta 30 tuwihaw wà. Amo 'ar mehe na'iruz a'e tuwihaw wainuromo har oho itahu itakwaruhu Ànurà her ma'e huwake har pe wà kury. Tawi wiko a'e pe. Piri ywy rehe har zauxiapekwer uzapo uker haw ywyàpyznaw awa iaiha ma'e waneko haw rehe wà.

¹⁶ Amo Piri ywy rehe har upyhyk Merez tawhu wà. Wikuwe a'e pe wà. Amo ywytyr apyr heta amo tàpuz imuàtà pyrer. Tawi upyta a'e tàpuz pupe.

¹⁷ Na'e upytuhem uze'eg pà kury. — Heta 'zygywar Merez tawhu huwake hukenaw huwake a'e. Aze mo amo werur 'y a'e 'zygywar wi henuhem pyrer ihewe, ikatuahy mo ihewe, i'i.

¹⁸ Na'e a'e na'iruz zauxiapekwer wahaw Piri ywy rehe har waker haw oho wà. Wenuhem 'y a'e 'zygywar wi Tawi pe herur pà wà. Tawi nui'u kwaw a'e 'y pupe. Uzakook ywy rehe Tupàn pe imono pyr romo.

¹⁹ Uze'eg nezewe. — O Tupàn, apuner mo ko 'y pupe hei'u haw rehe ihe. Aze mo ai'u, nuzawy iwer mo 'aw awa wanuwykwer i'u haw. Ta'e uzezuka kar tària'i herur pà ihewe a'e wà xe, i'i Tupàn pe. Nui'u kwaw a'e 'y pupe. Agwer ma'e uzapo a'e na'iruz zauxiapekwer ikwaw katu pyr wà.

²⁰ Amizaz Zoaw tywyr wiko 30 zauxiapekwer ikwaw katu pyr wanuwihaw romo a'e. Uzàmàtyry'ym 30 awa wazuka pà wà. Uzekwaw katu teko wanupe a'e 30 zauxiapekwer wainuromo.

21 Awizaz uzekwaw katu wera'u amogwer 29 wanuwi a'e. Wiko wanuwihaw romo. Nezewe rehe we a'e 3 zauxiapekwer uzekwaw katu wera'u teko wanupe Awizaz wi a'e wà.

22 Menai Zeoiaz ta'yr Kawizeew pe har wiko zauxiapekwer ikwaw kar pyr romo no. Uzapo puruzukaiwahy haw tetea'u. Uzuka mokoz zauxiapekwer Moaw izuapyr uhua'u ma'e wà. Amo 'ar mehe àmàn ku'i huwixàg ma'e ikyr mehe we amo zàwàruhu iriàw u'ar ywykwar pupe a'e. Menai wezyw ywykwar pupe zàwàruhu izuka pà.

23 Uzuka amo Ezit ywy rehe arer no. Iaiha katu a'e awa. Heta 2,2 met iaiha haw a'e. Wereko purukutukaw uhua'u ma'e ipuhuz katu ma'e. Menai wereko ywyr a'e, ta'e wiko àràpuhàràn mono'ogar romo a'e xe. Uzàmàtyry'ym a'e awa oho a'e ywyr pupe. Umuhem kar ipurukutukaw ipo wi. Na'e uzuka izarer ipurukutukaw pupe kury.

24 Amume'u Menai a'e 30 zauxiapekwer wainuromo har hemiapo kwer kwez ihe kury.

25 Uzekwaw katu umyrypar wainuinuromo. Nezewe rehe we inugwer na'iruz zauxiapekwer uzekwaw katu wera'u izuwi wà. Amo zauxiapekwer ume'egatu Tawi rehe ikatu 'ymaw wi ipyro pà wà. Tawi umuigo kar Menai a'e zauxiapekwer wanuwihaw romo.

26-47 Na'aw amogwer zauxiapekwer ikwaw katu pyr waner xe wà kury: Azaew Zoaw tywyr, Erànà Nono ta'yr Merez parer, Xamot Aroz tawhu parer, Herez Peret tawhu parer, Ira Iwki ta'yr Tekoa tawhu parer, Amiezer Anatot tawhu parer, Ximekaz Uza tawhu parer, Iraz Aoi tawhu parer, Maraz Neto parer, Erez Mana ta'yr Neto parer,

Itaz Himaz ta'yr Zimea parer Mezàmi ywy rehe arer, Menai Piratom parer, Uraz Kaz ywyàpyznaw rehe arer, Amiew Arama parer, Azimawet Maru parer, Eriaw Xaramon parer, Azem Nizom parer, Zonata Xazi ta'yr, Aiàw Xakar ta'yr Arar parer, Eripar Ur ta'yr, Eper Mekera parer, Aiaz Perom parer, Ezero Karamew parer, Naaraz Ezimaz ta'yr, Zoew Nàtà tywyr, Mimar Aziri ta'yr, Zerek Amon ywy rehe arer, Naaraz Meerot parer Zoaw ipuruzuka haw heraha har, Ira Zaxir parer, Zarew Zaxir parer, Uri Ete zuapyr, Zawaz Arai ta'yr, Anina Xiza ta'yr Humen izuapyr uzekwaw katu ma'e 30 zauxiapekwer wanuwihaw, Ànà Maaka ta'yr, Zuzapa Mità parer, Uzi Azitera parer, Xama Zeiew rehe we Otàw ta'yr Aroer parer wà, Zeniaew Zoa rehe we Xiniri ta'yr Xi parer wà, Eriew Mawa parer, Zerimaz Zozawi rehe we Ewnàà ta'yr wà, Ixima Moaw ywy rehe arer, Eriew Omez, Zaziew, Zowa tawhu parer wà.

12

Mezàmi izuapyapyr Tawi hemiruze'eg ipy wà

¹ A'e 'ym mehe amo 'ar mehe Tawi oho Zikirak tawhu pe a'e, tuwihawete Xau wi uzàn pà a'e. Wiko a'e pe. Amo zauxiapekwer ukyze 'ym ma'e Tawi ize'eg heruzar katu har a'e wà, oho a'e pe Tawi ipyr a'e wà.

² Wiko Mezàmi izuapyapyr romo Xau ài wà. Ukwaw ma'e izywà haw u'yw pupe ywyrapar pupe wà. Ukwaw ita imomor haw ita momor haw pupe wà, opo awyze har pupe wà, opo iahur rehe har pupe wà no.

3-7 Aiezer Zoa a'e wà, Xema Zemea tawhu pe har ta'yr a'e wà, wiko a'e zauxiapekwer wanuwihaw romo a'e wà. Na'aw zauxiapekwer waner xe wà kury: Zeziew Azamawet ta'yr, Peret Azamawet ta'yr, Meraka, Zeu Anatot parer, Izimai Zimeàw parer zauxiapekwer ikwaw katu pyr a'e 30 zauxiapekwer wainuromo har, Zeremi, Zaziew, Zoànà, Zozawaz Zener tawhu parer, Eruzaz, Zerimot, Meari, Xemari, Xepaxi Arip tawhu parer, Ewkàn, Ixi, Azarew, Zoezer Kora iànàm, Zazomeàw Kora iànàm, Zoera Zeroàw ta'yr Zenor parer, Zemani Zeroàw ta'yr Zenor parer.

Kaz izuapyapyr Tawi hemiruze'eg wà

8 Heta amo zauxiapekwer ukyze 'ym ma'e puruzuka haw ikwaw katu har Kaz izuapyapyr wà. Oho tawhu imuàtà pyrer ywyxiguhu rehe har pe wà, zauxiapekwer Tawi hemiruze'eg wainuinuromo uzemono'og pà wà. Ukwaw puruàmàtyry'ymaw a'e wà, zemimaw iwy pe purukutukaw pupe a'e wà. Ipuruzukaiw zàwàruhu iriàw ài wà. Uzàgatu arapuha ài wà no. Amuapyk putar waner xe ihe wà nehe kury.

9-13 Amo 'ar mehe amo umuapyk waner pape rehe nezewe a'e wà: Ezer, Omani, Eriaw, Mizimana, Zeremi, Ataz, Eriew, Zoànà, Ewzamaz, Zeremi, Makimanaz.

14 Wiko Kaz izuapyapyr romo wà. Amo wiko 1.000 zauxiapekwer wanuwihaw romo wà. Amo wiko 100 zauxiapekwer wanuwihaw romo wà.

15 Amo 'ar mehe, zahy ipy mehe, Zotàw yrykaw tyhu a'e. A'e 'ar mehe a'e zauxiapekwer uwahaw yrykaw oho wà. Umuzàn kar teko ywyàpyznaw

rehe wikuwe ma'e waneko haw wi wà: kwarahy ihemaw kutyr har wà, kwarahy heixe haw kutyr har wà no.

Mezàmi izuapyapyr Tawi hemiruze'eg wà,

¹⁶ Amo awa Mezàmi izuapyapyr wainuromo har a'e wà, amo awa Zuta izuapyapyr wainuromo har a'e wà no, oho Tawi ipyr a'e tawhu imuàtà pyrer pe wà.

¹⁷ Uhem Tawi tawhu wi wanuwàxi pà kury, wanupe uze'eg pà kury. – Aze pezur ihewe hemyrypar romo hepytywà àràm romo, apumuawyze paw hepy'a pupe heremiruze'eg wainuinuromo har romo ihe. Nazapo kwaw ikatu 'ym ma'e ihe. Aze pezur hereko haw heàmàtyry'ymar wanupe imume'u har romo, Tupàn zaneipy wazar ukwaw putar pepy'a a'e nehe. Uzepyk putar penehe nehe.

¹⁸ Na'e Tupàn Hekwe ur Amaxaz rehe imuze'eg kar pà a'e kury. (A'e 'ar pawire Amaxaz wiko a'e 30 zauxiapekwer wanuwihaw romo a'e.) Uze'egahy nezewe kury. – Tawi Zexe ta'yr, uruiko neremiruze'eg romo ure. Tuwe ikatu ma'e paw uzeapo nowe nehe, nepytywà har wanupe nehe no. Tupàn wiko nerehe we a'e, i'i izupe. Na'e Tawi umuixe kar a'e awa a'e wà kury. Umuigo kar tuwihaw romo wemiruze'eg wainuinuromo wà.

Manaxe izuapyapyr Tawi hemiruze'eg wà

¹⁹ Amo 'ar mehe Tawi uhem Piri ywy rehe har wanupi tuwihawete Xau iàmàtyry'ym pà a'e. Amo zauxiapekwer Manaxe izuapyapyr wiko Tawi hemiruze'eg romo a'e 'ar mehe wà. Azeharomoete Tawi nupytywà kwaw Piri ywy rehe har a'e wà.

Ta'e Piri ywy rehe har wanuwihaw umuzewyr kar Tawi Zikirak tawhu pe a'e wà xe. Ta'e ukyze izuwi wà xe. — Aze ru'u zanemono putar uwihaw kwer pe a'e nehe, i'i uzeupeupe wà.

²⁰ A'e pe izewyr mehe amo zauxiapekwer Manaxe izuapyapyr oho Tawi rupi wà. Na'aw waner xe wà: Anina, Zozamaz, Zeniaew, Mikaew, Zozamaz, Eriu, Ziretaz. Manaxe ywy rehe wiko mehe we a'e paw wiko 1.000 zauxiapekwer wanuwihaw romo wà.

²¹ Wiko zauxiapekwer Tawi hemiruze'eg wanuwihaw romo wà kury, ta'e wiko zauxiapekwer ikatu ma'e romo wà xe. Amo kwarahy paw ire wiko zauxiapekwer Izaew izuapyapyr wanuwihaw romo wà no.

²² Tuweharupi amo awa ur Tawi ipyr wà. A'e rupi hemiruze'eg zauxiapekwer heta tetea'u wà kury.

Zauxiapekwer Tawi hemiruze'eg wà

²³⁻³⁷ Tawi Emerom tawhu pe heko mehe zauxiapekwer ikatu ma'e tetea'u oho hemiruze'eg wainuromo wà, uwihawete romo imuigo kar pà Xau hekuzaromo wà. A'e 'ym mehe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e umume'u tuwihawete romo heko àwàm a'e. Amume'u putar Izaew ta'yr izuapyapyr waneta haw pitàitàigatu xe ihe nehe kury. Zuta izuapyapyr waneta haw: 6.800 awa wà. Uhyk wama'e wanupe. Heta zemimaw wanupe. Heta purukutukaw u'ypwuku wanupe no. Ximeàw izuapyapyr waneta haw. 7.100 awa puruàmàtyry'ymaw ikwaw katu har wà. Erewi izuapyapyr waneta haw: 4.600 awa wà. Zoiana

Àràw hemiruze'eg waneta haw: 3.700 awa wà. Zanak wiko zauxiapekwer romo a'e, kwàkwàmo puruàmàtyry'ymaw ikwaw katu har romo a'e. Werur 22 wànàm wanuwihaw wanupi a'e wà. Mezàmi izuapyapyr Xau iànàm waneta haw: xo 3.000 awa zo wà. Ta'e Mezàmi izuapyapyr tetea'u wiko Xau hemiruze'eg romo a'e wà rihi xe. Eparai izuapyapyr waneta haw: 20.800 awa ipuruzukai-wahy ma'e wànàm wainuromo ikwaw katu pyr wà. Manaxe kwarahy ihemaw kutyr har waneta haw: 18.000 awa wà. Waànàm wexaexak a'e awa wà. — Peze'eg peho Tawi pe tuwihawete romo imuigo kar pà nehe, i'i wanupe wà. Ixakar izuapyapyr waneta haw: 200 tuwihaw wane-miruze'eg wanehe we wà. A'e tuwihaw ukwaw Izaew wanemiapo rà m ikatu ma'e wà. Ukwaw iapo àwàm 'ar ikatu ma'e a'e wà no. Zemuròm izuapyapyr waneta haw: 50.000 awa temigwaw katu umyrypar wanuwi uzàn 'ym ma'e wà. Ukwaw wyzài puruzuka haw ima'e haw wà. Uzemuàgà'ym zeàmàtyry'ymaw pe oho haw rehe wà. Napitari izuapyapyr waneta haw: 1.000 tuwihaw wà. 37.000 awa zemimaw hereko har purukutukaw u'ywpuku zàwenugar hereko har wà. Nà izuapyapyr waneta haw: 28.600 awa puruzuka haw kwaw par wà. Azer izuapyapyr waneta haw: 40.000 awa puruàmàtyry'ymaw rehe uzemuàgà'ym ma'e kwer wà. Na'iruz Zako ta'yr izuapyapyr upyta Zotàw yrykaw waz kwarahy ihemaw kutyr wà: Humen, Kaz, Manaxe ikurer. Na'aw waneta haw wà: 120.000 awa wyzài puruzuka haw pupe upuruzuka ma'e wà.

³⁸ A'e zauxiapekwer uzemuàgà'ym ma'e kwer

paw oho Emerom tawhu pe wà. Ipurumuigo kar wer Tawi rehe Izaew paw wanuwihawete romo wà. Amogwer teko Izaew izuapyapyr paw uputar Tawi uwihawete romo a'e wà no.

³⁹ Umumaw na'iruz 'ar a'e pe Tawi ipyr wiko pà wà. Amogwer Izaew uzapo wanemi'u ràm wanupe a'e wà. U'u a'e ma'e a'e pe wiko mehe wà.

⁴⁰ Muite wi, kwarahy heixe haw awyze har wi, te Ixakar ywy wi, te Zemuròm ywy wi, te Napitari wi. Teko werur weimaw wà: zumen wà, kawaru kupewa'a wà, kawaruràn wà, tapi'ak wà. Werur temi'u tetea'u weimaw wakupepe wà: arozràn ku'i kwer, ma'e'a pi her ma'e, ma'ywa uwà imuy'e pyrer, ma'ywa tykwer win, uri kawer. Werur tapi'ak izuka pyràm wà. Werur àràpuhàràn izuka pyràm wà no. Uzapo a'e ma'e paw ta'e teko a'e ywy rehe har paw hurywete a'e wà xe.

13

Weraha Tupàn Ze'eg Hyru Kiriati-Zeàri tawhu wi wà

¹ Heta awa a'e pe wà. A'e awa wiko 1.000 zauxiapekwer wanuwihaw romo wà. Heta amo awa a'e pe wà no. A'e awa wiko 100 zauxiapekwer wanuwihaw romo wà. Tuwihawete Tawi upurànu a'e tuwihaw wanehe upaw rupi a'e kury.

² A'e rupi umume'u ko ma'e Izaew paw wanupe kury. — Aze ikatu peme nehe, aze Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e Zanezar uputar nehe, ximono kar zaneze'eg heraha har amogwer Izaew izuapyapyr wanupe zane wà nehe. Xaxeto a'e wà, Erewi izuapyapyr a'e wà, wiko tawhu weko haw pe a'e wà. Ximono kar zaneze'eg wanupe nehe

no. — Pezur ureinuinuromo pezemono'ono'og pà nehe, za'e putar wanupe nehe.

³ Nezewe mehe ximono kar amo awa Tupàn Ze'eg Hyru ipiaromo zane wà nehe. Teko heharaz izuwi Xau tuwihawete romo heko mehe wà. Xirur xe nehe kury, i'i Tawi teko wanupe.

⁴ Ize'eg ikatuahy teko wanupe. — Xiapo nezewe haw nehe, i'i izupe wà.

⁵ Na'e Tawi omono'og Izaew paw wà kury: kwarahy ihemaw awyze har kutyr har Ezit ywyzaw huwake har wà, te kwarahy heixe haw awyze har kutyr har Amat pe zeupir haw pe har wà no. Ywy nànnànar uzemono'og Kiriati-Zeàri tawhu pe Tupàn Ze'eg Hyru heraha pà Zeruzarez tawhu pe wà.

⁶ Tawi oho teko wanupi Mara tawhu Zuta ywy rehe har pe, Tupàn Ze'eg Hyru heraha pà a'e wi. (Kiriati-Zeàri tawhu her inugwer romo a'e.) — Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e, za'e Zanezar pe. Wapyk wenaw rehe kerumin wa'aromo a'e.

⁷ Teko omono Tupàn Ze'eg Hyru ywyramawa rehe wà. Tapi'ak wenuhem ywyramawa heraha wà. Weraha Aminanaw hàpuz me wà. Uza weru-ata pe rupi Aio rupi a'e.

⁸ Na'e Tawi uzyppyrog ukàgaw rupi upynyk teko paw wanehe we kury, Tupàn imuwete katu pà kury. Teko uzegar wà. Umupu wioràwiràn wà. Umupu ipu ma'e wà no. Umupu kawaw zàwenugar wà no. Upy uxi'àm tapi'ak i'ak kwer iapo pyrer wà no.

⁹ Kinom wiko arozràn ixoixokaw a'e pe har izar romo a'e. Teko uhem a'e pe wà. Wahem mehe we

tapi'ak uzepyapi wà. Na'e Uza opokok Tupàn Ze'eg Hyru rehe ipyhyk pà imu'ar kar 'ym pà kury.

¹⁰ A'e 'ar mehe we Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e wikwahy Uza pe a'e, ta'e opokok ize'eg hyru rehe a'e xe. A'e rupi uzuka. Umàno a'e pe Tupàn henataromo.

¹¹ Wikwahy Tawi a'e kury, ta'e Tupàn uzepyk Uza rehe wekwahy haw rehe a'e xe. A'e rupi, te ko 'ar rehe, — Perez-Uza, i'i teko a'e ywy pe wà. — Uza rehe zepykaw, i'i zaneze'eg rupi.

¹² Na'e Tawi ukyze Tupàn wi kury, uze'eg pà kury. — Napuner kwaw Tupàn Ze'eg Hyru heraha haw rehe herupi ihe nehe kury, i'i.

¹³ A'e rupi Tawi nueraha kwaw Tupàn Ze'eg Hyru uzeupi Zeruzarez tawhu pe. Wezar awa Omez-Enom her ma'e Kaz tawhu parer hàpuz pupe.

¹⁴ Tupàn Ze'eg Hyru umumaw na'iruz zahy a'e pe upyta pà. Tupàn omono uze'egatu Omez-Enom iànàm wanehe. Umukatu ima'e paw rupi no.

14

Tuwihawete Iràw ukwaw Tawi

¹ Iràw Xir tawhu pe har wanuwihawete omono kar uze'eg heraha har Tawi pe a'e wà. Omono kar ywyràkàxigyw imonohok pyrer izupe no. Omono ywyrà pinar izupe wà. Omono ita ima'e har izupe wà no. Uzapo kar Tawi hàpuzuhu izupe a'e.

² Nezewe Tawi ukwaw Tupàn hemimutar a'e. — Azeharomoete heputar Izaew wanuwihawete romo a'e, i'i uzeupe. — Tupàn uzamutar katu wemiaihu a'e wà. A'e rupi umueta

tetea'u heremiruze'eg a'e wà. Umueta tetea'u heremetarer no, i'i uzeupe.

Tawi ta'yr Zeruzarez pe uzexak kar ma'e kwer wà

³ Zeruzarez tawhu pe wiko mehe wereko amo kuzà wemireko romo a'e wà. Umuzàg amo wa'yr wà. Umuzàg amo wazyr wà no.

⁴ Na'aw ta'yr Zeruzarez pe uzexak kar ma'e kwer waner xe wà: Xamu, Xomaw, Nàtà, Xàrumàw,

⁵ Imar, Erizu, Ewperet,

⁶ Nog, Nepeg, Zapi,

⁷ Erizàm, Meeriaz, Eriperet.

Tawi weityk Piri ywy rehe har wà

⁸ Amo umume'u Tawi Izaew wanuwihawete romo heko haw oho Piri ywy rehe har wanupe kury. Na'e zauxiapekwer Piri ywy rehe har uhem oho waneko haw wi Tawi ipyhyk pà wà. Amo umume'u Piri ywy rehe har wahem awer oho Tawi pe. A'e rupi Tawi uhem oho wanuwàxi pà.

⁹ Uhem Piri ywy rehe har wà ywyàpyznaw awa iaiha ma'e waneko haw her ma'e pe wà kury. Uzypyrog a'e pe har waàmàtyry'ym pà wà, wama'e rehe umunar pà wà no.

¹⁰ Na'e Tawi upuranu Tupàn rehe kury. — Aze azàmàtyry'ym Piri ywy rehe har aha ihe wà nehe, aipo ikatu putar newe nehe, i'i izupe. — Aipo ereityk kar putar ihewe ne wà nehe, i'i izupe. — Eho ty, i'i Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e izupe. — Aityk kar putar newe ihe wà nehe, i'i izupe.

¹¹ Tawi uzàmàtyry'ym Piri ywy rehe har oho Maw-Perazim pe a'e wà. Weityk wà. Uze'eg nezewe. — Aiko 'y tyhu haw zàwenugar ài ihe. Aityk

ma'e paw ihe. Tupàn uzapo teixe haw zauxiapekwer heàmàtryy'ymar wamyteromo a'e, hepupe a'e, i'i. A'e rupi Maw-Perazim i'i teko a'e ywy pe wà. — Tupàn uzapo teixe haw, i'i zaneze'eg rupi.

¹² Piri ywy rehe har uzàn mehe wezar uzar tupàn a'ua'u a'e pe wà. A'e rupi Tawi wapy kar zauxiapekwer wanupe.

¹³ Nan kwehe tete Piri ywy rehe har uzewyr ywyàpyznaw pe wà. Uzyppyrog Izaew waàmàtryy'ym pà wà.

¹⁴ Tawi upuranu wi Tupàn rehe. Tupàn uwazar ize'eg izupe. — Ezàmàtryy'ym zo xe wi ne wà nehe. Emàmàn waiwyr nehe. Ezàmàtryy'ym inugwer pehegwer rehe ma'e'a amor her ma'e tyw rupi ne wà nehe.

¹⁵ Erenu putar ma'e iànoànog mehe amor tyw 'aromo har nehe, ta'e aha putar penenataromo ihe nehe xe. Aityk putar Piri ywy rehe har zauxiapekwer penenataromo ihe wà nehe. Iànoànogaw henu mehe ezàmàtryy'ym ne wà nehe.

¹⁶ Tawi uzapo ma'e Tupàn ze'eg rupi katete. A'e rupi umuzàn kar wàmàtryy'ymar wamono Zimeàw tawhu wi te Zezer tawhu pe wà.

¹⁷ Teko umume'u Tawi hemiapo kwer oho taw nàn wà. Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e umukyze kar ywy nànnànar Tawi wi a'e wà kury.

15

Umuàgà'ym Tupàn Ze'eg Hyru heraha àwàm wà

¹ Tawi uzapo wàpuzuhu weko haw romo tawhu Tawi heko haw her ma'e pe. Umuàgà'ym amo ywy

pehegwer Tupàn Ze'eg Hyru hen àwàm romo no. Umupu'àm amo tàpuzràn izupe no.

² Na'e uze'eg nezewe kury. — Xo Erewi izuapyapyr zo upuner Tupàn Ze'eg Hyru heraha haw rehe wà, ta'e izypy mehe Tupàn wexaexak a'e wà xe, heraha àrà m romo a'e wà xe. — Peiko putar herenataromo uma'ereko ma'e romo tuweharupi nehe, i'i wanupe.

³ Na'e Tawi wenz Izaew paw wamuwà wà, wenz Zeruzarez pe har paw wamuwà wà no. Xirur putar Tupàn Ze'eg Hyru hen àwàm pe nehe kury, hen àwàm heremimuàgy'ygwer pe nehe kury, i'i wanupe.

⁴ Na'e werur kar Àrà w izuapyapyr wamuwà wà. Werur kar Erewi izuapyapyr wamuwà wà no.

⁵ Erewi izuapyapyr Koat iànàm umur kar Uriew wà. Wiko 120 awa wanuwihaw romo. Iànàm romo wanekon wà. Werur a'e zauxiapekwer wà.

⁶ Merari iànàm umur kar Azai wà. Wiko wànàm 220 awa wanuwihaw romo. Werur a'e zauxiapekwer wà.

⁷ Zeroxon iànàm umur kar Zoew wà. Wiko wànàm 130 awa wanuwihaw romo. Werur a'e zauxiapekwer wà.

⁸ Erizàpà iànàm umur kar Xemai wà. Wiko wànàm 200 awa wanuwihaw romo. Werur a'e zauxiapekwer wà.

⁹ Emerom iànàm umur kar Eriew wà. Wiko wànàm 80 awa wanuwihaw romo. Werur a'e zauxiapekwer wà.

¹⁰ Uziew iànàm umur kar Aminanaw wà. Wiko wànàm 112 awa wanuwihaw romo. Werur a'e zauxiapekwer wà.

¹¹ Tawi wenz mokoz xaxeto wamuwà wà:

Zanok, Amiatar. Wenz 6 Erewi izuapyapyr wamuwà wà no: Uriew, Azai, Zoew, Xemai, Eriew, Aminanaw.

¹² Na'e uze'eg Erewi izuapyapyr wanupe kury. — Peiko Erewi izuapyapyr uzeànàànàm ma'e wanuwihaw romo. Pezemukatu Tupàn henataromo nehe. Pemukatu penywyr Erewi izuapyapyr pe wà nehe no. Nezewe mehe pepuner Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ze'eg hyru herur haw rehe hen àwàm heremimuàgy'ygwer pe nehe, i'i wanupe.

¹³ Naperur kwaw izyppy mehe. A'e rupi Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e uzepyk zanerehe a'e. Ta'e nazapuranu kwaw hehe a'e 'ar mehe zane xe, i'i wanupe.

¹⁴ Na'e xaxeto wà, Erewi izuapyapyr wà no, uze-mukatu Tupàn henataromo wà. A'e rupi upuner Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e Izaew izar ize'eg hyru herur haw rehe wà kury.

¹⁵ Erewi izuapyapyr werur ze'eg hyru waxi'i rehe i'yw ipyhyk pà wà. Nezewe Tupàn uzapo kar Moizez pe kwehe mehe.

¹⁶ Uze'eg Erewi wanuwihaw wanupe kury. — Pexaexak amo peànàm uzegar ma'e romo pe wà nehe. Tuwe umupu uwioràwiràn wà nehe. Tuwe umupu kawaw zàwenugar wà nehe no, zegar haw purumurywete kar ma'e imuzàg pà wà nehe.

¹⁷⁻²¹ Heta uzegar ma'e uzeànàànàm ma'e a'e pe wà. Wexaexak amo kawaw zàwenugar imupu àrà m romo wà kury: Emà Zoew ta'yr, iànàm Azap Merekì ta'yr, Età Kuxai ta'yr Merari iànàm. Wexaexak amo Erewi izuapyapyr a'e awa wapytywà àrà m romo wà no: Zakari, Zaziew, Xemi-

ramot, Zeiew, Uni, Eriaw, Mazez, Menai. Umupu wioràwiràn wà. Uhem iterenaw ipixika'i ma'e pe wà. Wexaexak amo Erewi izuapyapyr wioràwiràn uhua'u ma'e imupu àràm romo wà no: Maxixi, Eriperew, Mikinez, Azazi. Wexaexak mokoz tàpuzuhu rehe ume'egatu ma'e wà no, wioràwiràn uhua'u ma'e imupu àràm romo wà no: Omez-Enom, Zeiew.

²² Kenani ukwaw katu zegar haw a'e. A'e rupi wiko Erewi izuapyapyr uzegar ma'e wanuwihaw romo.

²³⁻²⁴ Wexaexak 4 awa Tupàn Ze'eg Hyru rehe ume'egatu ma'e romo wà: Mereki, Ewkàn, Omez-Enom, Zei. Wexaexak 7 xaxeto Tupàn Ze'eg Hyru henataromo uxi'àm ma'e'ak kwer ipy àràm romo wà: Xewani, Zuzapa, Netanew, Amaxaz, Zakari, Menai, Eriezer.

Weraha Tupàn Ze'eg Hyru Zeruzarez pe wà

²⁵ Na'e tuwihawete Tawi a'e, Izaew wanuwihaw wà no, zauxiapekwer wanuwihaw wà no, oho Omez-Enom hàpuz me Tupàn Ze'eg Hyru ipyhyk pà wà kury. Uzapo mynykawhu wà.

²⁶ Tupàn upytywà Erewi izuapyapyr ize'eg hyru heraha har wà. A'e rupi uzuka 7 tapi'ak awa Tupàn henataromo wà. Uzuka 7 àràpuhàràn wà no.

²⁷ Tawi umunehew kamirpuku irin ikatuahy ma'e iapo pyrer a'e. Uzegar ma'e umunehew kamirpuku ikatuahy ma'e a'e wà no. Wanuwihaw Keneni a'e no, Erewi Tupàn Ze'eg Hyru heraha har a'e wà no, paw rupi umunehew kamirpuku ikatuahy ma'e a'e wà no. Tawi umunehew xaxeto iaxi'i pykaw irin iapo pyrer uzehe a'e no.

²⁸ Nezewe mehe Izaew paw uzeupir Zeruzarez pe wà, Tupàn Ze'eg Hyru heraha pà urywete haw rupi uhapukaz pà wà, xi'àm ma'e'ak kwer ipy pà wà, xi'àm àràpuhàràn i'ak kwer ipy pà wà no, kawaw zàwenugar imupu pà wà no, wioràwiràn imupu pà wà no.

²⁹ Tupàn Ze'eg Hyru tawhu pupe heixe mehe Mikaw Xau tazyr ume'e wàpuz hukenaw rupi a'e kury. Wexak tuwihawete Tawi ipynyk mehe turywete haw rehe ipoipor mehe. — Iaiw a'e, i'i Mikaw uzeupe.

16

¹ Werur Tupàn Ze'eg Hyru tàpuzràn Tawi hemimuàgy'ygwer pe wà. Omono ipupe wà. Na'e omono ma'e hapu pyrer Tupàn pe wà. Omono ma'e izupe uzemuawyze kar haw romo wà no.

² A'e ma'e paw Tupàn pe imono paw ire, Tawi omono uze'egatu teko wanehe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e her rehe.

³ Omono temi'u teko nànnàn no. Omono pitài tpy'ak awa wanupe pitàitàigatu, kuzà wanupe pitàitàigatu no. Omono ma'ero'o kwer wanupe pitàitàigatu no. Omono uwà imuxinig pyrer wanupe pitàitàigatu no.

⁴ Tawi wexaexak amo Erewi izuapyapyr Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e Izaew wazar imuwete haw iapo àràmm romo wà. Uzegar Tupàn pe wà. Umume'u ikatu haw wà no, Tupàn Ze'eg Hyru henataromo wà.

⁵ Tawi umuigo kar Azap wanuwihaw romo a'e. Zakari wiko ipytywà har romo. Wexaexak 8 awa wioràwiràn imupu àràmm romo wà: Zeiew,

Xemiramot, Zeiew, Maxixi, Eriaw, Omez-Enom, Zeiew. Wexaexak pitài awa kawaw zàwenugar imupu àràm romo: Azap.

⁶ Wexaexak 2 awa xi'àm ipy àràm romo wà: Menai, Zaziew.

⁷ – Pezegar Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e pe ikatu haw imume'u pà tuweharupi nehe, i'i Tawi Azap pe, imyrypar Erewi izuapyapyr wanupe no. Uzypyrog a'e 'ar mehe wà.

Uzegar Tupàn ikatu haw rehe wà

⁸ Pemume'u Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ikatu haw izupe nehe.

Pemume'u ikàg wera'u haw nehe no.

Pemume'u hemiapo kwer teko amo ywy rehe har wanupe nehe.

⁹ Pezegar Tupàn pe nehe, ikatu haw imume'u pà izupe nehe.

Peze'eg hemiapo kwer ikatuahy ma'e rehe nehe.

¹⁰ Penurywete her ikatuahy ma'e rehe nehe.

Tuwe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e imuwete katu har hurywete paw rupi wà nehe.

¹¹ Penoz pepytywà àwàm Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e pe nehe.

Peiko henataromo tuweharupi nehe.

¹²⁻¹³ Pe Àmàràaw Tupàn hemiruze'eg izuapyapyr wà, pe Zako Tupàn hemixak kwer izuapyapyr wà,

pema'enukwaw Tupàn hemiapo kwer ikatuahy ma'e purumupytuhegatu kar ma'e rehe nehe.

Pema'enukwaw Tupàn hemimume'u kwer rehe nehe.

14 Wiko Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e Zanezar romo a'e.

Umur wemiapo kar teko wanupe paw rupi.

15 Ima'enukwaw putar wemimume'u kwer rehe tuweharupi nehe.

Umumaw putar kwarahy tetea'u ma'e iapo pà wemimume'u kwer rupi katete nehe.

16 Uzapo putar ma'e Àmàrààw pe imume'u pyrer rupi katete nehe.

Uzapo putar ma'e Izak pe imume'uahy pyrer rupi katete nehe no.

17 Tupàn uzapokatu uze'eg Izaew wanehe we.

Uzapo putar ma'e a'e ze'eg rupi katete tuweharupi nehe. Hemimume'uahy kwer nupaw pixik kwaw nehe.

18 Nezewe haw rehe Tupàn uze'eg nezewe.

— Amono putar Kànàà ywy peme ihe nehe.

Peiko putar izar romo tuweharupi nehe, i'i.

19 Naheta tete kwaw teko Tupàn hemiruze'eg a'e 'ar mehe wà.

Wiko amo ae ywy rehe har zàwenugar a'e ywy imume'u pyrer rehe wà.

20 Wata oho waiko ywy nànnàn wà.

Wata oho waiko tuwihaw tetea'u waiwy rehe wà.

21 Nezewe rehe we Tupàn nuzapo kar kwaw ikatu 'ym ma'e wanupe.

Uzepyk tuwihawete wanehe wemiruze'eg wapyro pà wà.

22 Uze'eg nezewe. — Pepokok zo heremiruze'eg heremixamixak kwer wanehe nehe, i'i wanupe.

— Pepuraraw kar zo ma'erahy heze'eg imume'u har wanupe nehe, i'i wanupe.

²³ Pezegar Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e pe nehe, teko ywy nànnànar wà.

— Urepyro a'e, peze purupe tuweharupi nehe.

²⁴ Peze'eg ikàgaw rehe ipuràg eteahy haw rehe teko ywy nànnànar wanupe nehe.

Pemume'u hemiapo kwer ikatuahy ma'e teko paw wanupe nehe.

²⁵ Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ikàg tuwe a'e. Tuwe ximume'u ikatu haw nehe.

Tuwe teko ukyze izuwi amo tupàn wanuwi paw rupi katete wà nehe.

²⁶ Ta'e amo ywy rehe har wazar wiko tupàn a'ua'u hagapaw romo a'e wà xe.

Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e uzapo ywak a'e.

²⁷ Ikàgaw umàmàn uzar a'e. Ipuràg eteahy haw umàmàn uzar a'e no.

Hàpuzuhu tynehem ipuner haw pupe. Hàpuzuhu tynehem ipuràg eteahy haw pupe no.

²⁸ Pemume'u Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ikatu haw nehe, teko ywy nànnànar wà.

Pemume'u ipuràg eteahy haw nehe. Pemume'u ipuner haw nehe no.

²⁹ Pemume'u her ikatuahy ma'e ikatu haw nehe.

Perur imono pyràm izupe nehe. Peixe hàpuzuhu pupe nehe.

Pezeamumew Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ikatuahy ma'e henataromo nehe, izexak kar mehe nehe.

30 Peryryryryz henataromo nehe, ywy nà nà nar wà.

Omonokatu ywy henaw rehe.

Ni amo numunyryk kar kwaw a'e wi wà nehe.

31 Nerurywete nehe, ywy. Nerurywete nehe, ywak.

— Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e wiko zaneruwihawete romo a'e, peze ywy nà nà nar wanupe nehe.

32 Èànoànog nehe, yryhu. Peànoànog nehe, yryhu pe wiko ma'e paw wà.

Nerurywete nehe, ka'a. Penurywete nehe, ka'a pe wiko ma'e paw wà.

33 Na'e ywyrà ka'a pe har uhapukaz putar urywete haw rehe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e henataromo wà nehe.

Ta'e ur putar ywy rehe har wanemiapo kwer imume'u pà a'e nehe xe.

34 Pemume'u Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ikatu haw nehe, ta'e ikatuahy a'e xe.

Ipuruamutar katu haw nupaw pixik kwaw nehe.

35 — Urepyro pe nehe, Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e urepyro har, peze izupe nehe.

Uremono'og nerehe uzeruzar 'ym ma'e wanuwi urepyro pà nehe.

Nezewe mehe urumume'u putar nekatu haw nehe.

Urumume'u putar nerer ikatuahy ma'e ikatu haw purupe nehe, urerurywete haw rehe nehe, peze izupe nehe.

³⁶ Ximume'u Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e Izaew wazar ikatu haw nehe.

Pemume'u ikatu haw ko 'ar rehe nehe, tuweharupi nehe no.

— Amez, i'i teko paw rupi wà. Umume'u ikatu haw wà no.

Umuwete katu Tupàn Zeruzarez pe wà, Zimeàw pe wà no

³⁷ Uze'eg Tawi Azap pe kury, iànàm Erewi izuapyapyr wanupe no. — Peiko putar Tupàn imuwete katu haw rehe uzekaiw ma'e romo nehe, Tupàn Ze'eg Hyru henaw rehe har rehe uzekaiw ma'e romo nehe. Tuweharupi pemuzàg imuwete haw nehe, i'i wanupe.

³⁸ Omez-Enom Zenutum ta'yr a'e, 68 awa iànàm inuromo har a'e wà no, wiko a'e awa wapytywà har romo wà. Oza a'e, Omez-Enom a'e no, wiko zaxiapekwer ukenawhu huwake u'àm ma'e romo a'e wà.

³⁹ Xaxeto Zanak a'e, iànàm a'e wà no, wiko Tupàn imuwete haw Zimeàw pe har rehe uzekaiw ma'e romo a'e wà.

⁴⁰ — Tuweharupi ku'em mehe a'e wà nehe, karuk mehe a'e wà nehe no, uzuka putar ma'ea'yr Tupàn henataromo hapy pà paw rupi a'e wà nehe, Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ze'eg rupi katete a'e wà nehe, ze'eg pape rehe imuapyk pyrer Izaew wanupe imur pyrer rupi katete a'e wà nehe, i'i Tawi wanupe.

⁴¹ Emà a'e, Zenutum a'e no, amogwer hexaexak pyrer a'e wà no, wiko a'e pe wapyr a'e wà no. — Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e zaneamutar katu

tuweharupi upytu'u 'ym pà a'e. A'e rupi amuigo kar 'aw awa Tupàn pe uzegar ma'e romo ihe wà kury, i'i Tawi.

⁴² Emà a'e, Zenutum a'e no, wiko xi'àm ma'e'ak kwer wanehe kawaw zàwenugar wanehe wioràwiràn wanehe uzekaiw ma'e romo a'e wà. Teko umupu a'e ma'e Tupàn pe uzegar mehe wà. Upy a'e ma'e Tupàn pe uzegar mehe wà. Zenutum iànàànàm wiko zauxiapekwer ukenawhu huwake uzekaiw ma'e romo wà.

⁴³ Na'e a'e teko oho weko haw pe paw rupi a'e wà kury. Tawi uzewyr weko haw pe a'e no. Ta'e ipurumumaw wer amo 'ar rehe wànàm wapyr a'e xe.

17

Nàtà uze'eg Tawi pe

¹ Wiko Tawi wàpuzuhu pupe a'e kury. Amo 'ar mehe wenz kar Nàtà Tupàn ze'eg imume'u har imuwà wemiruze'eg wanupe kury. Uze'eg izupe. — Eme'e herehe. Aikuwe xe tàpuzuhu ywyràkàxigyw pupe iapewàn pyrer pupe ihe. Nezewe rehe we ximonokatu Tupàn Ze'eg Hyru tàpuzràn pupe. Na'ikatu kwaw nezewe haw.

² Uwazar Nàtà Tawi ze'eg izupe. — Ezapo wyzài neremimutar nehe, ta'e Tupàn wiko nerehe we a'e xe, i'i izupe.

³ A'e 'ar mehe, pyhaw, Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e uze'eg Nàtà pe kury.

⁴ — Eho heremiruze'eg Tawi pe heremiapo kar rààm imume'u pà nehe. — Nereiko kwaw heràpuzuhu hereko àwàm iapo àrààm romo ne, ere izupe nehe.

⁵ Anuhem Izaew Ezit ywy wi kwehe mehe ihe wà. A'e 'ar mehe arer we te ko 'ar rehe naiko kwaw tàpuzuhu pupe ihe. Aiko tàpuzràn pupe tuweharupi. Tuweharupi teko weraha heràpuzràn amo me wà.

⁶ Ata tetea'u Izaew wanupi ihe. Napuranu pixik kwaw wanuwihaw wanehe nezewe. — Màràzàwe tuwe napezapò kwaw tàpuzuhu ywyràkàxigyw pupe iapewàn pyrer ihewe, na'e pixik kwaw wanupe.

⁷ A'e rupi eze'eg nezewe heremiruze'eg Tawi pe nehe. — Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e upuner wera'u ma'e uze'eg iko nezewe newe kury, ere izupe nehe. — Kwehe mehe erezekaiw àràpuhàràn wanehe ka'api'i rehe. Urenuhem a'e wi heremiihu Izaew wanuwihawete romo nemuigo kar pà ihe.

⁸ Aiko nerehe we wyzài taw pe wyzài ywy rehe neho mehe ihe. Urupyro neàmàtyry'y-mar wanuwi nekàg wera'u mehe ihe no. Akwaw kar putar nerer teko tetea'u wanupe nehe. Ereiko putar ikwaw katu pyr romo amo tuwihawete ikàg wera'u ma'e wazàwe nehe no.

⁹⁻¹⁰ Aexak amo ywy heremiihu Izaew wanupe ihe. Amuigo kar a'e ywy rehe ihe wà. Wikuwe putar hehe tuweharupi wà nehe. Waàmàtyry'y-mar nuzapo pixik kwaw ikatu 'ym ma'e wanupe a'e ywy rehe a'e wà nehe. Ko ywy rehe waneixe mehe arer we teko ipuruzukaiwahy ma'e uzàmàtyry'y-mar wanereko wà. Nuzàmàtyry'y-mar kwaw wà nehe kury. Amume'u wàmàtyry'y-mar waneityk àwàm kwez ihe kury. Amume'u nezuapyapyr newe wamono àwàm kwez ihe no.

¹¹ Nemàno mehe neipy wanuwake nezutym

mehe amuigo kar putar pitài nera'yr tuwihawete romo ihe nehe. Ikàg putar a'e nehe. Heta tetea'u putar hemiruze'eg wà nehe. Hemetarer katu putar nehe no.

¹² A'e nera'yr a'e nehe, uzapo putar heràpuzuhu rà m ihewe a'e nehe. Kwarahy nà n à n amo izuapyr wiko putar tuwihawete romo a'e nehe.

¹³ Aiko putar tu romo ihe nehe. Wiko putar hera'yr romo a'e nehe. Kwehe mehe apytu'u tuwihawete Xau iamutar ire. Napytu'u pixik kwaw nezuapyr iamutar katu re ihe nehe.

¹⁴ Amuigo kar putar heremiaihu wanehe uzekaiw ma'e romo nehe. Wiko putar wanuwihawete romo tuweharupi nehe. Nezuapyapyr nupytu'u kwaw tuwihawete romo wiko re wà nehe, ere eho Tawi pe nehe, i'i Tupàn Nà t à pe.

¹⁵ Na'e Nà t à umume'u Tupàn hemimume'u kwere oho paw rupi katete Tawi pe a'e kury.

Tawi umume'u Tupàn ikatu haw

¹⁶ Na'e tuwihawete Tawi wixe tà puzrà n pupe kury. Wapyk in Tupàn pe uze'eg pà. — Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e, nahekatu kwaw ihe. Na'ikatu kwaw heànàm wà no. Nezewe rehe we erezapo ikatuahy ma'e ihewe.

¹⁷ Aze mo xo ihewe zo erezapo ikatu ma'e, uhyk mo ihewe. Nezewe rehe we eremume'u hezuapyapyr tuwihawete romo wamuigo kar à wàm kwez no. Ne Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e herereko pe awa upuner ma'e à i ne.

18 Ma'e a'e putar newe nehe kury. Hekwaw katu pe ne. Aiko neremiruze'eg romo ihe. Nezewe rehe we hemuwete katu pe ne.

19 Nepurapo wer a'e ma'e rehe ihewe. Ere-mume'u iapo àwàm no. Erexak kar hepuner àwàm ihewe no.

20 O Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e, naheta kwaw amo nezàwenugar wà. Tuweharupi uruk-waw Tupàn romo nereko haw ure.

21 Naheta kwaw amo ae ywy rehe har neremaihu wazàwenugar wà. Erepyro Izaew ne wà, neremaihu romo wamuigo kar pà ne wà. Nekàgaw rupi erezapò ma'e wanupe. Ni amo nuzapo kwaw agwer ma'e wà. Erezapo uhua'u ma'e wanupe. A'e rupi teko ywy nà̀nà̀nar ukwaw nerer a'e wà kury. Erepyro neremaihu Ezit ywy wi ne wà. Eremuhem kar amo teko a'e neremaihu wanenatar wi ne wà, wata mehe ne wà.

22 Eremuigo kar Izaew neremaihu tuweharupi à̀ràm romo ne wà. O Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e, ereiko wazar romo no.

23 O Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e, emume'u wì herehe neremimume'u kwer nehe kury. Emume'u wi hezuapyapyr wanehe neremimume'u kwer nehe no. Ezapo ma'e a'e neze'eg awer rupi katete nehe no.

24 Teko tetea'u ukwaw katu putar nerer wà nehe. — Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e upuner wera'u ma'e wiko Izaew wazar romo a'e, i'i putar newe tuweharupi wà nehe. Amo hezuapyapyr wainuromo har eremuigo kar putar tuwihawete romo tuweharupi ne wà nehe.

²⁵ O Tupàn hezar, aiko neremiruze'eg romo ihe. Aenz ko ma'e newe hekyze 'ym pà ihe, ta'e erexak kar hezuapyapyr tuwihawete romo waneko àwàm ihewe ne xe.

²⁶ Ne Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ereiko urezar romo ne. Erezapo 'aw neremimume'u kwer ikatuahy ma'e kwez ihewe ne kury.

²⁷ Aenz ko ma'e newe kury. Emono neze'egatu hezuapyapyr wanehe nehe. Tuwe erezekaiw katu wanehe tuweharupi nehe. Ne Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e erezapò ikatu ma'e wanupe ne. Tuwe erezapò wi wi ikatu ma'e wanupe tuweharupi nehe no, i'i Tawi Tupàn pe.

18

Tawi weityk wàmàtry'ymar tetea'u wà

¹ Amo 'ar pawire Tawi uzàmàtry'ym wi Piri ywy rehe har oho wà kury. Weityk wi wà. Upyro Kat tawhu wanuwì. Upyro taw Kat tawhu izywyr har wanuwì wà no.

² Weityk Moaw izuapyapyr wà no. Wiko wazar romo wà. Kwarahy nà nà Moaw omono wemetarer ikurer Izaew wanupe wà.

³ Na'e Tawi uzàmàtry'ym Ananezer oho kury. Zoma tawhu Xir ywy rehe har wanuwihawete romo hekon a'e. Amat ywy huwake tuz. Ananezer uzeagaw zepe amo ywy rehe har wanuwihawete romo wiko pà a'e 'ar rehe a'e. A'e ywy Ewparat yrykaw izywyr tuz.

⁴ Tawi upyro 1.000 ywyr amawa zeàmàtry'ymawhu pe har Ananez wi wà. Upyro 7.000 zauxiapekwer kawaru ku'az har izuwì wà no. Upyro 20.000 zauxiapekwer upy rehe wata

ma'e wanehe we izuwi wà no. Upyhyk kawaru tetea'u wà no. Omono'og kawaru 100 ywyramawa imutykar wà. Umupàri amogwer wà.

⁵ Zauxiapekwer Xir ywy rehe har Namaz pe har oho Ananezer ipytywà pà wà. Tawi uzàmàtyry'yim a'e zauxiapekwer a'e wà. Uzuka 22.000 wà.

⁶ Na'e umupyta kar zauxiapekwer Xir Namaz huwake har waiwy rehe wà kury. Tawi wiko wazar romo. Kwarahy nànnàn upyro temetarer wanuwi. Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e upytywà Tawi a'e. A'e rupi weityk wàmàtyry'yimar ywy nànnàn wà.

⁷ Tuwihaw Ananezer rehe we har wereko uzemimaw itazu or iapo pyrer a'e wà. Tawi upyro wanuwi Zeruzarez pe heraha pà kury.

⁸ Weraha itazu morog tetea'u mokoz tawhu wi no: Xiwat, Kum. Ananezer wiko a'e tawhu pe har wanuwihawete romo a'e no. (Amo kwarahy paw ire Xàrumàw umupyràn a'e itazu kawawhu iapo pà a'e, tàpuzuhu izyta romo iapo pà a'e no, amo ma'e tàpuzuhu pupe har romo iapo pà a'e no.)

⁹ — Tawi weityk zauxiapekwer Ananezer hemiruze'eg paw rupi a'e wà, i'i amo oho Toi Amat tawhu pe har wanuwihawete pe.

¹⁰ A'e rupi omono kar wa'yr Zoràw her ma'e Tawi pe imuze'eg kar pà kury. — Nekatu aipo, ere izupe nehe, i'i izupe. — Ikatuahy Ananezer heityk awer, ere izupe nehe, i'i izupe. A'e 'ym mehe Toi uzàmàtyry'yim tetea'u Ananezer a'e. Zoràw weraha ma'e itaxig parat iapo pyrer Tawi pe. Weraha ma'e itazu or iapo pyrer izupe no. Weraha ma'e itazu morog iapo pyrer izupe no.

¹¹ Tuwihawete Tawi omonokatu a'e ma'e a'e. — Xipyhyk a'e ma'e Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e imuwete katu mehe zane nehe. Heta amo parat xe no, amo or xe no. Xipyhyk a'e ma'e amogwer teko waneityk mehe zane. Ximono a'e ma'e inugwer ma'e Tupàn imuwete haw inuinuromo nehe no. Na'aw a'e teko zaneremityk kwer xe wà: Enom izuapyapyr wà, Moaw izuapyapyr wà, Amon izuapyapyr wà, Piri ywy rehe har wà, Amarek izuapyapyr wà.

¹² Amizaz Zeruz imemyr weityk Enom izuapyapyr a'e wà, ywyàpyznaw Xa heta haw pe wà. Uzuka 18.000 wà.

¹³ Umuigo kar zauxiapekwer Enom ywy nà nà wà. Tawi wiko teko a'e ywy rehe har wazar romo kury. Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e upytywà Tawi a'e. A'e rupi weityk iàmàtyry'yamar ywy nà nà a'e wà.

¹⁴ Tawi weruze'eg Izaew izuapyapyr wà. Wereko katu kar teko tuwihaw wanupe wà.

¹⁵ Zoaw Amizaz tywyr wiko zauxiapekwer wanuwihaw romo a'e. Zuzapa Airuz ta'yr wiko tuwihawete pe pureruze'egatu haw imume'u har romo.

¹⁶ Zanak Aitu ta'yr a'e, Aimerek Amiatar ta'yr a'e no, wiko xaxeto romo wà. Xerai wiko tuwihawete ze'eg pape rehe imuapykar romo.

¹⁷ Menai Zoiaz ta'yr wiko Kere izuapyapyr wanuwihaw romo. Wiko Pere wanuwihaw romo no. Tuwihawete Tawi ta'yr wiko tuwihaw ikàg ma'e romo hehe we a'e wà no.

Tawi weityk Amon wà. Weityk Xiri wà no

¹ Amo 'ar ipaw ire Naaz Amon wanuwihawete umàno a'e. Ta'yr Anu wiko tuwihawete romo kury.

² Uze'eg Tawi kury. — Azapo putar ikatu ma'e Anu pe nehe. Ta'e tu Naaz ikatu ihewe wikuwe mehe a'e xe, i'i. A'e rupi omono kar uze'eg heraha har Anu pe wà kury, imyrypar romo weko haw hexak kar pà izupe. Uhem a'e ze'eg hereha har tuwihawete Anu pe wà.

³ Na'e Amon wanuwihaw uze'eg tuwihawete pe wà kury. — Heru imuwete haw rehe umur kar 'aw awa ihewe a'e wà, ere iko nezeupe aipo. — Hemyrypar romo weko haw hexak kar haw rehe umur kar wà, ere iko, i'i izupe wà. Nan kwaw nezewe ty. Umume'egatu kar nekàgaw rehe a'e wà. Nezewe mehe ukwaw putar zaneywy nehe. Nezewe mehe upuner zanereitykaw rehe nehe, i'i izupe wà.

⁴ Na'e Anu upyhyk Tawi ze'eg herur arer wà kury. Upin wamutaw wanuwi. Uzaikaw wanemyhar wanenugupy rehe katete wanuwi wà no. Na'e omono kar a'e wi wà.

⁵ Imaranugar tuwe wà. A'e rupi nuzewyr kwaw weko haw pe wà. Amo umume'u oho Tawi pe. Umupyta kar Zeriko tawhu pe wà. — Xo peamutaw ipuku wi mehe zo pezewyr peho nehe, i'i wanupe.

⁶ Tuwihawete Anu a'e, Amon izuapyapyr a'e wà no, ukwaw Tawi wàmàtyry'ymar romo imuigo kar awer a'e wà kury. A'e rupi werur zauxiapekwer kawaru ku'az har amo ywy wi wà: Mezopotàm pe har wà, Maaka pe har wà, Zoma pe har wà, Xir ywy rehe har wà. Ume'eg kar ywyramawa tetea'u

wà no. Omono 34.000 kir parat wanekuzaromo wà.

⁷ Wanemime'eg karer 32.000 ywyrāmawa wà, zauxiapekwer Maaka wanuwihawete hemiruze'eg wà no, oho uker haw iapo pà Menema tawhu huwake wà kury. Amon izuapyapyr uhem weko haw tawhu wi paw rupi wà no. Paw rupi uzemuàgà'ym zeàmàtry'ymawhu iapo àwàm rehe wà.

⁸ A'e ma'e ikwaw mehe Tawi omono kar Zoaw a'e. Omono kar zauxiapekwer Izaew izuapyapyr paw wà no, a'e zauxiapekwer waàmàtry'ym pà a'e wà kury.

⁹ Amon izuapyapyr zauxiapekwer oho Izaew wakutyr wà kury. Upu'àm tawhu uhua'u wera'u ma'e Hama her ma'e huwake wà. Tuwihawete a'e zauxiapekwer wapytywà àràm upyta katu pe wà.

¹⁰ Zoaw ume'e wàmàtry'ymar wanehe kury. — Ur putar zanerenataromo wà nehe. Ur putar zaneraikweromo wà nehe no, i'i uzeupe. A'e rupi wexaexak Izaew zauxiapekwer ikatu wera'u ma'e wamono'og pà wà kury. Umupu'àm Xir wane-nataromo wà.

¹¹ Umuigo kar uwywyr Amizaz amogwer zauxiapekwer wanuwihaw romo. Umupu'àm Amon wanenataromo wà.

¹² Uze'eg Zoaw Amizaz pe. — Eme'e herehe Xir waàmàtry'ym mehe nehe. Aze uzypyrog hereityk pà wà nehe, ezur hepytywà pà nehe, i'i izupe. — Aze Amon uzypyrog nereityk pà wà nehe, aha putar nepytywà pà ihe nehe, i'i izupe.

¹³ — Ekyze zo nehe. Zanakàg waàmàtry'ym mehe nehe, zaneànàm wapyro pà nehe, tawhu

zaneànàm Tupàn Zanezar hemiaiuhu waneko haw wapyro pà nehe. Tuwe uzeapo Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e hemimutar nehe, i'i izupe.

¹⁴ Na'e Zoaw oho uzehe we har wanupi wakutyr wàmàtyry'ym pà wà kury. Uzàn Xir ywy rehe har oho wanuwì wà.

¹⁵ Amon wexak Xir wazàn mehe wà. A'e rupi uzàn Amizaz wi tawhu pupe oho pà wà kury. Na'e Zoaw uzewyr oho Zeruzarez tawhu pe kury.

¹⁶ — Izaew zanereityk kwez a'e wà, i'i Xir uzeupeupe wà. A'e rupi omono kar amo Ewparat yrykaw waz wà kury. — Erur zauxiapekwer a'e pe har ne wà nehe, i'i wanupe wà. Xomak a'e, Ananezer Zoma pe har hemiruze'eg wanuwihaw a'e, wiko a'e zauxiapekwer muite har wanuwihaw romo a'e.

¹⁷ Amo umume'u a'e ma'e oho Tawi pe. A'e rupi Tawi omono'og zauxiapekwer Izaew wà kury. Wahaw Zotàw yrykaw oho wà. Umupu'àm wemiruze'eg zauxiapekwer Xir wanenataromo wà. Uzypyrog uzeàmàtyry'ym pà wà.

¹⁸ Izaew umuzàn kar Xir wamono wà. Tawi a'e, hemiruze'eg a'e wà no, uzuka zauxiapekwer Xir tetea'u a'e wà: 7.000 ywyrāmawa heruata har wà, 40.000 upy rehe wata ma'e wà. Uzuka Xomak Xir zauxiapekwer wanuwihaw wà no.

¹⁹ — Izaew zanereityk a'e wà, i'i tuwihawete Ananezer hemiruze'eg uzeupeupe wà. A'e rupi wenz zeàmàtyry'ym 'ymaw Tawi pe wà kury. Tawi wiko wazar romo kury. A'e re Xir na'ipurupytywà wer pixik kwaw Amon wanehe wà kury.

20

Tawi weityk Hama tawhu

¹ Kwarahy nànnàn tuwihawete uzàmàtyry'ym wàmàtyry'ymar oho tuwixàgaw iahtkaw rehe wà. Na'e amo kwarahy rehe huwixàgaw iahtkaw rehe, Zoaw uhem oho wemiruze'eg zauxiapekwer wanupi Amon ywy kutyr kury. Tuwihawete Tawi upyta Zeruzarez tawhu pe. Umàmàn Hama tawhu oho wà, iàmàtyry'ym pà wà, heityk pà wà.

² Amon izuapyapyr umuwete katu amo tupàn ua'u Morok her ma'e wà. Heta iàkàg rehe har ipuhuz katu ma'e iàkàg rehe. 34 kir ru'u ipuhuz haw. Itazu or iapo pyrer a'e. Heta pitài ita hekuzar katu ma'e hehe. Ipyhyk mehe Tawi wenuhem a'e ita. Omomog wàkàg rehe har rehe kury. Tawi upyhyk amo ma'e hekuzar katu ma'e tetea'u Hama wi heraha pà a'e no.

³ Umuhem kar teko tawhu wi wà. Umuma'ereko kar a'e teko ma'e iapo haw rehe wà: ywyrà kixi haw pupe, zukurupe pupe, itazy pupe. Uzapò nezewe haw amogwer tawhu Amon ywy rehe har wanupe paw rupi no. Na'e Tawi uzewyr Zeruzarez pe wemiruze'eg zauxiapekwer wanupi kury.

Uzàmàtyry'ym Piri ywy rehe har iaiha ma'e wà

⁴ Amo 'ar paw ire uzeapo ma'e a'e kury. Ximekaz Uza pe har uzuka awa iaiha ma'e Xipaz her ma'e a'e. Izaew weityk Piri ywy rehe har a'e 'ar mehe wà. A'e rupi Piri ywy rehe har Zezer pe har uzàmàtyry'ym wi Izaew wà a'e wà kury.

⁵ Uzeapo amo ae ma'e a'e 'ar rehe no. Izaew uzàmàtyry'ym wi Piri ywy rehe har oho wà. Erànà

Zair ta'yr uzuka Irami Kurià Kat tawhu pe har ta'yr a'e. Irami ipuruzuka haw u'ywhu uhua'u a'e. Iànàgatu no. Ipuhuz no.

⁶ Uzàmàtyry'ym wi Piri ywy rehe har oho Kat tawhu pe wà. Amo awa iaiha ma'e wiko a'e pe. Heta 6 ikwà ipo nànnàn ipy nànnàn no.

⁷ Uze'eg zemueteahy zauxiapekwer Izaew wanehe a'e pe kury. Zonata Ximez Tawi tyky'yr ta'yr uzuka a'e awa iaiha ma'e.

⁸ A'e na'iruz awa Tawi hemizuka kwere a'e wà, hemiruze'eg wanemizuka kwere a'e wà, wiko awa iaiha ma'e Kat tawhu parer kwehe arer wazuapyapyr romo wà.

21

Tawi upapar kar wemaihu wà

¹ Zurupari ipurumuaiw wer Izaew waneko haw rehe a'e. A'e rupi upapar kar Izaew Tawi pe a'e wà.

² Uze'eg Tawi Zoaw pe kury, amogwer tuwihaw wanupe no. — Peho Izaew waiwy nànnàn nehe, ywy kwarahy heixe haw awyze har kutyr har pe nehe, ywy kwarahy ihemaw awyze har kutyr har rehe nehe no. Eparar teko paw rupi ne wà nehe. Hepurukwaw wer zanereta haw rehe ihe, i'i wanupe.

³ Uwazar Zoaw ize'eg izupe. — Tuwe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e Zanezar umueta tetea'u kar Izaew a'e wà nehe. Tuwe heta 100 teko wanupe wazuapyapyr romo pitàitàigatu wà nehe. O heruwihawete. A'e paw wiko neremiruze'eg romo wà. Màràzàwe tuwe nepurupapar wer

wanehe. Aze erezapò nezewe haw nehe, ere-muigo kar putar neremaihu ikatu 'ym ma'e iapo har romo Tupàn henataromo ne wà nehe, i'i izupe.

⁴ Nezewe rehe we Tawi weruzar kar uze'eg Zoaw pe. A'e rupi Zoaw uhem a'e wi kury. Wata oho iko Izaew waiwy nà nà. A'e re uzewyr Zeruzarez pe.

⁵ Umume'u awa zeàmàtyry'ymawhu pe oho ma'e ràm waneta haw izupe. — Heta 1.100.000 awa Izaew izuapyapyr wà. Heta 470.000 awa Zuta izuapyapyr wà, i'i izupe.

⁶ Tawi hemiapo karer na'ikatu kwaw Zoaw pe. A'e rupi nupapar kwaw Erewi izuapyapyr wà. Nupapar kwaw Mezàmi izuapyapyr wà no.

⁷ Teko wapapar awer na'ikatu kwaw Tupàn pe. A'e rupi uzepyk Izaew wanehe.

⁸ Na'e uze'eg Tawi a'e. — O Tupàn, azapo iaiw ma'e nerenataromo teko wapapar kar mehe ihe. Aze ikatu newe nehe, emunàn heremiapo kwer nehe. Heranaiwa'u haw azapo ihe, i'i izupe.

⁹ Na'e Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e uze'eg Kaz pe kury. (Kaz wiko Tupàn ze'eg imume'u har Tawi henataromo har romo a'e.)

¹⁰ — Eze'eg eho Tawi pe nehe kury ty, i'i izupe. — Na'iruz heremiapo ràm heta putar newe wà nehe. Exaexak pitài ma'e nehe. Azapo putar neremixak ràm nehe, ere Tawi pe nehe, i'i Tupàn Kaz pe.

¹¹⁻¹² Uze'eg Kaz oho Tawi pe. Umume'u Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ize'eg awer izupe. Exak pitài Tupàn hemiapo ràm na'iruz ma'e wanehe arer nehe. Na'aw Tupàn hemiapo ràm xe wà: teko umumaw putar na'iruz kwarahy uma'uhez pà wà nehe, aze ru'u, umumaw putar na'iruz zahy

wàmàtyry'yamar wanuwi uzàn pà wà nehe, aze ru'u, Tupàn umumaw putar na'iruz 'ar penehe uzepyk pà utakihe puku pupe nehe. Umur putar iaiw paw Izaew wanàwanàn nehe. Heko haw pe har uzuka putar teko tetea'u wà wà nehe. Ma'enugar hemiapo ràm erexak putar nehe. Ma'e a'e putar Tupàn pe nehe, i'i Kaz Tawi pe.

¹³ Uwazar Tawi ize'eg izupe. — Naheta kwaw hepyro àwàm ihewe. Nezewe rehe we naputar kwaw awa herehe wazepyk àwàm. Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e a'e, tuwe a'e ae uzepyk herehe nehe, ta'e upurupuhareko katu a'e xe, i'i Tawi Kaz pe.

¹⁴ Na'e Tupàn umur kar amo iaiw haw Izaew rehe. Umàno 70.000 Izaew wà.

¹⁵ A'e re umur kar amo weko haw pe har Zeruzarez tawhu imumaw pà izupe. Na'e umupytu'u kar imumaw 'ym mehe we. — Epytu'u ty. Uhyk wanehe hezepykaw kwez kury, i'i izupe. A'e 'ar mehe Tupàn heko haw pe har wiko Araun Zemu izuapyr iziwy huwake arozhàn ixoixokaw huwake a'e.

¹⁶ Ume'e Tawi Tupàn heko haw pe har ywak rehe heko mehe a'e kury, takihepuku opo pe hereko mehe a'e kury. Uzyppyrog etea'i Zeruzarez imumaw pà. Na'e Tawi a'e, teko wanuwihaw a'e wà no, umunehew pàn iànàm ma'e ma'eryru romo iapo pyr uzehe a'e wà. Wapyk upenàràg rehe uwa wyy rehe imuhyk pà wà.

¹⁷ Na'e Tawi uze'eg nezewe Tupàn pe kury. — O Tupàn, ihe aiko a'e ikatu 'ym ma'e iapo har romo ihe. Ihe apapar kar teko ihe wà. 'Aw teko nuzapo kwaw a'e ma'e a'e wà. O Tupàn Tuweharupi Wiko

Ma'e hezar ezepyk herehe nehe, heànàm wanehe nehe no. Ezepyk zo neremiaihu wanehe nehe, i'i izupe.

¹⁸ Na'e Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e heko haw pe har uze'eg Kaz pe kury. — Ezapo kar ma'ea'yr hany haw Tupàn henataromo har xe arozhàn ixokaw rehe nehe, xe Araun iziwy rehe nehe, ere Tawi pe nehe, i'i izupe.

¹⁹ Weruzar Tawi Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ize'eg awer. Uzeapo ma'e Kaz ze'eg rupi kury.

²⁰ Araun a'e, 4 ta'yr a'e wà no, wiko a'e pe arozhàn ixoixok pà a'e wà. Tupàn heko haw pe har hexak mehe ta'yr uzàn oho a'e wi uzeàmim pà wà.

²¹ Araun wexak Tawi ihem mehe. Uhem arozhàn ixokaw wi. Wapyk upenàràg rehe uwa imuhyk pà ywy rehe.

²² Na'e uze'eg Tawi izupe. — Eme'eg neywy arozhàn ixokaw ihewe nehe ty. Azapo putar ma'ea'yr hany haw Tupàn henataromo har hehe nehe. Nezewe mehe upaw putar iaiw paw nehe. Amono putar hekuzar ikatu ma'e newe nehe, i'i Tawi izar pe.

²³ — Amono e newe. Ezapo neremimutar hehe nehe, i'i Araun Tawi pe. Na'aw tapi'ak wà. Ezuka wanapy pà nehe. Ywyrapew arozhàn ixokaw iwype har uzeapo putar zepe'aw romo nehe. Emono hema'e arozhàn Tupàn pe imono pyr romo nehe no. 'Aw ma'e paw amono e newe, i'i izupe.

²⁴ Uwazar Tawi ize'eg izupe. — Nan. Amono putar hekuzar katu ma'e newe nehe. Namono kwaw nema'e Tupàn pe imono pyr romo ihe nehe. Namono kwaw ma'e izupe nehe, aze namekuzar kwaw a'e ma'e ihe nehe.

25 Omono 7 kir itazu or izupe iziwy hekuzaromo.

26 Na'e uzapo ma'ea'yr hany haw a'e pe. Uzuka ma'ea'yr Tupàn henataromo hany pà azeharomoete a'e. Na'e uze'eg Tupàn pe kury. Tupàn uwazar ize'eg izupe. Umur tata ywak wi a'e ma'ea'yr izuka haw rehe har izuka pyrer hany pà a'e.

27 Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e omono kar itakihepuku iapirer pupe kury, weko haw pe har pe kury. Weruzar ize'eg a'e.

28 — Tupàn uwazar heze'eg kwez a'e kury, i'i Tawi. A'e rupi uzuka ma'ea'yr izuka haw rehe arozràn ixokaw rehe a'e.

29 Kwehe mehe Moizez uzapo tàpuzràn Tupàn henaw ywyxiguhu rehe wiko mehe a'e. Uzapo ma'ea'yr hany haw no. Tawi hekuwe mehe a'e tàpuzràn Zimeàw tawhu pe hin Tupàn imuwete haw pe hin a'e rihi.

30 Tawi nupuner kwaw a'e pe oho haw rehe a'e. Ta'e ukyze Tupàn heko haw pe har itakihe puku wi a'e xe.

22

1 Na'e Tawi uze'eg kury. — Amo uzapo putar Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e hàpuzuhu xe a'e wà nehe. 'Àg ma'ea'yr hany haw rehe Izaew omono putar ma'e hany pyràm Tupàn pe wà nehe.

Umuàgà'ym Tupàn Hàpuzuhu iapo àwàm wà

2 Omono'og kar Tawi amo ae ywy rehe arer Izaew ywy rehe wikuwe ma'e paw a'e wà kury, wamuma'ereko kar pà a'e wà kury. Amo umuàgà'ym ita tàpuzuhu rehe àràm wà.

³ Tawi omono'og itaper tetea'u itaxu romo iapo pyràm. Omono'og itaper ukenaw ikok àràm romo iapo pyràm no. Omono'og itazu morog tetea'u no. Ní amo nupuner kwaw ipuhuz haw hexakaw rehe wà.

⁴ Werur kar ywyràkàxigyw tetea'u Xir pe har wanupe, Xitom pe har wanupe no.

⁵ Nezewe i'i Tawi uzeupe. — Hera'yr Xàrumàw uzapo putar Tupàn Hàpuzuhu a'e nehe. Tuwe ipuràg eteahy nehe. Tuwe uhua'u nehe no. Tuwe teko ywy nànar wenu imume'u haw wà nehe. Kwàkwàmo romo hekon a'e rihi. A'e rupi amono'og putar ma'e a'e tàpuzuhu romo iapo pyràm paw rupi nehe, i'i uzeupe. A'e rupi Tawi omono'og ma'e tetea'u umàno 'ym mehe we a'e.

⁶ Wenz kar wa'yr Xàrumàw imuwà kury. — Azapo kar putar Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e Izaew wazar hàpuzuhu izupe ihe nehe, i'i uzeupe.

⁷ — Hera'yr. Hepurapo wer zepe tàpuzuhu rehe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e hezar imuwete katu haw romo ihe.

⁸ — Erezuka teko tetea'u ne wà. Erezapo zeàmàtyry'ymawhu tetea'u no. Erezakook tuwykwer tetea'u zeàmàtyry'ymawhu heta mehe. A'e rupi nazapo kar kwaw heràpuzuhu newe nehe, i'i Tupàn ihewe.

⁹ Nezewe rehe we umume'uahy amo wemiapo ràm ihewe. — Pitài nera'yr weruze'egatu putar heremiaihu a'e wà nehe, zeàmàtyry'ym 'ymaw rehe a'e wà nehe. Ta'e amuigo kar putar huwake har wainuinuromo ihe nehe xe. Nazàmàtyry'ym kar kwaw a'e nera'yr huwake har wanupe ihe nehe. Xàrumàw her romo

nehe. Tuwihawete romo heko mehe amono putar zeàmàtyry'ym 'ymaw Izaew wanupe ihe nehe. Amukatu putar waneko haw wanupe ihe nehe no. (— Zeàmàtyry'ym 'ymaw, i'i her.)

¹⁰ Uzapo putar tàpuzuhu ihewe a'e nehe. Wiko putar hera'yr romo nehe. Aiko putar tu romo nehe no. Izuapyapyr weruze'eg putar Izaew tuweharupi a'e wà nehe, upytu'u 'ym pà wà nehe, i'i Tupàn ihewe, i'i Tawi wa'yr pe.

¹¹ Uze'eg wi Tawi kury. — Hera'yr, tuwe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e nezar wiko nerehe we nehe. Nezewe mehe erepuner tàpuzuhu iapo haw rehe izupe nehe. — Nera'yr Xàrumàw uzapo putar tàpuzuhu ihewe a'e nehe, i'i Tupàn, i'i Tawi wa'yr pe.

¹² — Tuwe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e nezar umur ma'e kwaw paw newe nehe. Tuwe umur ma'e kwaw katu haw newe nehe. Nezewe mehe erepuner Izaew waneruze'egaw rehe ize'eg rupi katete nehe.

¹³ Kwehe mehe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e umur uze'eg Moizez pe a'e. — Emono heremaihu wanupe nehe, i'izupe. Aze ereruzar a'e ze'eg paw rupi nehe, ikatu putar nereko haw nehe. Nekàg putar nehe. Eiko ukyze 'ym ma'e romo nehe. Ezemumikahy zo nehe. Ekyze zo nehe.

¹⁴ Amono'og ma'e tetea'u tàpuzuhu romo iapo pyràm ihe. Zawaiw katu imono'og awer ihewe: 3.400.000 kir itazu or, 34.000.000 kir itaxig parat. Iapo àrà muma'ema'e putar a'e ma'e paw tàpuzuhu iapo mehe wà nehe. Heta tetea'u itazu morog imono'og pyrer. Heta tetea'u ita per imono'og pyrer no. Teko nupuner kwaw ipapar haw rehe

wà. Amonokatu ywyrà ikixi pyrer. Amonokatu ita ikaika pyrer no.

¹⁵ Heta tetea'u uma'ereko ma'e tàpuzuhu iapo har wà. Heta awa ita heta haw pe uma'ereko ma'e wà. Heta awa ywyrà ima'e har wà. Heta awa ita ima'e har wà. Heta tetea'u wazài ma'ereko haw ikwaw par wà:

¹⁶ itazu or ima'e har wà itaxig parat ima'e har wà itazu morog ima'e har wà, ita per ima'e har wà. A'e rupi ezypyrog iapo pà nehe kury ty. Tuwe Tupàn nepytywà nehe, i'i Tawi Xàrumàw pe.

¹⁷ Uze'eg Tawi Izaew wanuwihaw wanupe paw rupi. — Pepytywà Xàrumàw nehe, i'i wanupe.

¹⁸ — Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e Zanezar wiko penehe we tuweharupi ko 'ar rehe a'e. Pe-muigo kar tuwe zeàmàtyry'ym 'ymaw rehe. Hepytywà a'e. A'e rupi aityk teko ko ywy rehe har paw rupi ihe wà. A'e rupi peiko wazar romo kury. Wiko Tupàn hemiruze'eg romo wà no.

¹⁹ A'e rupi, peiko Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e Zanezar hemiruze'eg romo nehe, pepy'a nànan nehe, penekwe nànan nehe no. Pezeagaw tàpuzuhu iapo pà nehe. Ihyk mehe pepuner Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ze'eg hyru imono haw rehe ipupe nehe. Pepuner amo ma'e Tupàn imuwete haw imono haw rehe ipupe nehe no, i'i Tawi tuwihaw wanupe.

23

¹ Utua'uhez mehe azeharomoete Tawi umuigo kar wa'yr Xàrumàw Izaew wanuwihawete romo a'e kury.

Erewi izuapyapyr wama'ereko haw

² Tuwihawete Tawi omono'og Izaew wanuwihaw paw wà, xaxeto paw wà no, Erewi izuapyapyr paw wà no.

³ Uparar Erewi izuapyapyr 30 kwarahy hereko har wà. Heta 38.000 awa wà.

⁴ Tuwihawete wexaexak 24.000 wainuromo har wà, tàpuzuhu iapo àwàm rehe uzekaiw ma'e romo wà. Wexaexak 6.000 wainuromo har wà, pape iapo har romo wà, xiroxiro haw imukatu har romo wà no.

⁵ Wexaexak 4.000 ukenaw rehe uzekaiw ma'e romo wà. Wexaexak 4.000 Tupàn imuwete haw rehe uzegar ma'e romo wà, xi'àm ipy har romo wà, wioràwiràn imupu har romo wà, amo ma'e imupu har romo wà no. Tawi uzapo kar a'e imupupyr a'e, uzegar ma'e wanupe a'e.

⁶ Tawi umuza'ak Erewi izuapyapyr na'iruz uzeànàànàm ma'e romo wà: Zeroxon izuapyapyr wà, Koat izuapyapyr wà, Merari izuapyapyr wà.

⁷ Zeroxon heta mokoz ta'yr wà: Àrànà, Ximez.

⁸ Àrànà heta na'iruz ta'yr wà: Zeiew, Zetà, Zoew.

⁹ Wiko Àrànà izuapyapyr uzeànàànàm ma'e kwer wanuwihaw romo wà. (Heta na'iruz ta'yr Ximez pe wà: Xeromit, Aziw, Àrà.)

¹⁰⁻¹¹ Ximez heta 4 ta'yr wà: Zaat, Ziza, Zeuz, Meri. Amume'u waner watua'u haw rupi ihe wà. Zeu a'e, Meri a'e no, naheta tete kwaw wazuapyapyr wà. A'e rupi uzemume'u pitài uzeànàm ma'e romo wà.

¹² Koat heta 4 ta'yr wà: Ànàràw, Izar, Emerom, Uziew.

13 Ànàràw wiko ta'yr ipy romo. Heta amo ta'yr Àràw her ma'e izupe. Umuzàg Moizez a'e no. (Tupàn omono kar Àràw izuapyapyr wanehe we a'e wà, ma'e Tupàn pe imonokatu pyr wanehe uzekaiw ma'e romo a'e wà, yhyk zàwenugar hyàkwegatu ma'e Tupàn imuwete haw pe hapy har romo a'e wà no, Tupàn pe uma'ereko ma'e romo a'e wà no, hemiai hu wanehe Tupàn ze'eg imono har romo a'e wà no.

14 Moizez wiko Tupàn hemiruze'eg romo a'e. Ta'yr a'e wà, wiko Erewi izuapyapyr zàwenugar romo Tupàn henataromo wà).

15 Moizez heta mokoz ta'yr wà: Zeroxon, Eriezer.

16 Xemuew wiko Zeroxon izuapyapyr wanuwihaw romo.

17 Eriezer heta xo pitài ta'yr zo izupe. Heami her romo a'e. Heta tetea'u Heami izuapyapyr wà.

18 Heta amo Izar ta'yr Xeromit her ma'e izupe ta'yr mokoz haw pe a'e. Xeromit wiko teko uzeànàànàm ma'e wanuwihaw romo.

19 Heta 4 ta'yr Emerom Koat ta'yr na'iruz haw wà: Zeri, Amaria, Zaziew, Zekameàw.

20 Heta mokoz ta'yr Uziew Koat ta'yr 4 haw pe wà: Mika, Ixi.

21 Heta mokoz ta'yr Merari pe wà: Mari, Muzi. Heta mokoz ta'yr Mari pe wà: Èreazar, Ki.

22 Èreazar umàno wa'yr imuzàg 'ym pà. Xo tazyr zo heta izupe wà. Tazyr wereko Ki ta'yr umen romo wà.

23 Heta na'iruz ta'yr Muzi Merari ta'yr mokoz haw pe wà: Mari, Ener, Zerimot.

24 Amumaw Erewi izuapyapyr waner xe wamuapykaw kwez ihe kury. Amuapyk waànàm

waner wà. Amuapyk awa waner wà no. Izuapyapyr wà, 20 kwarahy imumaw mehe uzypyrog Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e hàpuzuhu pupe ma'ereko haw rehe uzekaiw pà wà.

²⁵ Uze'eg Tawi a'e. — Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e Izaew wazar umur zeàmàtyry'ym 'ymaw wemiaihu wanupe. Wiko putar Zeruzarez tawhu pe tuweharupi nehe no.

²⁶ A'e rupi Erewi izuapyapyr nueraha kwaw tàpuzràn amo me wà nehe kury. Nueraha kwaw Tupàn imuwete haw wà nehe.

²⁷ Iahtkaw rehe Tawi uzapo kar amo ma'e Erewi izuapyapyr wanupe. — 20 kwarahy hereko mehe pemuapyk kar pener pape rehe nehe, ma'ereko haw heràpuzuhu pupe har iapo har romo nehe, i'i wanupe.

²⁸ A'e rupi tuwihaw umuma'ereko kar a'e Erewi izuapyapyr tàpuzuhu pupe a'e wà. Upytywà kar Àràw izuapyapyr a'e wà, Erewi izuapyapyr wanupe wà. — Pezekaiw Tupàn imuwete haw rehe hàpuzuhu pupe har rehe nehe. Pezekaiw katu pe nehe no. Pezekaiw ipupyaikaw pyrer rehe nehe no. Pemukatu ma'e Tupàn pe imonokatu pyrer paw rupi nehe no.

²⁹ Pezekaiw tyy'ak Tupàn pe imono pyr rehe nehe no. Pezekaiw arozhàn ku'i kwer Tupàn pe imono pyr rehe nehe no, tyy'ak imuapiruru kar pyr 'ym rehe nehe no, ma'ero'o kwer imihir pyrer rehe nehe no, arozhàn iku'i kwer uri kawer inuinuromo imono pyrer rehe nehe no. Pexak ma'e tàpuzuhu pe imono pyrer ipuhuz haw nehe. Pexak ma'e tàpuzuhu pe imono pyrer uhua'u haw nehe no.

³⁰ Pemume'u Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ikatu haw nehe. Pemume'u ipuràg eteahy haw nehe no, tuweharupi ku'em mehe nehe, tuweharupi karuk mehe nehe no,

³¹ mytu'u haw 'ar mehe ma'e imono pyr hany mehe nehe no, mynykaw zahy pyahu mehe har rehe nehe no, amo mynykaw rehe nehe no. Pemume'u ma'ereko haw iapo har waneta haw pitàitàigatu wà no. Pezekaiw Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e imuwete haw rehe tuweharupi nehe, i'i wanupe wà.

³² — Pezekaiw katu Tupàn henaw hàpuzràn rehe nehe. Pepytywà peànàm pe wà nehe. Pepytywà xaxeto Àròw izuapyapyr pe wà nehe, Tupàn imuwete haw rehe tàpuzuhu pupe pe wà nehe.

24

Xaxeto wama'ereko haw

¹ Na'aw Àròw izuapyapyr wazeànànàmaw waner xe a'e wà kury: Àròw heta 4 ta'yr wà: Nanaw, Amiu, Ereazar, Itamar.

² Nanaw a'e, Amiu a'e no, umàno u imàno 'ym mehe we a'e wà. Nata'yr kwaw wà. A'e rupi tywyr Ereazar a'e, Itamar a'e no, wiko xaxeto romo a'e wà.

³ Tuwihawete Tawi omono ma'ereko haw Àròw izuapyapyr wanupe pitàitàigatu a'e. Zanak Ereazar izuapyr a'e, Aimerek Itamar izuapyr a'e no, upytywà Tawi a'e ma'ereko haw imonomono haw rehe wà.

⁴ Umuza'aza'ak Ereazar izuapyapyr 16 uze-mono'og ma'e romo wà. Umuza'aza'ak Itamar izuapyapyr 8 uzemono'og ma'e romo wà. Uzapo

nezewe a'e wà, ta'e Erezar izuapyapyr heta wera'u Itamar izuapyapyr wanuwi wà xe.

⁵ Heta tàpuzuhu pupe har wanuwihaw Erezar izuapyapyr wà. Heta tàpuzuhu pupe har wanuwihaw Itamar izuapyapyr wà no. Heta Tupàn imuwete haw rehe uzekaiw ma'e Erezar izuapyapyr wà. Heta Tupàn imuwete haw rehe uzekaiw ma'e Itamar izuapyapyr wà no. A'e rupi omomor ita'i ma'e papar haw hereko har wamuza'aza'ak pà wà.

⁶ Wexak amo Erezar izuapyr ita'i imomor pà wà. Na'e wexak amo Itamar izuapyr ita'i imomor pà wà. Na'e wexak wi amo Erezar izuapyr ita'i imomor pà wà. Na'e wexak wi amo Itamar izuapyr ita'i imomor pà wà. Nezewe umuza'ak paw rupi pitàitàigatu wà. Tuwihawete ze'eg imuapykar Xemai Netanew ta'yr a'e, umuapyk waner pitàitàigatu wanexanexak mehe a'e. Amo awa wiko a'e ma'e iapo haw hexakar romo wà: tuwihawete Tawi, xaxeto Zanak, Aimerek Amiatar ta'yr, xaxeto uzeànàm ma'e wanuwihaw wà, Erewi izuapyapyr uzeànàm ma'e wanuwihaw wà.

⁷⁻¹⁸ Wanexanexak ire pitàitàigatu ukwaw uma'ereko àwàm a'e 'ar rehe we: 1 Zeoariw, 2 Zenai, 3 Ari, 4 Xeori, 5 Mawki, 6 Miami, 7 Akoz, 8 Ami, 9 Zezua, 10 Xekani, 11 Èriaziw, 12 Zaki, 13 Upa, 14 Zezemeaw, 15 Miwka, 16 Imer, 17 Ezir, 18 Api, 19 Petai, 20 Zeezkew, 21 Zaki, 22 Kamu, 23 Nerai, 24 Mazi.

¹⁹ Umuapyk a'e awa waner pape rehe, wama'ereko haw 'ar rehe katete. Aze uhem amo i'ar, awa a'e 'ar mehe har wixe Tupàn Hàpuzuhu pupe a'e. Uzapo uma'ereko haw ipy Àràw ze'eg

rupi wà. Kwehe mehe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e uzapo kar a'e ma'e paw Àràw pe a'e.

Erewi izuapyapyr waner wà

²⁰ Na'aw amogwer Erewi izuapyapyr uzeànàànàm ma'e wanuwihaw waner xe wà: Zeni Ànàràw izuapyr Xemuew rupi har,

²¹ Ixi Heami izuapyr,

²² Zaat Izar izuapyr Xeromit rupi har,

²³ 4 Emerom ta'yr watua'u haw rupi: Zeri, Amaria, Zaziew, Zekameàw.

²⁴ Xamir Uziew izuapyr Mika rupi har.

²⁵ Zakari Uziew izuapyr Ixi Mika tywyr rupi har.

²⁶ Merari izuapyapyr wà: Mari, Muzi, Zazi.

²⁷ Heta 3 ta'yr Zazi pe wà: Xoàw, Zakur, Imiri.

²⁸⁻²⁹ Heta mokoz ta'yr Mari pe wà: Erezar, Ki. Erezar nata'yr kwaw. Heta pitài ta'yr Zerameew her ma'e Ki pe.

³⁰ Heta na'iruz ta'yr Muzi pe wà. Mari, Ener, Zerimot. Amumaw Erewi izuapyapyr waner kwez ihe wà kury.

³¹ Uzeànàànàm ma'e kwer wanuwihaw omomor ita'i pitài uwywyr rehe we pitàitàigatu wà. Nezewe mehe ukwaw uma'ereko haw 'ar wà. Uzapo nezewe wà, ta'e waànàm Àràw izuapyapyr uzapo nezewe haw a'e wà xe. Na'aw wanemiapo kwer hexak arer waner xe wà: tuwihawete Tawi, Zanak, Aimerek, xaxeto uzeànàm ma'e wanuwihaw wà, Erewi izuapyapyr wanuwihaw wà.

25

Uzegar ma'e Tupàn Hàpuzuhu pupe har wà

¹ Tuwihawete Tawi a'e, Erewi izuapyapyr wanuwihaw a'e wà no, wexaexak amo Erewi izuapyapyr uzeànàm ma'e a'e wà, Tupàn imuwete har wanuwihaw romo a'e wà: Azap, Emà, Zenutum. Umume'u Tupàn ze'eg teko wanupe wà. Umupu wioràwiràn wà. Umupu wioràwiràn zàwenugar wà no. Umupu kawaw zàwenugar wà no. Na'aw a'e awa hexak pyrer a'e ma'ereko haw iapo har waner xe wà:

² ⁴ Azap ta'yr wà: Zakur, Zuze, Netani, Azarer. Azap wiko wanuwihaw romo. Aze tuwihawete umume'u kar Tupàn ze'eg izupe, umume'u teko wanupe a'e.

³ Heta 6 Zenutum ta'yr wà: Zenari, Zeri, Zezai, Ximez, Azawi, Maxixi. Wanu weruze'eg wà. Umume'u Tupàn ze'eg purupe wà. Umupu wioràwiràn wà. Umuzàg zegar haw Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ikatu haw imume'u haw wà. Umume'u ikatu haw izupe no.

⁴ Na'aw 14 Emà ta'yr waner xe wà: Muki, Matani, Uziew, Xemuew, Zerimot, Anani, Eriat, Zinawxi, Homàxi-Ezer, Zomekaz, Maroxi, Oxir, Maziot.

⁵ Emà wiko Tupàn ze'eg imume'u har romo tuwihawete henataromo a'e. Tupàn umur a'e 14 ta'yr izupe wà. Umur na'iruz tazyr izupe wà no, ta'e a'e 'ym mehe we umume'u wamono àwàm izupe wà xe. Ta'e iporomono wer upuner haw rehe Emà pe a'e xe.

⁶ Ta'yr paw uzegar Tupàn imuwete haw tàpuzuhu pe har pe wà. Umupu kawaw zàwenugar wà. Umupu wioràwiràn wà. Umupu wioràwiràn zàwenugar wà no. Wanu weruze'eg a'e wà. Azap

a'e, Zenutum a'e no, Emà a'e no, wiko tuwihawete ze'eg heruzar har romo a'e wà.

⁷ Heta 288 awa zegar haw rehe har wà: ma'e imupupyr imupu har wà, uzegar ma'e wà.

⁸ Paw rupi omomor ita'i uma'ereko haw 'ar hex-aexak pà wà: kwàkwàmò wà, tua'uhez ma'e wà no, ikwaw katu har wà, uzypyrog romo ma'e wà no.

⁹⁻³¹ A'e 288 awa uzemuza'aza'ak uzeànàmaw rupi wà. Heta 24 zeànàmaw wà. Zeànàmaw pitàitàigatu heta 12 awa wà. Heta tuwihaw zeànàmaw wanupe pitàitàigatu wà no. Na'aw uma'ereko ma'e waner xe wama'ereko haw 'ar rupi katete wà: 1 Zuze Azap iànàm, 2 Zenari, 3 Zakur, 4 Zeri, 5 Netani, 6 Muki, 7 Zezarer, 8 Zezai, 9 Matani, 10 Ximez, 11 Uziew, 12 Azawi, 13 Xemuew, 14 Maxixi, 15 Zerimot, 16 Anani, 17 Zomekaz, 18 Anani, 19 Maroxi, 20 Eriat, 21 Oxir, 22 Zinawxi, 23 Maziot, 24 Homàxi-Ezer.

26

Zauxiapekwer Tupàn Hàpuzuhu rehe ume'egatu ma'e wà

¹ Na'aw Erewi zauxiapekwer izuapyapyr tàpuzuhu rehe uzekaiw ma'e waner xe wà kury: Mezeremi wiko Kore ta'yr romo Azap iànàm romo Kora iànàm romo.

² Umuzàg 7 wa'yr wà. Na'aw waner watua'u haw rupi: Zakari, Zeniaew, Zemani, Zaxiniew,

³ Eràw, Zoànà, Erioenaz.

⁴⁻⁵ Tupàn omono uze'egatu Omez-Enom rehe. Umuzàg 8 wa'yr wà. Na'aw waner watua'u haw rupi xe wà: Xemai, Zeozamaz, Zoa, Xakar, Netanew, Amiew, Ixakar, Peureta.

6-7 Heta 6 ipurumuzàg Xemai Omez-Enom ta'yr ipy pe wà: Oxini, Hapaew, Omez, Ewzamaz, Eriu, Xemaki. Ipuruzukaiwahy a'e wà. A'e rupi wiko wànàm wanuwihaw romo wà. A'e mokoz iahtkaw rehe har ipuruzukaiw wera'u wyky'yr wanuwi wà.

8 Omez-Enom iànàm umur kar 62 awa ipuruzukaiwahy ma'e ikàg ma'e wà, zauxiapekwer tàpuzuhu pe har romo wà.

9 Mezeremi iànàm umur kar 18 awa ipuruzukaiwahy ma'e wà.

10 Merari izuapyapyr umur amo awa wà no. Heta 4 ta'yr Oza pe wà: Xiniri (Nuiko kwaw u ta'yr ipy romo. Nezewe rehe we tu umuigo kar amo wanuwihaw romo a'e.)

11 Iwki, Temari, Zakari. 13 awa Oza iànàm wikuwe zauxiapekwer tàpuzuhu pe wà.

12 Zauxiapekwer tàpuzuhu pe har uze-muza'aza'ak wànàm wanehe we wà. Uzapo uma'ereko haw tàpuzuhu pupe Erewi izuapyapyr wazàwe wà.

13 Uzeànànàm ma'e omomor ita'i wà. Amo heta teko tetea'u wà. Amo naheta kwaw wà. Pitàitàigatu wexak amo 'ar ukenawhu rehe uzekaiw haw wà.

14 Omomor ita'i wà. Umuzekaiw kar Xeremi ukenawhu kwarahy ihemaw kutyr har rehe wà. Umuzekaiw kar Zakari Xeremi ta'yr ukenawhu kwarahy heixe haw awyze har kutyr har rehe wà. Tuweharupi Zakari upureruze'egatu a'e.

15 Umuzekaiw kar Omez-Enom ukenawhu kwarahy ihemaw awyze har kutyr har rehe wà. Umuzekaiw kar ta'yr ma'e imonokatu haw rehe wà.

16 Umuzekaiw kar Xupim wà, Oza wà no, ukenawhu kwarahy heixe haw kutyr har rehe wà. Umuzekaiw kar ukenawhu Xareket her ma'e kwarahy ihemaw awyze har kutyr har rehe wà no. Xareket pe ywytyr rehe har rehe hin. Omono ma'ereko haw zauxiapekwer wanupe nezewe wà.

17 Tuweharupi heta 6 zauxiapekwer kwarahy ihemaw kutyr wà. Heta 4 kwarahy heixe haw awyze har kutyr wà. Heta 4 kwarahy ihemaw awyze har kutyr wà. 4 zauxiapekwer upyta ma'e imonokatu haw huwake wà, mokoz pitài huwake wà, inugwer mokoz inugwer huwake wà no.

18 Katu pe kwarahy heixe haw kutyr upyta 4 zauxiapekwer pe huwake wà. Amo mokoz upyta katu pe tàpuzuhu huwake wà.

19 Nezewe omono ma'ereko haw zauxiapekwer Kora iànàm wanupe, Merari iànàm wanupe no.

Amo ma'ereko haw tàpuzuhu pupe har

20 Amo waànàm Erewi izuapyapyr uzekaiw temetarer tàpuzuhu pupe har rehe wà. Aze amo omono ma'e Tupàn pe, a'e Erewi izuapyapyr omonokatu a'e ma'e tàpuzuhu pupe wà.

21 Àràrà Zeroxon ta'yr heta izuapyapyr tetea'u wà. Heta teko ta'yr Zeieri pe izuapyapyr romo wà no.

22 Zetà a'e, Zoew a'e no, wiko inugwer Àràrà ta'yr romo a'e wà. Uzekaiw temetarer tàpuzuhu pupe har rehe wà, ipupyaikaw pyrer pupe har rehe wà no.

23 Omono ma'ereko haw amo 4 awa wazuapyapyr wanupe wà no: Anàràw, Izar, Emerom, Uziew.

²⁴ Heta amo Moizez ta'yr Zeroxon her ma'e izupe a'e. Xemuew wiko Zeroxon izuapyr romo a'e. Xemuew wiko temetarer tàpuzuhu pupe har rehe uzekaiw ma'e wanuwihaw romo.

²⁵ Heta amo Eriezer ta'yr Xeromit her ma'e izupe tywyr pe a'e. Xemuew wiko Xeromit iànàm romo a'e, ta'e wiko Zeroxon izuapyr romo xe. Heta amo Eriezer ta'yr Heami her ma'e izupe a'e. Heta amo Heami ta'yr Zezai her ma'e izupe a'e. Heta amo Zezai ta'yr Zoràw her ma'e izupe a'e. Heta amo Zoràw ta'yr Zikiri her ma'e izupe a'e. Heta amo Zikiri ta'yr Xeromit her ma'e izupe a'e.

²⁶ Xeromit a'e, iànàm paw rupi a'e wà no, uzekaiw ma'e Tupàn pe imono pyrer rehe paw rupi a'e wà, aze 'aw teko omono a'e ma'e Tupàn pe wà: tuwihawete Tawi hemimono kwer rehe, teko wanuwihaw wanemimono kwer rehe, teko uzeànàànàm ma'e wanuwihaw wanemimono kwer rehe, zauxiapekwer wanuwihaw wanemimono kwer rehe.

²⁷ Izaew weityk teko amo ywy rehe har wà. Waneityk mehe upyro wama'e wanuwi wà. Omonokatu a'e ma'e ikurer tàpuzuhu pupe wà. Xeromit uzekaiw a'e ma'e rehe wà.

²⁸ Xaxeto umukatu amo ma'e tàpuzuhu pupe imono pà wà. Xeromit uzekaiw a'e ma'e rehe paw rupi wànàm wanehe we. Kwehe mehe amo awa omono ma'e Tupàn pe a'e wà: Tupàn ze'eg imume'u har Xamuew, tuwihawete Xau, Aminer Ner ta'yr, Zoaw Zeruz imemyr. Xeromit omonokatu a'e ma'e paw tàpuzuhu pupe wà, hehe uzekaiw pà wà.

Amo Erewi izuapyapyr wama'ereko haw

29 Kenani a'e, ta'yr a'e wà no, wiko Izar izuapyapyr romo a'e wà. Umuapyk ma'e uzeapo ma'e kwer paw rupi wà. Aze amo Izaew uzeàmàtyry'ym wà, Kenani uzapokatu a'e ma'e a'e wà no.

30 Azawi a'e, 1.700 iànàm a'e wà no, paw rupi wiko awa ikatu ma'e romo a'e wà. Wiko Emerom izuapyapyr romo wà no. Tuwihawete omono ma'ereko haw wanupe. — Peiko teko Zotàw yrykaw waz rehe har wanuwihaw romo nehe. Peruze'eg putar teko a'e ywy rehe har pe wà nehe, ma'e nànnàn pe wà nehe: zeàmàtyry'ymaw rehe nehe, Tupàn imuwete haw rehe nehe, Izaew waneko haw tuweharupi har nànnàn nehe.

31 Zeri wiko Emerom izuapyapyr wanuwihaw romo a'e. Tawi umumaw 40 kwarahy tuwihawete romo wiko pà. A'e kwarahy rehe amo wekar Emerom izuapyapyr waneko haw oho wà. Wexak Zazer tawhu pe Zireaz ywy rehe waneko mehe wà. Heta zauxiapekwer ukyze 'ym ma'e Emerom izuapyapyr wainuinuromo wà.

32 Tuwihawete Tawi wexaexak 2.700 awa Zeri izuapyapyr wanuwihaw wà. Tuwihawete omono ma'ereko haw wanupe. — Peiko teko Zotàw yrykaw izywyr har kwarahy ihemaw kutyr har wanuwihaw romo nehe: Humen ywy rehe har wà, Kaz ywy rehe har wà, Manaxe kwarahy ihemaw kutyr har waiwy rehe har wà. Peruze'eg putar teko a'e ywy rehe har pe wà nehe, ma'e nànnàn pe wà nehe: Tupàn imuwete haw rehe nehe, Izaew waneko haw tuweharupi har nànnàn nehe no.

27

Zauxiapekwer Tawi hemiruze'eg wà

¹ Izaew izuapyapyr tetea'u wiko zauxiapekwer tuwihawete hemiruze'eg romo wà. Amume'u putar wazemono'ogaw wanuwihaw waner xe ihe wà nehe, zauxiapekwer wanuwihaw waner xe ihe wà nehe no. Uzemuzaza'ak zemono'ogaw iapo pà wà. Zahy nànnàn amo imuza'ak pyrer uma'ereko wà. Imuza'ak pyrer pitàitàigatu heta 24.000 awa wà. Pitàitàigatu heta wanuwihaw wà no.

²⁻¹⁵ Na'aw tuwihaw zahy nànnàn waner xe wà: Zahy ipy rehe har: Zazomeàw Zaminiew ta'yr. Wiko Perez izuapyr romo. Wiko Zuta izuapyr romo no. Zahy mokoz haw rehe har: Nonaz Aoi izuapyr. Mikorot wiko ipytywà har romo a'e. Zahy na'iruz haw rehe har: Menai xaxeto Zoiaz ta'yr. Menai wiko zauxiapekwer 30 her ma'e wanuwihaw romo. Ta'yr Amizamaz upyta hekuzaromo a'e zauxiapekwer wanuwihaw romo. Zahy 4 haw rehe har: Azaew Zoaw tywyr. A'e re ta'yr Zemani upyta hekuzaromo. Zahy 5 haw rehe har: Xamut Izar izuapyr. Zahy 6 haw rehe har: Ira Ik Tekoa tawhu pe har ta'yr. Zahy 7 haw rehe har: Erez Eparai izuapyr Perom tawhu parer. Zahy 8 haw rehe har: Ximekaz Uza tawhu parer Zera izuapyr Zuta izuapyr. Zahy 9 haw rehe har: Amiezer Anatot tawhu parer Mezàmi ywy rehe arer. Zahy 10 haw rehe har: Maaraz Neto tawhu parer Zera izuapyr. Zahy 11 haw rehe har: Menai Piratom tawhu parer Eparai ywy rehe arer. Zahy 12 haw rehe har: Ewnaz Neto parer Otoniew izuapyr.

Izaew ta'yr wazuapyapyr wanuwihaw wà

16-22 Pitàitàigatu Zako izuapyapyr heta wanuwihaw wà. Na'aw waner xe wà: Eriezer Zikiri ta'yr wiko Humen izuapyapyr wanuwihaw romo. Xepaxi Maaka ta'yr wiko Ximeàw izuapyapyr wanuwihaw romo. Azawi Kemuew ta'yr wiko Erewi izuapyapyr wanuwihaw romo. Zanok wiko Àràw izuapyapyr wanuwihaw romo. Eriu tuwihawete Tawi tyky'yr ta'yr wiko Zuta izuapyapyr wanuwihaw romo. Oniri Mikaew ta'yr wiko Ixakar izuapyapyr wanuwihaw romo. Izimai Omani ta'yr wiko Zemuròm izuapyapyr wanuwihaw romo. Zerimot Aziriew ta'yr wiko Napitari izuapyapyr wanuwihaw romo. Ozez Azazi ta'yr wiko Eparai izuapyapyr wanuwihaw romo. Zoew Penai ta'yr wiko Manaxe izuapyapyr kwarahy heixe haw kutyr har wanuwihaw romo. Zaziew Aminer ta'yr wiko Mezàmi izuapyapyr wanuwihaw romo. Azarew Zeroàw ta'yr wiko Nà izuapyapyr wanuwihaw romo.

²³ Tuwihawete Tawi nupapar kwaw awa 20 kwarahy hereko 'ymar wà. Ta'e Tupàn umume'u Izaew waneta tetea'u àwàm kwehe mehe a'e xe. — Waneta àwàm nuzawy kwaw zahytata waneta haw a'e nehe.

²⁴ Zoaw Zeruz imemyr uzypyrog Izaew wapar pà a'e. Numumaw kwaw. Tupàn uzepyk Izaew wanehe, ta'e Tawi ipurupapar wer wanehe a'e xe. A'e rupi ni amo numuapyk kwaw waneta haw tuwihawete Tawi ipape rehe a'e wà.

Tuwihawete iziwy rehe uzekaiw ma'e wà

25-31 Amo awa uzekaiw tuwihawete iziwy wanehe hàpuz wanehe a'e wà: Tuwihawete ima'e

imonokatu haw rehe uzekaiw ma'e: Azmawet Aniew ta'yr. Ma'e imonokatu haw rehe uzekaiw ma'e: (ko pe har, taw pe har, tàpuz imuàtà pyrer): Zonata Uzi ta'yr. Uma'ereko ma'e ko pe har wanuwihaw: Eziri Keru ta'yr. Ma'e'ywa uwà tyw rehe uzekaiw ma'e: Ximez Hama parer. Ma'e'ywa tykwer win hyruhu rehe uzekaiw ma'e: Zamini Xepà parer. Uri tyw rehe pi tyw rehe Zuta ywytyr heta 'ymaw rehe har rehe uzekaiw ma'e: Maw-Ànà Zener parer. Uri kawer hyruhu rehe uzekaiw ma'e: Zoaz. Tapi'ak ywytyr heta 'ymaw Xarom her ma'e rehe umai'u ma'e wanehe uzekaiw ma'e: Xixiraz Xarom pe har. Tapi'ak ywyàpyznaw rehe umai'u ma'e wanehe uzekaiw ma'e: Xapa Aniraz ta'yr. Kawaru kupewa'a wanehe uzekaiw ma'e: Omiw Izimaew izuapyr. Zumen wanehe uzekaiw ma'e: Zeni Meronot parer. Àràpuhàràn hawitu ma'e wanehe àràpuhàrànete wanehe uzekaiw ma'e: Zaziz Agar izuapyr.

Tuwihawete Tawi pe pureruze'egaw imume'u har wà

³² Zonata Tawi itutyr a'e, awa ma'e kwaw katu har romo ma'e tetea'u rehe uzemu'e ma'e kwer romo hekon a'e. Wiko tuwihawete ze'eg pape rehe imuapykar romo a'e kury. Zonata a'e, Zeiew Aki-moni ta'yr a'e no, wiko tuwihawete ta'yr wamu'e har romo wà.

³³ Aitopew wiko tuwihawete heruze'egar romo a'e. Uzaz Aroki parer wiko tuwihawete imyrypar romo. Wiko heruze'egar romo a'e no.

³⁴ Aitopew imàno re Amiatar Menai ta'yr a'e, Zoiaz Menai ta'yr a'e no, wiko pureruze'eg ma'e

romo a'e wà. Zoaw wiko zauxiapekwer tuwihawete hemiruze'eg wanuwihaw romo.

28

Tawi wexak kar Xàrumàw teko wanupe wekuzar ràm romo tuwihawete romo

¹ Tuwihawete Tawi omono kar uze'eg Izaew wanuwihaw wanupe paw rupi a'e kury. — Pezur Zeruzarez tawhu pe nehe, i'i wanupe. A'e rupi tuwihaw paw uzemono'og wà Zeruzarez pe wà kury: Zako ta'yr izuapyapyr wanuwihaw wà, tuwihawete ima'eme'egaw rehe uzekaiw ma'e wà, teko imuza'ak pyrer wanuwihaw wà, tuwihawete iziwy rehe uzekaiw ma'e wà, tuwihawete heimaw tapi'ak rehe uzekaiw ma'e wà, tuwihawete ta'yr wà, tàpuzuhu pupe uma'ereko ma'e wà, zauxiapekwer wanuwihaw upuner ma'e wà, amogwer awa upuner ma'e wà. Paw rupi uzemono'og wà Zeruzarez pe wà.

² Na'e Tawi upu'àm wanenataromo kury, wanupe uze'eg pà kury. — Teko heywy rehe har wà. Herywyr wà. Pezeapyaka katu heze'eg rehe nehe. Hepurapo wer tàpuzuhu rehe ihe. Amonokatu mo Tupàn Ze'eg Hyru ipupe. Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e umuhyk upy uze'eg hyru rehe a'e. Amono'og ma'e tetea'u hàpuzuhu romo iapo pyràm ihe.

³ — Ezapo zo nehe. Ta'e ereiko zauxiapekwer romo ne xe. Erezakook tuwykwer tetea'u ne, i'i Tupàn ihewe.

⁴ Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e Izaew wazar herexak a'e. Wexaexak hezuapyapyr wà no.

Uruiko putar Izaew wanuwihawete romo urepytu'u 'ym pà nehe. Wexaexak Zuta izuapyapyr wà. — Zuta izuapyapyr wiko putar tuwihawete romo tuweharupi a'e wà nehe, i'i ihewe. Wexaexak heru iànàm Zuta wainuromo har wanuwi wà. Herexak heru ta'yr wanuwi no. Hemuigo kar Izaew wanuwihawete romo.

⁵ Umuzàg kar hera'yr tetea'u ihewe wà. Wexak Xàrumàw hera'yr wanuwi Izaew wanuwihawete romo. Wiko Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e hemiruze'eg wanuwihawete romo.

⁶ Uze'eg wi Tawi kury. — Tupàn uze'eg nezewe ihewe. — Nera'yr Xàrumàw uzapo putar heràpuzuhu a'e nehe. Aexak hera'yr romo ihe. Aiko putar tu romo ihe nehe no.

⁷ Weruzar heze'eg iko a'e. Aze weruzar wi wi heze'eg paw nehe, heremiapo kar paw tuweharupi nehe, amuigo kar putar izuapyapyr tuwihawete romo tuweharupi ihe wà nehe, i'i Tupàn ihewe, i'i Tawi tuwihaw wanupe.

⁸ Uze'eg wi Tawi. — Ko ma'e amume'u putar Tupàn Zanezar henataromo Izaew Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e hemiaiuhu paw wanenataromo ihe nehe kury. — Peruzar tuwe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ze'eg paw rupi nehe. Nezewe mehe peiko wiwi putar ko ywy ikatu ma'e izar romo nehe. Nezewe mehe pepuner imono haw rehe pena'yr wanupe nehe. Pena'yr upuner putar imono haw rehe pezuapyapyr wanupe upytu'u 'ym pà wà nehe no, i'i wanupe.

⁹ Uze'eg Xàrumàw pe kury. — Hera'yr. Ek-waw Tupàn neru izar nehe. Eiko hemiruze'eg

romo nepy'a pupe azeharomoete nehe. Ep-utar hemiruze'eg romo nereko haw nehe. Ukwaw nema'enukwaw paw paw rupi a'e. Ukwaw neremimutar paw rupi a'e no. Aze erekar nehe, nemuawyze kar putar a'e nehe. Aze erepui izuwi nehe, nereityk putar a'e nehe. Nerepuner pixik kwaw izupe nezewyr haw rehe nehe.

¹⁰ Ekwaw ko ma'e nehe. Tupàn nerexak wàpuzuhu ikatuahy ma'e iapo àràm romo a'e. A'e rupi nekàg nehe. Ezypyrog iapo pà nehe kury.

¹¹ Amo uzapo tàpuzuhu hagapaw pape rehe imuapyk pà wà. Tawi omono a'e pape Xàrumàw pe a'e kury. Heta tàpuz hagapaw. Heta ma'e imonokatu haw hagapaw no. Heta ipupyaikaw pyrer hagapaw. Heta Tupàn henaw ikatuahy ma'e hagapaw no. Tupàn umunàn teko wanemiapo kwer ikatu 'ym ma'e a'e wenaw pe a'e.

¹² Omonokatu pe har hagapaw izupe. Omono ipupyaikaw pyrer katu pe har izywyr har hagapaw izupe no, tàpuzuhu pupe har imonokatu haw hagapaw no, Tupàn pe imono pyrer imonokatu haw hagapaw no.

¹³ Amo umuapyk xaxeto wama'ereko haw pape rehe wà. Umuapyk Erewi izuapyapyr wama'ereko haw pape rehe wà no. Tawi omono a'e pape Xàrumàw pe a'e no. Uma'ereko tàpuzuhu pupe wà. Uzekaiw ma'e tàpuzuhu pupe har rehe wà no.

¹⁴ — Amo uma'ema'e putar itaxig parat wà nehe. Uma'ema'e itazu or wà nehe no, ma'e tàpuzuhu pupe àràm iapo pà wà nehe, i'i Tawi. A'e pape umume'u parat ipuhuz haw. Umume'u or ipuhuz haw no.

¹⁵ Na'aw a'e tàpuzuhu pupe àràm: tatainy, tatainy henaw,

¹⁶ ma'e henaw itaxig parat iapo pyràm, ma'e henaw or iapo pyràm. (Xaxeto omono typy'ak Tupàn pe imono pyrer a'e ywyrapew zàwenugar rehe wà.)

¹⁷ – Amo uma'ema'e putar or ikatu ma'e amo ma'e romo iapo pà wà nehe, i'i wanupe. Na'aw a'e ma'e: kuzeràxi, kawaw, y'a zàwenugar. – Amo uma'ema'e putar parat amo kawaw romo iapo pà wà nehe no, i'i wanupe.

¹⁸ – Amo uma'ema'e putar or ikatu ma'e yhyk zàwenugar hyàkwegatu ma'e hapy haw romo iapo pà wà nehe. Uzapo putar ywyramawa kerumin henaw wà nehe no. Kerumin ipepozaz ma'e upyk Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ze'eg hyru a'e wà, i'i.

¹⁹ Tuwihawete Tawi uze'eg kury. – Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e umume'u ma'e iapo àwàm ihewe paw rupi a'e. Amo umuapyk a'e ma'e ko pape rehe paw rupi a'e wà, i'i wanupe.

²⁰ Uze'eg wa'yr Xàrumàw pe kury. – Nekàg nehe. Ekyze zo ma'e wi nehe. Ezyppyrog iapo pà nehe kury, i'i izupe. – Ezemumikahy zo nehe. Ekyze zo nehe. Ta'e Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e hezar wiko putar nerehe we a'e nehe xe. Nanereityk kwaw nehe. Wiko putar nerehe we nehe, te tàpuzuhu iapo haw imumaw ire nehe.

²¹ Xaxeto a'e wà, Erewi izuapyapyr a'e wà no, wiko putar ma'ereko haw tàpuzuhu pupe har iapo har romo wà nehe. Uma'ereko ma'e wyzài ma'ereko haw iapo haw kwaw par uhyk nepytywà àwàm rehe wà. Teko paw a'e wà, wanuwihaw paw

a'e wà no, uhyk neze'eg heruzar àwàm rehe wà kury.

29

Teko umur wemetarer ikurer Tupàn Hàpuzuhu iapo haw hekuzaromo wà

¹ Na'e tuwihawete Tawi uze'eg teko paw wanupe kury. — Tupàn wexak hera'yr Xàrumàw tuwihawete romo imuigo kar pà a'e. Nezewe rehe we kwàkwàmo romo hekon a'e. Nukwaw katu kwaw ma'e iapo haw. Ma'ereko haw iapo pyràm uhua'u a'e. Nuzapo kwaw teko waneko àwàm a'e nehe. Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e hàpuzuhu rà m uzapo putar a'e nehe.

² Ama'ereko tuwe Tupàn hezar hàpuzuhu romo iapo pyràm imuàgà'ym pà ihe: or, parat, morog, per, ywyrà, ita onik, ita hekuzar katu ma'e, ita màràn hexakaw rehe hereko har ma'eragapaw romo iapo pyràm, ita maramore her ma'e tetea'u.

³ Amuàgà'ym a'e ma'e paw tàpuzuhu iapo àwàm rehe. Amono hema'e parat izupe. Amono hema'e or izupe no. Ta'e azamutar katu Tupàn hezar hàpuzuhu ihe xe.

⁴ Amono 100.000 kir or ikatuahy wera'u ma'e. Amono 40.000 kir parat ikatu ma'e no. Uma'ereko ma'e uzapeao putar tàpuzuhu ywyok a'e or pupe wà nehe, a'e parat pupe wà nehe no.

⁵ Uma'ema'e putar a'e or a'e parat amo ae ma'e tàpuzuhu pupe àràm iapo pà wà nehe no. Apuranu penehe kury. Mo iporomono e wer ma'e rehe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e pe wà, i'i wanupe.

⁶ Na'e uzeànàm ma'e wanuwihaw a'e wà, Zako ta'yr wazuapyapyr a'e wà no, zauxiapekwer

wanuwihaw a'e wà no, tuwihawete ima'e rehe uzekaiw ma'e a'e wà no, omono e ma'e Tupàn Hàpuzuhu rà m iapo haw pe a'e wà kury.

⁷ Na'aw wanemimono kwer: 170.000 kir or, 10.000 temetarer tàtá ma'e or iapo pyrer, 340.000 kir parat, 615.000 kir morog, 3.420.000 per.

⁸ Ita hekuzar katu ma'e hereko har omono a'e ita tàpuzuhu pe wà. Zeiew Erewi izuapyr Zeroxon izuapyr a'e, wiko a'e ma'e rehe uzekaiw ma'e romo a'e.

⁹ Teko iporomono wer ma'e rehe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e pe wà. A'e rupi omono wà. Hurywete wà, ta'e heta tetea'u a'e ma'e a'e xe. Hekuzar katu a'e.

Tawi umume'u Tupàn ikatu haw

¹⁰ Na'e a'e pe teko wanenataromo Tawi umume'u Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ikatu haw a'e kury. — O Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ureipy Zako izar. Nekatuahy tuweharupi.

¹¹ Nekàga'u ne. Erepuner katu no. Nekàg no. Nepuràg eteahy no. Ereiko tuwihawete romo azeharomoete. Ereiko ywak rehe har paw wazar romo. Ereiko ywy rehe har paw wazar romo no. Ereiko tuwihawete romo. Ereiko teko paw ma'e paw izar romo.

¹² Temetarer paw ur newi. Ma'e paw temi'u paw ur newi no. Ereruze'eg ma'e paw nepuner haw rupi, nekàgaw rupi no. Erepuner wyzài teko imuhua'u kar haw rehe imukàg kar haw rehe ne.

¹³ Tupàn urezar. Urumume'u nekatu haw newe kury. Urumume'u nerer ikatu haw purupe no.

¹⁴ Azeharomoete, ihe ihe, teko heremiaihu a'e wà no, nurupuner kwaw ma'e imono haw rehe

newe ure. Ta'e ma'e paw ur newi a'e wà xe. Urumuzewyr kar nema'e newe ure.

¹⁵ O Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e. Erekwaw ko ma'e ne. Ureipy a'e wà, ure ure no, uruiko amo ae ywy rehe har zàwenugar romo ure. Uruiko ko rupi ukwaw ma'e zàwenugar romo. Ure'ar nuzawy kwaw ma'e i'agaw ko rupi ukwaw ma'e. Nurupuner kwaw uremàno àwàm wi urehemaw rehe.

¹⁶ O Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e urezar. Ure-rur 'aw temetarer paw ure, ta'e urepurapo wer tàpuzuhu rehe nerer imuwete haw romo ure xe. A'e ma'e paw ur newi. Ereiko izar romo paw rupi.

¹⁷ Ereagaw teko wapy'a ne wà. Akwaw neremi-
apo. Erezamutar katu teko ikatu ma'e ne wà. Ko ma'e paw amono newe hemunar 'ym pà heremu'em 'ym pà ihe. Neremiaihu xe uze-
mono'og ma'e kwer a'e wà no, werur ma'e newe wà no, ta'e ipurerur wer hehe wà xe. Aexak herur mehe ihe wà.

¹⁸ O Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ureipy wazar, Àmàrààw izar, Izak izar, Zako izar. Emonokatu nekatu haw neremiaihu wapy'a pe nehe. Tuwe ima'enukwaw katu nerehe wà nehe. Tuwe uzeruzar katu nerehe tuweharupi wà nehe.

¹⁹ Ema'ereko hera'yr Xàrumàw ipy'a pe nehe. Nezewe mehe ipureruzar wer putar neze'eg rehe paw rupi nehe, upy'a pupe azeharomoete nehe. Ipurapo wer putar neràpuzuhu rehe nehe no. Amuàgà'ym ma'e tetea'u neràpuzuhu iapo àwàm rehe ihe, i'i Tawi Tupàn pe.

²⁰ Na'e uze'eg Tawi teko wanupe kury. — Pe-
mume'u Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e Zanezar

ikatu haw izupe nehe, i'i wanupe. Na'e teko paw umume'u Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e uwipy wazar ikatu haw izupe wà kury. Paw rupi wapyk upenàràg rehe wà, uwa imuhyk pà ywy rehe wà, Tupàn imuwete katu pà wà, tuwihawete rehe uzeruze'egatu pà wà no.

²¹ Iku'egwer pe uzuka ma'ea'yr Tupàn henataromo wà, izupe wamono pà wà. A'e re omono teko wanupe. Teko u'u ho'o kwer wà. Wapy ma'ea'yr tetea'u wazuka haw rehe wà no. Ukaz paw wà: 1.000 tapi'aka'yr awa wà, 1.000 àràpuhàràhàwitu ma'e awa wà, 1.000 àràpuhàràhàwitu ma'e kuzà wà. Werur win imono pyràm romo no.

²² A'e 'ar mehe umai'u urywete haw tetea'u rehe wà, Tupàn henataromo wà. Ui'u urywete pà wà no. A'e re Tawi umume'u wi Xàrumàw tuwihawete romo heko haw kury. Na'e uzakook uri kawer Xàrumàw rehe uwihawete romo imuigo kar pà wà. Uzakook uri kawer Zanak rehe xaxeto romo imuigo kar pà wà no.

²³ Nezewe mehe tuwihawete Xàrumàw wapyk Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e henaw rehe u Tawi hekuzaromo a'e kury. Hemetarer katu ma'e romo wiko tuwihawete romo wiko mehe. Izaew paw weruzar ize'eg wà.

²⁴ Tuwihaw paw wà, zauxiapekwer paw wà no, te inugwer Tawi ta'yr wà no, umume'u Xàrumàw heruzar àwàm wà.

²⁵ Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e umuwete katu kar Xàrumàw teko paw wanupe a'e wà. Umuigo kar Xàrumàw amogwer Izaew wanuwihaw wanuwi upuner wera'u ma'e romo a'e.

Umàno tuwihawete Tawi

²⁶ Tawi Zexe ta'yr wiko Izaew paw wanuwihawete romo a'e.

²⁷ Umumaw 40 kwarahy waneruze'eg pà. Umumaw 7 kwarahy Emerom tawhu pe wiko pà. Umumaw 33 kwarahy Zeruzarez tawhu pe wiko pà no.

²⁸ Umàno mehe itua'uhez tuwe a'e. Hemetarer katu a'e no. Teko uzeruze'egatu hehe wà no. Ta'yr Xàrumàw wiko u hekuzaromo tuwihawete romo a'e.

²⁹ Na'iruz Tupàn ze'eg imume'u har umuapyk tuwihawete Tawi hemiapo kwer imume'u haw pape rehe wà. Na'aw waner xe wà: Xamuew, Nàtà, Kaz.

³⁰ Umume'u ipureruze'egaw wà, ipuner haw wà no, heko mehe uzeapo ma'e kwer paw wà no, Izaew wanupe uzeapo ma'e kwer paw wà no, ywy Izaew huwake har wanupe uzeapo ma'e kwer wà no. Upaw.

Tupàn ze'eg
Bible without Deuterocanon in Guajajára
(BR:gub:Guajajára)

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Guajajára

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Guajajára [gub], Brazil

Copyright Information

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 9788531109713

The Bible without Deuterocanon

in Guajajára

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2020-03-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

0aad8539-54cc-5543-91cd-25f61502645a